

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :(10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 1

18 Mart 2015 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.36

BAŞKAN: Mahmut KAÇAR (Şanlıurfa)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet ERDOĞAN (Adıyaman)

SÖZCÜ: Önder MATLI (Bursa)

KÂTİP: Mehmet S. HAMZAOĞULLARI (Diyarbakır)

----- 0 -----

BAŞKAN – Çok değerli milletvekili arkadaşlarımız, Komisyonumuzun değerli üyeleri; Türkiye Büyük Millet Meclisinde değişik tarihlerde Mecliste grubu bulunan partilere mensup milletvekilleri tarafından, mevsimlik tarım işçilerinin sorunlarının araştırılarak gerekli tedbirlerin alınması amacıyla Meclis araştırma komisyonu kurulması noktasındaki öneriler 11/11/2014 tarihli 12'nci Birleşimde benimsenen 1074 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı'yla 17 üyeden oluşan mevsimlik tarım işçilerinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırma komisyonu kurulmuştur.

Malumlarınız olduğu üzere, Komisyonumuz ilk toplantısını 13 Ocak 2015 tarihinde yapmış, ardından da 13 Ocak 2015 ile 12 Şubat 2015 tarihleri arasında toplam 9 toplantı gerçekleştirerek ilgili sivil toplum örgütlerimizi, kamu kurumlarımızı dinlemiş ve ayrıca ilgili paydaşlardan gerekli bilgi ve belgeler, sunumlar ayrıca yazılı olarak talep edilmiştir.

Yine, Komisyonumuz çalışmaları doğrultusunda Şanlıurfa, Adana, Ordu illeri ziyaret edildi ve Şanlıurfa ve Ordu illerinde ilgili paydaşların katılımıyla iki çalıştay gerçekleştirildi. Gerçekten, bu çalışmalar mevsimlik tarım işçilerinin sorunlarının araştırılması ve çözüm önerileri noktasında son derece verimli ve kapsamlı iki çalıştay oldu. Bu çalıştaylar özellikle rapor yazım aşamasındaki öneriler kısmında son derece önemli, ışık tutucu bir role sahip.

Bütün bu yapılan çalışmaların neticesi olarak son iki hafta içerisinde ilgili uzman arkadaşlarımızın katkılarıyla mevsimlik tarım işçilerinin sorunlarının araştırılarak çözüm önerilerinin bulunmasıyla ilgili rapor yazım aşamasına geçildi ve pazartesi itibarıyla hazırlanan rapor taslağı Komisyon üyesi milletvekili arkadaşlarımıza mail ortamında iletildi ve ayrıca telefonla kendilerine bilgi verildi.

Bugün rapor taslağıyla ilgili ilk toplantımız. Bu toplantımızda bizlere iki ayrı bölüm hâlinde gönderilen... Birincisi - sonuç ve öneriler olarak - "yönetici özeti" dediğimiz bir ön rapor. İkincisi de raporumuzun tümüne ulaşabileceğimiz, yaklaşık 300 sayfalık, bu konuda yapılan bütün çalışmaları, önerileri bütün detayıyla içeren bir rapor. Bunların her ikisi de siz değerli milletvekili arkadaşlarımıza ulaştırıldı. Bugün önce sonuç ve öneriler kısmını -çünkü nihai olarak sonuç ve öneriler raporu toplamdaki bütün çalışmaların özeti- bunun üzerinde yapılacak olan düzeltmeler, öneriler doğrultusunda da genel raporumuzu buna göre tekrardan düzenleme imkânına sahip olacağız. Bugünkü toplantının sonucunda da yine Komisyon üyesi arkadaşlarımızın önerisi doğrultusunda bundan sonraki yapacağımız toplantıların takvimini hep birlikte belirlemiş olacağız.

Sonuç ve önerilerle ilgili isterseniz şöyle bir çalışma usulü belirleyelim: Burada ulaşım, barınma, sağlık gibi belirli temel başlıklar altında rapor çalışması yapılmış. İlgili arkadaşlarımız, uzman arkadaşlarımız kendi bölümleriyle ilgili olan kısımları burada -zaten birer fotokopisi bizde- bir paylaşınlar tekrar. Biz bunun üzerine bölüm bölüm önerilerimiz varsa önerilerimizi söyleyelim, soracaklarımız varsa arkadaşlarımıza sorularımızı soralım, müzakeresini yapalım ve bugünkü oturumumuzda sonuç ve öneriler kısmını tamamlamış olalım, eğer Komisyon üyesi arkadaşlarımız da bu konuda aynı takdiri paylaşıyorlarsa.

Sonuç ve önerilerle ilgili birinci bölüm ulaşım sorunlarıyla ilgili. Ulaşım sorunlarıyla ilgili kısmı hazırlayan arkadaşımız Alper Bey. Alper Bey bununla ilgili bize bir... Veya raporun genelıyla ilgili, yani neye göre konu başlıkları belirlendi; Lütfi Bey, bununla ilgili şeyiniz varsa bizi bilgilendirin. Yani mesela 8 başlık, 9 başlık; neye göre 8 başlık oldu?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – 10 başlıkla ilgili bir sunumum var, eğer arzu ederseniz onu sunarım. Arkadaşlara birer birer, tek tek söz verekseniz ben sunmayayım, arkadaşlarımız kendileri söylesinler.

BAŞKAN – Hayır, genel bir hazırlık var mı sizin?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Var.

BAŞKAN – Tamam, o zaman Lütfi Bey, siz buyurun.

Soru aşamasında, teknik olarak ihtiyaç olduğu aşamada arkadaşlarımızı biz devreye alalım, tamam.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Sayın Başkanım, saygıdeğer Komisyon üyeleri, değerli arkadaşlarım; sözlerime başlarken şahsım ve Bakanlığım adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :(10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 2

Sunum içeriğine baktığımızda, Komisyonun kuruluşu ve çalışmaları –az önce Sayın Başkanım bunu siz açıkladınız- ve Türkiye’de mevsimlik tarım işçileri istihdamı ve yasal durumla ilgili bir kısa bilgimiz var.

Mevsimlik tarım işçilerinin sorunları ve bu, mevsimlik tarım işçilerinin uygulama örnekleriyle birlikte- yine bu tarım işçilerinin sorunlarının çözüm önerileri konusunda kısa bir sunum yapacağım ve kaynaklarımız ve eklerimiz var.

Aslında, 10 başlık altında bir sorun tespiti yapıldı raporda. Ulaşım, barınma, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, ücret ve çalışma ilişkileri, aracı ilişkileri, iş sağlığı ve güvenliği, asayiş ve sosyal çevre ve çocuk işçiliği başlıklarından oluşuyor bu sorunlar. Önce sorunları özetleyeceğiz, ondan sonra bu sorunlara getirdiğimiz çözüm önerilerini arz edeceğiz sizlere.

Birinci başlığımız, ulaşım sorunu. Özellikle mevsimlik tarım işçileri trafik güvenliğine uygun olmayan araçlarla ulaşım sağlıyorlar. Çalışma alanına açık kasa araçlarla yani römork üstünde, kamyon üzerinde gidiyorlar. İnsan taşımaya uygun olmayan araçlarla, yük üzerinde ve taşıma sınırı üstünde yolcular taşıyor. Yoğun olarak kullanılan güzergâhlarda yetersiz kara yolları denetimleri yapılıyor. Daha doğrusu, mevsimlik göç döneminde özellikle kara yolları denetimleri yetersiz olarak tespit edildi.

Peki, bu sorunlara nasıl çözümler öneriyoruz? Bu, D3 ve D4 belgesi diye ifade edilen belgelerden ücret alınıyor. Bu belgelerin daha düşük bedelle, özel bir belgeyle verilmesinin sağlanmasını öngörüyoruz çünkü bu belgeyi almayan sürücülerin araçlarını trafiğe çıkaramamaları gibi bir durum söz konusu ve çıkarabilmeleri için de ciddi bir ücret ödediklerini ifade ettiler. Bu ödenen ücretin düşürülmesini öngörüyoruz.

Mevsimlik iş gücü göçü döneminde işçilerin göç takvimleri, yolları dikkate alınarak ve hassaten tarım işçilerinin ulaşım güvenliği için trafik denetimleri yapılmalıdır.

Göç dönemlerinde şehirler arası ulaşımlarda tren seferleri veya vagon sayısı artırılmalı, işçilerin daha ucuz ve güvenli olan tren yolculuklarına yönlendirilmeleri sağlanmalıdır.

Ulaşım sırasında elverişsiz koşullarda konaklama ve uzun süre beklemelerine engel olmak için kamuya ait alan ve tesislerden yararlanma imkânı sağlanmalıdır. Buradaki maksat şudur efendim: Otobüsle ya da trenle mevsimlik tarım işçileri çocuklarıyla, eşleriyle, eşyalarıyla beraber geliyorlar; terminalde ya da tren istasyonunda iniyorlar, çalışmaya gidecekleri yere gidinceye kadar yağmurun, soğuğun altında, açık alanlarda, arazilerde bekliyorlar. Bunu önlemek için özellikle kamuya ait boş misafirhanelerde ya da ilçelerde kaymakamlıkların, illerde valiliklerin kuracağı çadırlarda daha insani bir şekilde bunların geçici olarak barındırılmalarının sağlanması amaçlanıyor burada.

Açık kasa araçlarla insanların taşınmasına izin veren Karayolları Trafik Yönetmeliği’nin 130 ve 131’inci maddeleri yeniden gözden geçirilmelidir diyoruz çünkü böyle bir yasağın olmadığını ifade etti arkadaşlar.

İkinci sorun başlığımız barınmadır. İşçilerin aileleriyle iptidai barınaklarda yaşadıkları, konaklama alanlarında içme, kullanma suyu ve...

BAŞKAN – Lütfi Bey, şöyle yapalım mı: Şimdi, bugünkü toplantımız tamamen bu 10 başlıkla ilgili, biz başlık başlık gidelim. Ulaşım ile ilgili tespit ve önerileri az önce paylaştınız, bunun üzerine sorularımızı, önerilerimizi, değerlendirmelerimizi bitirelim; ardından barınmaya geçelim, bu şekilde, böyle, peyderpey devam edelim.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Hayhay efendim.

BAŞKAN – Daha sağlıklı olur diye düşünüyorum.

Bu D3 ve D4 belgesinden bahsettiniz. Bunun detayı nedir? Biz mesela daha düşük ücret almalarını öneriyoruz. Bunun gerekçesi ne? Adam ticari bir iş yapıyorsa...

İkincisi, uzun süre beklemelerde kamu kuruluşlarının kullanılmasından bahsetmişsiniz. Bizim mesela getireceğimiz öneride öyle bir sistematik olmalı ki ulaşım ile ilgili ikamet ettiği ilden kimin taşıyacağı, gittiği yerde kimin alıp tarlaya yani iş yerine götürüleceğiyle ilgili bizim somut bir öneri silsilesi yapmamız lazım. Böyle bir öneri ortaya koyduğumuz zaman zaten böyle, kamu kuruluşunda, şurada burada bekleme gibi bir duruma fırsat vermeyecek bir öneri yapmamız lazım. Mesela kişi gidiyor, işle ilgili problem olduğu zaman veya bazen haftalarca şehir merkezinde kalabiliyor. Yani öyle bir sistematik, bir öneride... Tamam, bu bir sorundur mevcut hâli ama öneriler kısmında daha farklı şeyler getirilebilir mi?

Bu, Trafik Yönetmeliği’nin 130’uncu ve 131’inci maddelerinin kapsamı ne?

Bir de son olarak, bir yasal düzenleme olmadığından bahsettiniz herhâlde bu konularla ilgili.

Bunun dışında benim not olarak aldığım bir şey yok, bunu ben paylaşacağım. Milletvekili arkadaşlarımızın ulaşım ile ilgili sorun ve çözüm önerileri noktasında bir değerlendirmesi varsa ben sözü milletvekili arkadaşlarıma vereyim.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Yani yöntem olarak böyle, biz getirilen başlıkları mı konuşalım diye şey yaptınız?

BAŞKAN – Yeni başladık biz çünkü biz de gelecekleri bekledik, 15.30 gibi başladık. Şimdi, iki ayrı rapor taslağı var elimizde. Biri özet, direkt olarak “sorunlar ve çözüm önerileri” diye, herhâlde bir 15-20 sayfalık. Bir de bütün bunların detayının yer aldığı 300 sayfalık bir rapor var. Şimdi, dedik ki: Zaten işin özü bu yönetici özeti, bu 16-20 sayfa olan sorun ve çözüm önerileri kısmı. Bunları madde madde, 10 başlık altında arkadaşlarımız toplamışlar. İşte, ulaşım...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :(10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 3

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – 10 başlık mı?

BAŞKAN – 10 başlık olarak.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – 9 başlık ben saptadım ama.

BAŞKAN – 10 olarak bize sunum yapıldı. Ulaşım, barınma, sağlık, eğitim falan; bu şekilde gidiyor. Bunlarla ilgili, bu, yönetici özeti olarak hazırladıkları raporla yani sorun ve çözüm önerileriyle ilgili şöyle bir şey söyledik tam siz girerken... Yani yöntemi de değiştirebiliriz. Amaç, en iyi nasıl verim alabiliriz? Arkadaşlar, bununla ilgili bir sunum hazırlamışlar. Dedik ki: “Önce bölüm bölüm bize bir sunum yapın. Biz bununla ilgili varsa kendi tespitlerimizi, çözüm önerilerimizi verelim, ardından birinci hususu, ulaşım kısmını bitirelim, barınmaya geçelim. Bu şekilde bugünkü toplantımızda şu 9 başlık veya 10 başlığı tamamlayalım.”

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Şimdi, Başkan, yani tabii böyle bir yöntem de izleyebiliriz ama bence şöyle de olabilir mi yani önereyim. Bütün bu çalışmamızı şöyle hep birlikte bir değerlendiresek -yani sunumlar, şeyler, bu 300 sayfayı yeniden okumak anlamında değil- yani bizde bırakılan intiba, bizde oluşan şey, kendi aldığımız notlar çerçevesinde. Bu çalışma bize neyi gösterdi, nelere daha çok şey yapacağız? Hani o sonuçta çözüm ve öneriler kısmına daha çok işaret edeceğimiz hususlar üzerine bir şey yapsak, böyle bölüm bölüm şeylerden ziyade. Ben mesela kendi çalışmamı daha çok böyle kurguladım. Yani bir bütün olarak bu akademisyenlerin ve bizim gezilerimizin, ilgili kurumların bize sunmuş oldukları rapor, öneri, değerlendirmeler; bu sorun toplamda bize ne gösterdi?

BAŞKAN – Şu olabilir: “Hepimiz bir genel değerlendirmemizi yapalım. Genel değerlendirmeden sonra bu şeye geçelim.” diyorsunuz.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Yani belki de tek tek şeylere o zaman daha kolay şey yapabiliriz.

BAŞKAN – Olur, olur, o konuda şey yok.

ÖNDER MATLI (Bursa) – Bundan sonra genel değerlendirme yapsak daha iyi olmaz mı?

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Öyle de olabilir ama bu...

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Başkanım, şimdi, özür diliyorum. Bu raporlar benim elime ulaşınca kafamdaki soru işaretleri... Şimdi, şöyle olabilir mi: Mesela bu 10 başlığın dışında ilave etsek veya bu 10 başlığın altında her başlık konuşulurken tartışıp da gitsek veya 11, 12'nci başlık ilave edilmesi gerekiyorsa 11, 12'nci başlık olarak katkı koysak.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Yani şöyle olabilir belki: Zaman ekonomisi açısından, bunları yeniden böyle şey yapmak değil de hem toplama dair hem de tek tek başlıklara dair her birimizin değerlendirmesini, onları mesela arkadaşlarımız, uzmanlarımız, Komisyon üyeleri not alabilir; oradan belki de yeni ihtiyaçlar ya da rapora, taslağa eklenmesine ihtiyaç duyduğumuz şeyler varsa oraya eklenebilir.

BAŞKAN – Yani şu olabilir: Genel bir değerlendirme, tespitler falan paylaşılabilir ama nihai olarak, detaya hâkim olma adına bizim konu başlığı olarak tek tek ayrıntılı bir şekilde müzakere etmemizin ben daha sağlıklı olacağını düşünüyorum. Ama buna katkı verme adına önceden bir genel değerlendirme yapılabilir. Bu konularla ilgili sizin söyleyeceğiniz veya arkadaşlarımızın söyleyeceği konuları arkadaşlarımız not alırlar. Belki biz bu başlıkları şey yaparken sizin not olarak verdiğiniz bazı hususların burada olduğunu göreceğiz mesela, az önce vekilimin de bahsettiği gibi. Olmayanları zaten otomatikman işleyeceğiz. Bunu genel bir değerlendirme olarak da alabiliriz, konu başlıklarını incelerken tek tek bunlarla ilgili de bir değerlendirme alınabilir.

Sizden önce ben aldım raporu Komisyon Başkanı olarak. Arkadaşlarla bu arada bir iki toplantı yaptım yani diğer milletvekillerimizin hiçbirinin katılmadığı. Mesela ben ısrarla şunu istedim: “Arkadaşlar, ben bu Komisyonda şunu murat ediyorum: Bizim burada bu Komisyonun çalışmaları bittiğinde direkt olarak hangi kurumun ne yapması gerektiği, hangi düzenlemeleri yapmamız gerektiğiyle ilgili somut adım atmamız lazım. Onun için yeniden değerlendirin ve raporunuzu yeniden hazırlayın.” Ben yönetici özeti falan almıştım geçen hafta. Bana biraz daha durum tespiti gibi geldi, “Ondan ziyade somut şeyler olsun.” dedim. Belki bugünkü toplantıda biz bununla da tatmin olmayacağız hep beraber, diyeceğiz ki: “Arkadaşlar, şu konularla ilgili biraz daha üzerine gidelim.” Ama bunu en iyi yapmak adına, genel önerileri de dinleyebiliriz veya direkt bu şekilde bölümler üzerinde devam edebiliriz. Ama her hâlükârda bölümler üzerinde devam etmenin ben faydalı olacağını düşünüyorum.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Yani sonuçta öyle de böyle de yapacağız.

BAŞKAN – Tabii, tabii, yapacağız, evet. Ama şimdi genel değerlendirmenizi alabiliriz, vaktimiz var. Arkadaşlarımız bu konuda genel bir şeyi...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Hep birlikte yaparsak öyle yöntem izleyelim.

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Şimdi, burada yani ben iki defa bu raporun üzerinden geçtim, bir defa da o genel raporu okudum. Yani mutlaka siz de raporu incelemiştinizdir. Yani 11, 12, 13, 15 başlık, 15'inci başlık eklenmesi gerekiyorsa üzerinden giderek şey yaparsak konu da dağılmamış olur diye düşünüyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Biraz da ondan dedik, yani başlık başlık gidersek belki konu da biraz daha dağılmamış olur.

Farklı önerisi olan arkadaşımız var mı?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :(10/34)

Giriş :

Tarih : 18/3/2015

Stenograf :

Kayıt: Araştırma

Sayfa: 4

O zaman...

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Başkanım, şimdi, raporun geneliyle alakalı ama mesela ulaşımdan başlayalım, burada benim söylemek istediğim bir şey var.

Şimdi, “ulaşım sorunları” demişiz, 6 tane başlık altında sorunları tespit etmişiz. Şimdi, burada 1’inci, genel bir sorun olarak geçmiş burada. 2’nci sorun demiş ki: “Tarım işçilerinin büyük bölümünün ikamet ettikleri yerlerden çalışacakları yerlere ulaşım masrafları çoğunlukla işveren veya tarım araçları tarafından karşılanmaktadır. İşçilerin dönüş giderleri ise genellikle işçilere aittir.” Şimdi, ben çözüm önerilerine bakıyorum, çözümde bunun karşılığını tam, bire bir görmüyorum.

ÖNDER MATLI (Bursa) – Sorun mu bu, durum tespiti mi?

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Sorun olarak tespit edilmiş, vaziyeti tespit etmişiz. Bu bir sorundur. Bunun çözümü, 5 öneri var bu 5 önerinin içerisinde bu 2’nci sorunun çözümünü bire bir karşılamıyor mesela, sadece “tren yoluyla bir ulaşım” demiş belki ona karşılık gelecek ama böyle çok net olarak çözümler ortaya konmamış diye düşünüyorum. Sadece ulaşımdayız, diğerlerinde de karşımıza çıkacak. Benim bariz tespitim, birinci şeyim bu.

BAŞKAN – Bir de şunu da söyleyebilirim: Bu çözüm önerilerindeki 2’nci, 3’üncü ve 4’üncü madde Başbakanlık genelgesinin aynısı, zaten bu 2010’dan itibaren uygulanan bir şey.

Bununla ilgili arkadaşlarımızın bir değerlendirmesi olur mu? Mesela zaten şu anda Başbakanlık genelgesiyle aynı herhâlde, 2, 3 ve 4’üncü maddeler Başbakanlık genelgesiyle aynı. O zaman, biz burada “Ulaşım ile ilgili Başbakanlığın şu, şu genelgelerinin daha titizlikle uygulanması.” gibi bir cümleyle de şey yapabiliriz orayı.

ÖNDER MATLI (Bursa) – Yani.

BAŞKAN – Öyle mi?

ÖNDER MATLI (Bursa) – Tabii.

BAŞKAN – O maddeler aynı. “Başbakanlığın şu maddesinde ulaşım ile ilgili şu maddesi, şu, şu maddelerinin uygulanmasıyla ilgili sahada karşılaşılan problemlerin aşılması için şu, şu kurumların şu konuda şu hassasiyeti göstermesi lazım.” gibi. Mesela Emniyet Genel Müdürlüğüne bir atıf mı yaparsınız, her şeyden önce bir genelge yayınlaması mı dersiniz, bunu bu şekilde. Yoksa bu zaten beş yıldır sahada olan bir uygulama ama yine kazalar oluyor, aynı sıkıntılar devam ediyor. “Başbakanlığın şu sayılı genelgesiyle ulaşım ile ilgili şu, şu, şu hususların uygulanması noktasında yoğunluk yaşadığı dönemlerde Emniyet Genel Müdürlüğüne devreye girerek şunları, şunları yapması lazım.” gibi bizim somut bir şey koymamız lazım ortaya.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – İşte, onun için Başkanım, benim biraz şeyim oydu, mesele yani. “Toplamda bir değerlendirme” derken belki de kendi aramızda yani bu tarım alanı, tarım işçiliği, gıda politikaları benzeri, burada böyle bir tartışma ya da böyle bir söyleşi kendi içimizde yürütüp onun üzerinden belki de raporumuza etkili olurdu. Yoksa tek tek baktığımızda, yani ulaşım, beslenme konusu, böyle şeyler önerilecek ama bunlar zaten hep konuşulagelen şeyler. Yani bizim belki de bu kadar iyi bir çalışma, önümüze sunulmuş bu kadar birikim, benzeri şeyler, oradan hakikaten değiştirici yani bundan sonraki sürece etkili olacak bir rapor çıkartacaksa daha çok biraz bunların nedenlerini, niçinlerini sorgulayan bir şeyimizin olması gerekir.

ÖNDER MATLI (Bursa) – Aslında fark etmiyor Ağabey, yani öyle de böyle de tartışıyoruz.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Yani “Biraz daha özen, biraz daha dikkat, biraz daha sıkı denetim.” demekle bu iş şey olmuyor yani onun için. Yani mesela benim gördüğüm temel bir şey: Meseleye biz valilik ve idari bir yönetsel sorun olarak mı bakacağız? Ki, raporda çözüm önerileri biraz o çerçevede, yoksa bir çalışma hayatı boyutuyla mı? İşçi-işveren hukuku, benzeri türde ve buna uygun... Hani diyelim ki “Bir tarafta İçişleri Bakanlığı ve onun aygıtı mı bu işlere bakacak, kolaçan edecek yoksa Çalışma Bakanlığı mı?” gibi. Yani temelde böyle yaklaşımları belki biraz teati edersek onlar bu çözüm önerilerine de o denli yansır. Yoksa bunlar tabii ki olacak, yani şurada “Şu olmasın.” diyeceğimiz bir şey yok, belki de vardır tek tük de ama daha çok böyle toplamda yani bu meseleyi biz nereye koyuyoruz, yani mevsimlik tarım işçiliğini? Mevcut durumu saptamanın ötesinde bu sorunlar niye yaşanmış yani ve oradan -kelimenin anlamıyla- radikal bir şey bulacaksa bunları öncelikle bir işçi yerine koyup işçi muamelesi yapmak, işçinin ihtiyaçları çerçevesinde yanıt vermek gerekir.

BAŞKAN - Yani “Bu işin ön sözü olmalı.” diyorsunuz.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Ön sözü gibi tabii, ülkemizdeki bu ihtiyaçlar, dinlediğimiz insanların bize verdiği mesaj...

ÖNDER MATLI (Bursa) – Ağabey, Başkan ne diyor? Ön söz. Ön söz veyahut da son söz yani bunu son söz olarak da söyleyebiliriz.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Tamam, peki.

BAŞKAN - Ama şu değerlendirilebilir: Biz bu rapora girerken direkt “kuruluş çalışmaları” diye kafadan girdik. Onun yerine böyle genel anlamda Komisyonun çalışmalarıyla ilgili bir tespit üzerinden, bir ön söz üzerinden de girilebilir yani dediğiniz minvalde.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 5

Biz, uygun görürseniz devam edelim bu şekilde. Ama dediğiniz özellikle bu geniş de, ayrıca bizim tekrardan bir gündemle oturmamız lazım.

Arkadaşların ulaşım ile ilgili değerlendirmeleri olacak.

Vekilim, buyurun.

MUSTAFA BİLİCİ (Van) - Teşekkür ederim.

Şimdi, bu "Ulaşım sorunlarına yönelik çözüm önerileri" kısmında 5'inci madde: "Açık kasa araçlarla insanların taşınmasına izin veren Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin 130'uncu ve 131'inci maddeleri yeniden değerlendirilmelidir."

Şimdi, benim hatırladığım kadarıyla -yanlışsam düzeltilmesini istiyorum- açık kasa araçlarda yolcu taşımaya ilgili olarak şöyle bir hüküm vardı: "Araçın yük taşıma kapasitesinin en fazla 2 katı kadar yolcu taşınabilir ancak bu yolcuların her biri için bir oturma koltuğu konulması şartıyla." Kanunda öyle geçer. Dolayısıyla, burada nasıl bir düzenleme veya "yeniden değerlendirme" derken ne kastediliyor? Zaten bu kasa içerisinde çalışan işçilerin kısa mesafede yolculukları söz konusudur, Trafik Kanunu'nda da zaten bununla ilgili bir düzenleme yapılmıştır. Yani 10 ton taşıma kapasitesi varsa en fazla kasa içerisinde 20 yolcu taşıyabilir. Bununla ilgili olarak da her bir yolcu için oturma koltuğu yapılma şartı getirilmiştir. Başka ne murat ediliyor, onu öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN - Başka söz almak isteyen milletvekillerimiz var mı?

Buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU - D4 ve D3 belgesiyle ilgili Uzman Alper Avşar Bey cevap verecek.

BAŞKAN - Buyurun.

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAR - Saygılar sunuyorum efendim.

D3, D4 belgeleriyle... İsterseniz denetim meselesini arz ederek başlayayım. Ulaştırma Bakanlığı burada bizlere yaptığı bilgilendirmede yalnızca mevsimlik tarım işçileri için özel bir denetimlerinin mevcut olmadığını ifade etmişlerdi. Öncelikle, raporumuzda göç yollarının saptanması ve tarım işçileri özelinde denetimler yapılması gerektiğini bizler önerdik. Evet, genelgede mevcuttur ama yani 2010/6 sayılı Başbakanlık Genelgesi'nde mevcuttur fakat bugüne kadar maalesef hep ihmal edilmiş bu özeldir denetim yapılması. Bunun yapılması gerektiğini yazdık. Karayolları 130 ve 131'le devam edeyim, sayın vekilimizin ifade ettiği gibi, belli güvenlik tedbirleri çerçevesinde açık kasa araçlarda yolcu taşınmasına cevaz veriyor. 130'uncu madde oturma yerlerinin yapılması ve kasaların üzerinin örtülü olması şartıyla taşıma sınırının her tonu için 2 yolcu taşınabileceğini söylüyor. Teferruatıyla anlatmış, kasanın yanı ve arka kapaklarının 90 santim vesaire diye anlatıyor, ben uzun uzun anlatmayayım. Yine, elle tutulacak korkulukların olması gerektiğini söylüyor.

BAŞKAN - Bunu kısa mesafeler için mi söylüyor, yoksa normal ulaşım için mi söylüyor?

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAR - Uzun mesafe için söylüyor. Kısa mesafe için bir istisnası var "üzeri açık olabilir" şeklinde bir ifade var. Yine, 131'inci madde de lastik tekerlekli traktörlerle taşımaya düzenliyor, onunki de 3. Yine, belli güvenlik tedbirlerini, oturmaları şartıyla insan taşınabileceğini söylüyor. Eğer yük ile beraber işçi taşınacaksa onların sabitlenmesi, tespiti gibi tedbirler öngörülmüş.

BAŞKAN - Yani şu anda ben kamyon kasasıyla insan taşıyabilir miyim?

MUSTAFA BİLİCİ (Van) - Koltuk yerleştirip taşıyabilirsiniz.

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAR - Evet, bu güvenlik tedbirleriyle taşınabileceğini söylüyor.

MUSTAFA BİLİCİ (Van) - Uzun yolda da kısa yolda da.

BAŞKAN - O zaman bu değerlendirmeyi, kaldırmalı böyle bir şeyi yani, öyle bir şey olur mu?

MUSTAFA BİLİCİ (Van) - Zaten uzun yolda kimse tercih etmez.

BAŞKAN - Ama yok, böyle bir yasal şeyin olması birilerinin önünü açıyor.

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAR - Efendim, "yeniden değerlendirme" gibi muğlak bir ifade kullandık.

BAŞKAN - Muğlak değil, tabii, onu arkadaşların takdirine sunuyorum ama kesinlikle bu şeyin kaldırılması lazım.

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAR - Sayın Başkan, kırsalda bir ihtiyaçtır efendim, ben öyle düşünüyorum.

ALİ AŞLIK (İzmir) - Kilometre sınırı koymak lazım.

BAŞKAN - Kilometre sınırı koymak lazım, tamam tarla içinde taşırsın da...

ALİ AŞLIK (İzmir) - Yani şöyle: "Aynı mülki idare sınırları içinde" derken yani bunu kaymakamlık kastedebilir veya kilometre hesabı kullanılır. Nedir o? Mesela komşu ilçeden komşu ilçenin köyüne gitme gibi. Yani onu öyle kanuna koysak ki, yani teklif edeceksek bile uygulanabilir bir şekilde koymak lazım.

BAŞKAN - "Ona yakın mesafeler" falan gibi bir cümle konulabilir belki de ama böyle bir şeyin önünü açtığın zaman...

ALİ AŞLIK (İzmir) - Veya en azından o tip durumları yerele bırakmak lazım yani mülki idare amirlerinin iznine tabi olacak şekilde bu yasayı yapmak lazım. Çünkü her yerin ihtiyacına göre mülki idare amiri uygun şekilde yapmalı ama sınırları belli, sınırları çizilerek onu yapmak lazım. Öyle yer vardır ki buna ihtiyaç yoktur...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 6

BAŞKAN – Bu maddeyi somutlaştırıyorsunuz biraz daha.

ALİ AŞLIK (İzmir) – Mesela minibüs hattı geçen bir yerde “Efendim, ben tarım işçisini traktörle taşıyacağım.” demenin bir anlamı yok ama mutlaka minibüsün geçmeyeceği, gitmeyeceği, gelmeyeceği ama tarımın da yapıldığı yerler vardır, mecburen siz oraya traktörle gideceksiniz. Hatta oraya devlet girmez zaten, devlet ne zaman kaza olursa işin içine girer, yoksa girmez. Yani böyle uygulanabilir, sınırları belli bir şey teklif edilebilir Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun.

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAR – Açık kasa araçlar malumunuz yalnızca mevsimlik tarım işçilerinin taşınmasında değil, normal hani yerleşik çiftçilerin de kullandığı bir ulaşım aracıdır. Hani “kaldırılmalı” dediğimde...

BAŞKAN – Vekilimin bahsettiği gibi bunu belli bir şeye çekmek lazım yani belli bir mesafe limiti olabilir, buna benzer, ona uygun bir cümleyle onu şey yapabilirsiniz siz. Ama bu şuna cevaz vermemeli: Bugün Şırnak’taki adam kalkıp da Ordu’ya... “Efendim, bu kanun bana yol veriyor.” dememesi lazım. Bunu şey yapmanız lazım, onunla ilgili bir cümle, artık nasıl...

MUSTAFA BİLİCİ (Van) – O kurtarmayacağı için maliyet olarak zaten öyle bir girişimde kimse bulunmaz Başkanım yani Şırnak’tan Ordu’ya o şekilde kimse...

BAŞKAN – Onunla ilgili bir şey yapamıyoruz yer vermeyelim yani şey açısından söylüyorum bunu.

MUSTAFA BİLİCİ (Van) – Ama mesela nedir? Köyde engebeli bir yere, ancak traktörün girebileceği bir yere siz minibüs sokamazsınız yani mecbur...

BAŞKAN – Ali Bey o çerçeveyi aşağı yukarı çizdi yani kısa mesafe, mülki amir ama...

ALİ AŞLIK (İzmir) – Yani mülki amirlere bırakılabilir nerede neyin uygulanabileceği konusu ama sınırları belirlenmiş şekilde. Yani mülki amirin istismar etmeyeceği şekilde teklif sunabiliriz.

BAŞKAN – Devam edelim.

Buyurun.

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAR – Efendim, ulaşım masraflarıyla ilgili bir soru vardı. Sonuç kısmındaki sonuç ve önerileri almadık ama metnin içerisinde vardı. Ulaşımları hususunda özellikle kalabalık olmaları yani kalabalık şekilde hareket etmeleri ve çok fazla eşya taşıyor olmaları nedeniyle raylı taşımının daha münasip olduğunu söyledik ve “Devlet Demiryolları tarafından ek seferler konulmalı veya ihtiyaca göre ek vagon konulmalı.” diye yazdık. Ulaşım masrafları noktasında da “Sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları tarafından ulaşım masrafları karşılanabilir.” dedik ama tabii, imkânlar ölçüsünde karşılanmalı diye yazabildim çünkü 500 bin kişilik bir hareket yani tabii, 15 yaş üstü 485 bin olarak bildirildi bize TÜİK tarafından, çocuklarıyla beraber...

BAŞKAN – Buradaki bahsettiğin çözüm önerilerinde yok bu.

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAR – Var, metnin içerisinde var, sonuç kısmına alınmamış ama metin içerisinde...

BAŞKAN – “Metin” dediğiniz, o geniş şeyde mi?

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAR – Evet, geniş bölümde.

BAŞKAN – Onu bu tarafa alalım, bizim sonuç önerilerini burada görmemiz lazım, orada daha çok detayların olması lazım. Bir de sosyal yardımlaşma falan diye bir şey ne kadar doğru olur? Yani biz bunun yerine nasıl ki işte gittikleri zaman “İşveren ödüyor, dönüşte ise biz ödüyoruz.” diyorlar genelde insanlarla yaptığımız görüşmelerde. Yani öyle bir sistematik... İleride bizim bazı önerilerimiz olacak sizin bahsettiğiniz bu desteklemelerle ilgili. Biz burada kişinin kendi ilinden ayrılmadan nereye gideceğinin, nerede çalışacağını, kaç gün çalışacağını belli olduğu, ilgili kişinin masraflarını karşıladığı yani işverenin masraflarını karşıladığı ve buna karşılık da işverenin tarımsal desteklemeler üzerinden de desteklenmesi gerektiği üzerinden bir sistem konuştuk sürekli. Şimdi, bizim o genel çerçeveye buradaki o sosyal yardımlaşma birbirine uymaz.

Buyurun.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Sayın Başkanım, şimdi, meselede ben de tam biraz bunu kastetmek istiyorum. Yani, şimdi, İş Kanunu 50’den az yerleri kapsam dışı şey yapıyor. Şimdi, bizim meselemiz, ulaşımı da barınması da bütün şeyleri, sosyal güvenlik, işçi sağlığı, hepsi bir işçi olarak kabul edilecek mi? Meselemiz o biraz. Şimdi, böyle “İhtiyaç budur.” deyip bunu saptarsak buna uygun gerçekten radikal düzenlemeler olacak, bunun ötesindeki şeyler, yani bu tarzda düzeltmeler Karayolları, şusu, busu bunlar hep bugünkü durumu iyileştirmeye dönük, hani bir yaraya biraz merhem olmaya dönük bir şey olacaktır ama sorunları, her türden olumsuzlukları giderecek bir şey olmayacaktır. Yani adını koymak önemli. Şimdi, bizim Komisyonumuzun bu çalışma alanını nasıl nitelendireceği meselesi önemli ve asıl ihtiyaç da buradan kaynaklanıyor. Yani adları “mevsimlik tarım işçisi” ama bir işçi, İş Kanunu’na tabi bir işçi şeyi görmüyor. O nedenle, bir kişinin bile çalıştığı yerde bir iş hukuku ilişkisi kurulması esas ihtiyaç. Böyle olunca, o zaman... Yani istisnalar olur tabii, minibüsün götürülmeyeceği, gidemeyeceği yerler, benzeri şeyler, ona uygun şeyler olur da ama yani ulaşım politikası da ihtiyacı da buna göre saptanır, yükümlülükler buna göre saptanır, kim karşılayacaktır, nasıl olacaktı benzeri türde şeyler.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 7

ÖNDER MATLI (Bursa) – Başkanım, şimdi ben burada bu ulaşım ile ilgili olarak şunu söylemek istiyorum: Önemli çağrışım yapıyorum, ben daha önce söylemiştim, bizim burada bir kere en temel problemimiz bu yapının maalesef kayıt dışı olması ve bizim en büyük önceliğimiz de bu sistemin, bu yapının kayıt altına alınmasıyla ilgili olarak gerekli destekleme modelleriyle ilgili olarak bizim burada bir irade ortaya koymamız çok önemli. İşte, size ben tarımsal desteklemelerden bahsetmiştim, tarımsal desteklemelerden mevsimlik tarım işçilerinin ön plana çıktığı, mevsimlik tarım işçilerinin kayıt altına alınmasına vesile olacak tarımsal destekleme modelleri mesela burada vurgulanabilir. Şimdi, burada “ulaşım” derken belki bu ulaşım bedelleriyle ilgili olarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olarak veyahut da “x” bakanlığı olarak da bir sübvansiyon gibi bir yapı kurgulanarak burada bu yapının kayıt altına alınmasına vesile olmak bana çok mantıklı geliyor, makul geliyor ve böylece... Çünkü konuşmalarımızda hep şunu gördük: Bu yapı ne zaman harekete geçiyor, ne zaman Urfa’dan, Adıyaman’dan, oradan, buradan, vilayetinden ayrılıyor, işte Ordu’ya gidiyor, işte Konya’ya gidiyor; kayısı için işte Malatya’ya gidiyor, bunlarla ilgili olarak maalesef şey... Yani şimdi, bir: Yapının kayıt altına alınması. İki: İzlenebilirliği konusunda, özellikle bu ulaşım maliyetlerinin, masraflarının sübvansiyon edilmesini ben gerçekten çok önemsiyorum yani burada da böyle bir madde koyarsak ben çok başarılı bir iş olacağını düşünüyorum. Bunu ifade etmek istedim.

ALİ AŞLIK (İzmir) – İki türlü alınabilir, gelirken alma, ikinci, çalışırken alma yani iki yönlü de almamız lazım madem öyle bir düzene gireceksek. Taşıma konusunda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının katkısı anlamında bir düzenleme yapabiliriz. İkincisi de mevsimlik çalışanların mesela primlerini falan biraz daha artırabiliriz veya mevsimlik işçilerin sigortaları konusunda devlet olarak yeni sübvansiyonlar getirebiliriz. Yani mevsimlik işçileri kayıt altına almak adına, onları daha kısa sürede emekli etme veya ne bileyim, yaş olarak olmasa bile en azından gün olarak mesela 9 bin iş günü primini getirmememiz gerekiyor. Mesela şimdi yeni şeyde 9 bin iş günü primi var ama siz mevsimlik işçiye 9 bin iş gününü doldurtamazsınız. Yani buna benzer birtakım, eğer işin sosyal boyutu ön plana çıkacaksa ki sosyal boyutu ön plana çıkarıyor, bunlarla alakalı ilgili kanunlarda değişiklik yapılmasını teklif edebiliriz.

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAR – Burada aslında ulaşım masraflarıyla ilgili iki öneri vardı, hem sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları dâhil olabilir hem de özel istihdam büroları eğer bu alanda çalışırlarsa onların karşılaması söz konusu olabilir. Tabii, bu özel istihdam bürolarının aktif bir şekilde bu piyasada mevsimlik tarım işçilerini istihdam edip edemeyecekleri net olamayan bir mesele aslında ama raporda ben yine yer verdim. Alternatifli olarak sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları veya özel istihdam büroları tarafından ulaşım masraflarının karşılanabileceğini yazdım.

D3 ve D4 belgeleriyle ilgili kısa bir bilgi vereyim: Aslında bu Mülkiye Teftiş Kurulunun hazırladığı teftiş raporunda yer alan bir husustu. Yine, bize gönderdikleri yazıda da önerileri arasında D3 ve D4 belgelerinin fiyatının yüksek olduğunu bildirmekteydiler. Mevsimlik tarım işçilerinin taşınması kısmı tarım araçları tarafından gerçekleştiriliyor, onlar kendi araçlarıyla, minibüsleriyle tarım işçilerini taşıyorlar, çalışacakları yerleri ve D3 ve D4 belgelerini... D3 belgesi, yurt içinde yalnızca kendi işte çalışmasıyla ilgili personel taşımacılığı yapan firmaların alması gereken bir belgedir. D4 belgesi ise, tarifeli ve tarifersiz olarak il dışına 100 kilometreye kadar taşımacılık yapılmasına izin veren bir belgedir. Bu yıl için fiyatları şöyledir: 9.685 lira D3 belgesinin fiyatı, D4 belgesini almak için de -yaklaşık 7 bin lira- 6.800 lira bir bedel çıkarıyor.

BAŞKAN – Yıllık mı bu?

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAR – Yıllık evet.

Oldukça yüksek bir bedel, tarım araçları bunu karşılayamıyorlar, karşılayamadıkları için almıyorlar, alamamaları da araçların denetlenememesine neden oluyor. Bu belgeler verilirken hâliyle araçlar muayeneye giriyorlar, çeşitli kontrollerden geçiyorlar ancak...

BAŞKAN – Bu bahsettiğiniz D3 aslında bu modele uyuyor yani “kendi namına iş yapan” derken... D3’ün tanımını bir tekrar eder misin?

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAR – “Yurt içinde sadece kendi işte çalışmasıyla ilgili personel taşımacılığı yapan firmaların alması gerekli belge türüdür.” şeklinde açıklanıyor. Mülkiye Teftiş Kurulunun önerisi: D3 ve D4 belgesi dışında yepyeni bir belge öneriyorlar. “Ne D3 ne D4, münhasıran mevsimlik tarım işçilerini taşıyacak araçlar için yeni bir belge tanzim edilmelidir.” diye bir önerileri vardı. Bu mümkün olabilir mi acaba diye Ulaştırma Bakanlığıyla da biz bu öneriyi paylaştık, itirazları olmadı efendim.

BAŞKAN – Böylece kaçak yollarla taşımayı engellemiş olacağız biz

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAR – Yani çok daha ucuz bir belge düzenlenerek yani bunların fiyatı 8 bin, 9 bin, 10 bin lira civarı; bunlar karşılanabilecek bedeller değil en azından bu araçlar için. Belki daha ucuz, bin lira, bin beş yüz lira, artık ne öngörülür bilemiyorum ama, uygun fiyatlarla düzenlenecek, çıkarılacak bir belgeyle bu araçların en azından muayenesinin yapılması sağlanabilir. Dediğim gibi, bu ilgili kurumlardan gelen bir öneriydi, Ulaştırma Bakanlığıyla da paylaşıldı.

Son olarak, beklentileriyle ilgili bir husus vardı yani bu işçilerin gittikleri yerlerde karşılanmaları, nakledilmeleri; bu çok büyük bir organizasyon. Meseleyle ilgili mahallî idarelerin kendi aralarında koordinasyonlarının sağlanması son derece önemlidir. Bunu öneri olarak yazdık biz fakat tabii, somut bir şey de değil organizasyon nasıl sağlanacak, nasıl haberdar

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 8

edilecek, hani bir mahallî idare “Benim ilimden şu kadar işçi çıktı, bilmem hangi ile geliyor.” gibi öyle bir haberleşme ağı sunulabilir mi bilmiyorum ama özel istihdam büroları eliyle istihdam olanağı yaratılırsa eğer bu sorun da büyük ölçüde ortadan kaldırılmış olur. Yani işçiler bazen gittikleri yerde iş bulamıyorlar, iş vaadiyle götürülüyorlar ama orada işsiz kalabiliyorlar, dönüş masraflarını karşılayacak güçte olamayabiliyorlar, orada kamusal alanlarda, yol kenarlarında bekliyorlar, kalıyorlar bazen, yeni iş arıyorlar. Bu sorunun çözülmesi noktasında özel istihdam büroları son derece faydalı olacaktır diye düşünüyorum. Tabii, bizim önerimiz de yine, genelgede de mevcut olan, kamuya ait alanlardan istifade edilmesidir, gelişigüzel alanlarda beklememeleri için.

Arz ediyorum efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, bu Başkanlık genelgesinde olan hususlarla ilgili sizin raporda özel bir vurgu yapıp Bakanlığın ulaştırma ile ilgili şu, şu, şu maddeleriyle ilgili uygulamalarda problem olduğunu, şu maddenin uygulamasıyla ilgili şu kurumun şunu yapması gerektiği, bunları bir detaylandırmanız lazım. Yoksa ne olmuş olur? Biz Başkanlık genelgesinin maddelerinin aynısını vurup geçmiş oluruz, kopyala, yapıştır olur yani. Orada daha net olarak yani ne diyeceğiz? Denetimle ilgili, “Ulaştırma Bakanlığı mutlaka bununla ilgili bir politika geliştirmesi” mi diyeceğiz, denetimle ilgili emniyete mi vurgu yapacağız? “Bu dönemler içerisinde mutlaka kurumlarını uyarmaları” mı diyeceğiz? Yani bunu somutlaştırmamız lazım bizim.

Bir de bu sosyal güvenliğe geleceğiz, barınmaya geleceğiz, aslında hepsiyle ilgili aynı problemlerle karşılaşacağız biz. Bu özel istihdam bürolarıyla ilgili bir sunumunuz var mı?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Var efendim, isterseniz bu sunumu...

BAŞKAN – Onu bir alalım biz çünkü iş dönüp dolaşip ona gelecek. Çünkü barınmaya geleceğiz “Barınma koşullarını kim sağlamalı?” sorusunu soracağız yine burada.

Bir de Levent Bey’in bahsettiği, şimdi biz bu mevsimlik tarım işçilerini ne olarak tanımlıyoruz şu andaki mevcut düzenlemede? Yani 50’den aşağı olduğu için, aslında bir tarlada 50’den fazla kişi de çalışıyor ama, iş hukukuna tabi değil. Bunu nasıl bir şekilde tanımlıyoruz?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Şimdi, Sayın Başkanım, 4857 sayılı İş Kanunu’nun 4’üncü maddesi istisnaları düzenliyor. Bu istisnalarda 50 ve daha fazla işçi çalıştıran tarım işletmeleri İş Kanunu’nun kapsamında yani 49 kişi çalıştıran, 50 kişi çalıştıran hatta, 51 ve üzeri kanun kapsamında, 50 ve altı kanun kapsamının dışında. Kanun kapsamının dışında kalınca bunlar Borçlar Kanunu’nun hükümlerine tabi. Yani ücret alacakları yönünden, izinleri yönünden, vesair haklarıyla ilgili genel hükümlere gidiliyor. Dolayısıyla, bizim iş müfettişlerimiz buraları denetleyemiyorlar. Yani belki denetim noksanlığının en büyük sebebi bunların kanun kapsamının dışında olmasından kaynaklanıyor. İş Kanunu’nda mevsimlik işçi tanımlanmıyor, sadece işçi tanımlanıyor, o da “Bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişidir işçi.” Mevsimlik işçi İş Kanunu’nda tabir olarak, kavram olarak geçiyor ancak tanımı yok, ayrı bir maddede düzenlenmemiş bu. Özellikle de “geçici mevsimlik tarım işçisi” diye de zaten bir kavram yok.

Şimdi, biz ülke gerçeklerini, ülkemizdeki tarım politikalarını dikkate aldığımızda, bütün tarım iş yerlerini kanun kapsamına almamız doğru değil. Yani niye doğru değil? 10 dönüm tarlası olan bir çiftçinin 1 işçi çalıştırması hâlinde kanun kapsamına aldığımız zaman o zaman Türkiye’deki tarımı tamamen yok etmiş oluruz. Kanun koyucunun zamanında 50 kriterini, kıstasını getirmesindeki temel maksat da bu idi çünkü 1475 döneminde, daha doğrusu esi İş Kanunu döneminde bu kısıt bunun için getirilmişti. Dolayısıyla, bu 50 rakamı, 50 kotası aşağı indirilebilir yani 40 yapılabilir, 30 yapılabilir ama 1 yapılamaz, yapılmaması da lazım zaten çünkü bizim ülkemizin menfaatlerine aykırı olur. Ama esnetilebilir mi? Evet, esnetilebilir. Biz bunu 50’den 40’a indirdiğimizde biraz daha kapsam dışı olan tarım işçilerini biraz daha kapsama almış oluruz tıpkı iş güvencesinde olduğu gibi. Yani 30 ve daha fazla işçi çalıştıran iş yerlerinde çalışan işçiler iş güvencesi kapsamında olduğu gibi. Böyle bir esnetme yapılabilir. Biz bunu zaten raporumuza yazdık, değil mi arkadaşlar? Bunu önermiştik, Bakanlık olarak böyle bir önerimiz var.

Şimdi, bu, geçici iş ilişkisine dayalı istihdam büroları konusuna geldiğimizde, şu anda komisyonda görüşülüyor bu, şu anda gündemimizde, Meclisimizde bu konu; dilerim çıkar. Niye çıkar? Çünkü çok uzun soluklu bu konu üzerinde biz Bakanlık olarak durduk. Aslında, bu mevsimlik geçici tarım işçilerinin sistemi böyle bir mekanizma üzerine bina edilmeli, oturturulmalı ki taban tutsun, muhatap alsın, çünkü şu anda muhatap yok. Yani muhatabımız bizim kayıt dışı, bunları götürüp getiren, yevmiyelerinin yüzde 10’unu alan dayıbaşları, çavuşbaşları olmamalı. Devlete düzgün vergisini veren, kaydı olan, çalışanlarının, çalıştırdığı mevsimlik tarım işçilerinin ücretini veren, sigorta primlerini yatıran, yanlış yaptıysa devletin müfettişi tarafından iş yeri kapatılan, idari para cezasına çarptırılan bir müessese olmalı. İşte, bu, mevsimlik geçici tarım işçilerinin istihdam büroları vasıtasıyla istihdam edilmelerinin de temel esprisi bu.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 9

Şimdi, bu konuda üçlü bir yapı var; yani işçi, istihdam bürosu ve bu mevsimlik tarım işçilerini çalıştıran tarla sahipleri var, üçlü bir ayak var burada. İşçi ile büro arasında bir iş sözleşmesi var; yani tıpkı bir fabrikada çalışan işçi ile işveren arasında nasıl bir iş sözleşmesi varsa, istihdam bürosu ile mevsimlik geçici tarım işçisi arasında da bir iş sözleşmesi olacak. Peki, istihdam bürosuyla da tarla sahibi arasında bir sözleşme olacak. Biz, buna, “geçici işçi temin sözleşmesi” diyoruz. Yani, bu, bir nevi -Borçlar Kanunu’nda bunun yeri var- istisna akdi, istisna sözleşmesini imzalayacak “Yani ben her yıl bana müracaat etmeniz hâlinde, büroma müracaat etmeniz hâlinde size 50 işçi getireceğim azami –kanunda, tasarıda şu anda var- altı ay süreyle senin tarlanda çalıştıracam.” diyecek, arada bir sözleşme olacak. İşçi ile büro arasında iş sözleşmesi, büro ile de toprak sahibi arasında bir istisna sözleşmesi, iş görme sözleşmesi olacak, yani ikili bir sözleşme var; işçi ile büro, büro ile toprak sahibi arasında.

Şimdi, sistem şöyle işleyecek: Geçici iş ilişkisinde işveren özel istihdam bürosu olacak. Yani tarla sahibi doğrudan işveren olmayacak. İşçinin muhatabı istihdam bürosudur, işçinin işvereni istihdam bürosudur. Büro, işçiyi, başka bir işverene gönderse de, gönderme ücretini ödemekle yükümlü olacak. İşte, az önce Alper Bey’in söylediği gibi “İş buldum, bulamadım, bir hafta bekledim, on gün bekledim, yağmur yağdı çalışmadım.” diye bir şey yok. Çalıştırsın, yani bir başkasının işinde, tarlada çalıştırsın ya da çalıştırmasın, işçi, iş sözleşmesi devam ettiği sürece ücretini almaya devam edecek, sigorta primini de büro yatırmak zorunda kalacak.

İkincisi: İşverenler kanunda belirtilen hâllerin ortaya çıkması durumunda bürodan işçi talep edebilecekler. Yani, bir tarla sahibi artık çavuşbaşına, dayıbaşına, aracıya, uracıya “Bana işçi getir.” diyemeyecek. Nereden temin edecek işçisini? Resmî olarak kurulmuş istihdam bürolarına müracaat edecek, oralardan işçi talep edecek. Eğer etmezse, böyle bir talepte bulunmazsa -az sonra ifade edeceğiz onu Sayın Başkanım- destekten faydalanamayacak yani devletin vereceği destekten yararlanamayacak.

BAŞKAN – Lütfi Bey, vekilimin herhâlde bir sorusu olacak.

Buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Buyurun efendim.

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Şimdi, Başkanım, ben Aydın’da, tarım kenti olan bir yerde yaşıyorum. Kendi nar bahçem ve zeytinliklerim var ve zeytinliklerde ben her yıl zarar ediyorum, işçi çalıştırıyorum. Yani zeytinyağını dışarıdan almak bana daha ucuza geliyor. Şimdi, genelde, Türkiye’de makineli tarıma geçişte bu açıdan, mesela Aydın Ovası’nda eskiden mevsimlik işçiler çalışıyordu. Şimdi, Aydın Ovası’na hiç mevsimlik tarım işçisi gelmiyor, tamamen makineli tarımla toplanıyor pamuk. Yani işverenin üzerine bu kadar yük koydukça veya aracıya koyduğumuz bu yük mutlaka tarla sahibine yansiyacak. Yani o kadar şartların zor olduğu bir süreçte bu Sayın Genel Müdür Yardımcımızın bahsettiğini fiilen uygulama imkânı var mı acaba?

Teşekkür ederim.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, şu anda, çiftçilerimiz bir tarımsal destekten faydalanıyorlar. Doğru mu efendim?

BAŞKAN – Evet.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Bir destek sağlanıyor.

Biz, çiftçiler, ihtiyaç duydukları, istihdam edecekleri işçileri, mevsimlik geçici tarım işçilerini bürodan temin etmeleri kaydıyla, büro faturayı kesecek, çiftçiye verecek “10 tane işçi istihdam etti, üç ay süreyle tarlasında çalıştı.” diye. Çiftçi, bunu götürecektir devlete, ilgili kuruma ibraz edecek, bunun karşılığında işçilik bedelini devletten alacak. Yani devletin bu konuda ciddi manada bir destek sağlaması gerekiyor bu mekanizmanın ayakta durabilmesi için. Yani onu biz konuştuk, tartıştık aramızda. Aksi hâlde, ekonomik durumu zayıf olan çiftçilerimizin, bunun altından kalkması mümkün değil. Dolayısıyla -biraz sonra ifade edeceğim onu- yani bu mekanizmanın sonunda “desteğe bağlı”, yani orada destek ön şarttır. Destekten yararlanabilmesi için çiftçi, işçisini legal olan müesseseden temin edecek ve faturasını götürecektir devlete ibraz edecek. Bu sefer kayıt altına almış olacağız biz bütün sistemi, sistem kayıt altına girmiş olacak bu vesileyle. Yani biz kayıt dışılıktan şikâyet ediyoruz ya, kayıt dışılığı...

BAŞKAN – Böylece, sözleşme içerisinde barınmadır, diğer hususları da içine alacak. Anladım.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Bunların hepsine geleceğim şimdi Başkanım, bunların hepsine geleceğim.

Şimdi, büro, sözleşme imzaladığı işçilerden nitelikleri uygun olanları bu iş yerlerine gönderecek. Artık bürolar uzmanlaşacak; seracılar çıkacak mesela, seracılar “Ben sadece serada çalışacak olan işçileri istihdam eden bir istihdam bürosuyum.” diyecek. Bunlar uzmanlaşacaklar, bunlar eğitecek. Yani, o istihdam bürosunun sahibi bu işçileri, yapacağı işle

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :(10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 10

ilgili nitelikli hâle getirecek, hatta tarım meslek lisesi mezunlarını alacak, bu konuyla ilgili meslek yükseköğretim kurumlarının tarım seracılık bölümü mezunlarını alıp istihdam edecek. Yani uzmanlaşmaya doğru bir gidişat olacak bu konuyla alakalı.

Ayrıca, bürolar, iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili de çalışanlarını eğitmek, gerekli iş sağlığı güvenliği tedbirlerini almak, onları bilgilendirmek, onların portör muayenelerini yaptırmak -sağlıklarıyla- ilgili zorunda kalacaklar. İş güvenliği müfettişleri gittiğinde istihdam bürosunun sahibinin yakasını tutacak, diyecek ki: “Gel bakalım, kaç tane işçin var? Bu işçilerin sağlık raporları var mı? Çıkar bakalım.” Kayıt altın alınmış olacak. “İş sözleşmeleri var mı?” Kayıt altına alacak. “Ücretlerini ödedin mi?” Kayıtlı olacak. “Sigorta primlerini yatırdın mı?” Kayıtlı olacak. “İş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili hangi eğitimleri verdin? Hangi konu başlıklarında, kaç gün verdin? Bunu tekrar ettin mi?” diye sorgulayabilecek hâle gelecek. Şu anda muhatap yok. Dolayısıyla, büro sözleşme imzaladığı işçileri nitelikli hâle getirmekle de yükümlü olacak Başkanım.

İşçi ücretinden kesinlikle yüzde alamayacak, yani büro istihdam ettiği işçiden... İşte yüzde 10 alıyorlar şimdi, alana gittik, gördük, yüzde 10'unu alıyor yıllardır. Oturuyor çadırında çavuşbaşı, işçiler akşama kadar tarlada tapanda çalışıyor, yevmiyelerinin yüzde 10'una el koyuyor. Bu ortadan kalkacak istihdam bürosuyla. Parasını kimden alacak? Büro, parasını tarla sahibinden alacak. Tarla sahibi parasını kimden alacak? O da dönecek faturayı devlete kesecek. Peki...

BAŞKAN – Yalnız, bu, şey olmaz mı? Yani bu çalışanların bütün ücretlerini herhâlde devlete ödetme durumu olmaz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Efendim, mekanizma...

BAŞKAN – Ya sigorta primleri olur da ya bu olmuyorsa bu sefer normal başka müesseseler eklenir mi? Şimdi, tarım işçi müessesesine sokup bütün faturayı devlete çıkar, bu da ayrı bir haksızlığa meydan verir gibime geliyor.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Sayın Başkanım, sistemle ilgili yasal düzenleme yapılıp ikincil düzenlemeler yapılırken bunların hepsi tartışılacak; yani Genel Kurulumuzda da tartışılacak, komisyonlarda tartışılacak. Yani o destekle eşleştirilirken denir ki: “İşçiliğin yüzde 50'sini devlet karşılayacak.”, işte “Bürodan işçi temin etmek kaydıyla işçilik bedellerinin yüzde 50'si devlet tarafından karşılanacak.” ya da “Sigorta primlerinin yüzde 50'si devlet tarafından karşılanacak.” diye bir argüman geliştirilebilir ama mutlaka bu, bir şekilde bir desteğe bağlanmalı ki mekanizma, sistem ayakta durabilsin. Aksi hâlde, sigorta primini de işverene yattırtığımızda ücretlerin tamamını da işverene yattırtığımızda, bu sefer işverenler diyecek ki: “Lanet olsun, ben bu tarlayı ekmem.” ve bunun altından... Zaten, ilk sene böyle bir şeyle karşılaştığında ikinci sene o tarlayı ekmekten, biçmekten vazgeçecek. O zaman, biz, tarım alanlarındaki ekilebilir arazi miktarını çoğaltacağımız yerde tam tersine bir şey yapmış oluruz, azaltmaya gitmiş oluruz. Onun için, bu konuların çok hassasiyetle değerlendirilmesi lazım diye düşünüyorum.

İşçinin ücretinden iki işveren de sorumlu olacak. Diyelim ki büro işçinin parasını vermediyse, işçi dilerse husumetini çalıştığı tarlanın sahibine de yöneltebilecek. Bu, bizim, borçlar hukukumuzda da vardır, İş Kanunu'muzda da vardır. İş Kanunu'muzda müteselsil sorumluluk vardır çünkü İş Kanunu'nun 2'nci maddesinde. Dolayısıyla, müştereken, her ikisi de işçinin bütün haklarından birlikte sorumlu olacaktır.

Geçici iş ilişkisi bitince işçi büroya geri dönecek. Diyelim ki bürom beni götürdü üç ay soğan tarlasında çalıştırdı, soğanı söktük, işim bitti, ben büroya döneceğim, diyeceğim ki: “Ben, iş edinimimi sunmaya hazırım, bana iş verin.” Vermezse ücretimi ödemeye devam edecek çünkü böyle bir hüküm var kanunda. Ne yapacak büro? Bana ikinci bir iş bulup bedava yevmiye, çalışmadan yevmiye vermemek için hemen gidecek bir başka tarla sahibiyle anlaşmak zorunda kalacak. Bu sefer onu alacak fındığa götürececek, fındık bitti alacak pamuğa götürececek. Yani sistem ardıl bir şekilde bu şekilde işleyecek. Yıllık ücretli izinlerinden, kıdem tazminatlarından, hafta tatillerinden -yani hafta tatilinde çalışmamaları esas işçilerin- bütün bu konulardan büro sorumlu olacak Başkanım. Az önce Sayın Vekilim Levent Bey dedi ya: “Bunlar İş Kanunu'ndaki normal işçi gibi mi olacak?” diye. Eğer bu sistem kurulursa, evet, tıpkı İş Kanunu'ndaki bütün şeylerden bunlar da yararlanacaklar.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Büro nasıl kalkacak bunların altından, kıdem tazminatı falan?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Şimdi oraya geleceğiz Sayın Vekilim.

Büroyu herkes açamayacak. “Büro, sözleşme imzaladığı işçilerinden nitelikli olanlarını çalıştıracak.” demiştim. Mesela, geçici iş ilişkisi sürekli kurulamayacak. Yani on iki ay boyunca bir geçici iş ilişkisi söz konusu değil. Buna tahdit getiriyoruz; altı aylığına mevsimlik işlerde geçici iş ilişkisi kurulabilecek. Özellikle, bu, mesela askere giden... Ev hizmetlerinde çalışan kadınlarımız için de aynı mekanizmayı öngördük biz taslakta, yani iki kesim için ön görüldü. Şu anda iki kesimin çok büyük mağduriyeti var ülkemizde; bir, ev hizmetlerinde çalışanlar, ikincisi mevsimlik tarımda çalışanlar. Hem kayıt dışılık oranları çok yüksek hem de sosyal güvenlikten çok yoksun bir kesim hem de yoksul bir kesim.

BAŞKAN – Vekilimizin bahsettiği soruya nasıl şey bulacağız? Yani...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Başkan, konuşabilir miyim?

BAŞKAN – Lütfen, buyurun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 11

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben öncelikle şunu merak ediyorum: Yani gezici tarım işçilerinin özel durumuna uymayacak bir model gibi geldi bana. “Niye?” dersiniz, şimdi diyorsunuz ki: “Çalışılacak işi büro belirleyecek?” değil mi? Hatta ihtisaslaşma olacak seracısı, bilmem necisi. Ama şöyle bir gerçek var önümüzde: Sadece 1 tane işçi söz konusu değil, burada aile boyu bir durum söz konusu. Şimdi, büro, “Eşini Konya’ya gönderiyorum, seni Ordu’ya gönderiyorum.” dediği zaman ne olacak? Yani “ihtisaslaşma” diyorsunuz. Burada toplu gidip gelmesi gereken, aile birliğinin de bozulmaması gereken bir durum var ortada. Yani bunu nasıl dikkate alacaksınız?

Diğer konu da, yani kayıtlı dayıbaşıyla, kayıtlı tarımsal araçlarıyla özel istihdam bürosu arasında nasıl bir fark koyuyorsunuz, yani burada avantaj olarak ne sağlanacak? Özel istihdam büroları için düşündüğünüz şeyi araçları kayda alarak aracıya yaptırma arasında, yani ikisinin arasında ne fark var? Yani “Niye böyle istihdam bürolarına bu işi ykalım?” diyoruz.

Üçüncüsü de bu kadar yükün altından nasıl kalkacak büro? Yani, ücret ödenecek, “Çiftçiden alarak ödeyecek.” diyorsun, alamazsa ne olacak? Zamanında ödeyemezse ne olacak? Hafta sonu, hafta tatili ve diğer tatillerde çiftçi verecek mi böyle bir para? Yani büro nereden karşılayacak o vereceği yevmiyeleri? Kıdem tazminatı başlı başına büyük bir konu zaten. Yani bunları nasıl karşılayacak? Devletten isteyecekse, yani bir özelliği kalmıyor o zaman. Yani bir de ortada şöyle bir gerçek var, hepimizin hemfikir olduğu: Bu tarım işçilerine verilen ücretlerin düşüklüğü. Yani bu düşük ücret içerisinde bu kadar yükü istihdam bürosu keserek mi yapacak, nasıl yapacak, yani bunun o kısmını tam alamadım ben.

Teşekkür ediyorum.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Ben teşekkür ederim.

Sayın Vekilim, şimdi...

BAŞKAN – Bir saniye Lütfi Bey, sayın vekilimizin değerlendirmesi var.

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Sayın Başkanım, sayın vekilim tespitlerini yaptı ama burada iki tane konu var: “İzin ve kıdem tazminatlarının bürolar tarafından sorumlu olunacağı ve işçilik ücretlerinin de hem büro hem işveren tarafından sorumlu olduğu” yönünde bir ifade geçti. Şimdi, hem altı aylık hizmet akdi var belirli süreli, bir yıldan az. Burada izin ücreti doğmuyor, kıdem tazminatı doğmuyor, yani yeni bir kavram mı getireceğiz iş hukukuna? Birinci konu bu.

İkinci konu da: Bizim sahada yaptığımız çalışmalarda “Pek çok işçinin çalışıp bir de dayak yiyip gönderildiği, işçilik ücretlerinin ödenmediği” gibi bir olguyla da karşılaştık. Yani bu konuda, tamamen sorumlu büroyla vatandaş karşı karşıya getirirsek ciddi bir sıkıntı da oluşur diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Levent Bey...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Sayın Bakan, şimdi, bu özel istihdam bürolarını duydum, bu yönetsel mevzuat önerilerinde de geçiyor. Şimdi, İŞKUR’un burada öncelikli devrede olması lazım. Yani tarım işçilerinin her tür şeyleriyle ilgili hem bir devlet organizasyonu hem yaygın örgütlenmesi var her yerde hem de hep başından beri derim, şu “kayıt altına alma” meselesi. Yani verilerin orada toplanması, izlenmesi, takip edilmesi... Yani dönüp bütün şeylerin geldiği yer... Bir işçi mi değil mi bunlar? Yani o nedenle, böyle... Tabii, şimdi, bu özel istihdam büroları çok güncel olarak getirilmek isteniyor -aile paketinde, benzeri şeylerde de var- bunun doğru olmadığını düşünüyoruz. Yani bu açıdan İŞKUR’un örgütlenmesinin ve bu konuları kendisinde, bünyesinde toplamasının daha doğru olacağını öneriyoruz biz.

BAŞKAN – Aslında, olay, Levent Bey’in o girişte bir genel değerlendirme dediği asıl bölüme geldik şu anda. Yani mevcut sistem içerisindeki çözüm önerilerimiz, bizim rapordaki hazırlığımız, bunun dışında yeni bir sistem önerecek miyiz? İşte yeni sistem önerimiz içerisinde özel istihdam büroları devreye giriyor veya mevcut sistem içerisinde Levent Bey’in bahsettiği İŞKUR üzerinden bu işlerin daha sistematik hâle gelmesi şeyi geliyor. İşte İŞKUR üzerinden yapıldığı zaman nasıl bir şey önereceğiz? Yani mevcut sistematigi, İŞKUR’u nereye oturtacağız? “Özel istihdam” dediğiniz zaman da arkadaşlarımızın soruları oldu. Yani, şimdi, özel büroya bayağı bir şey yükleniyor. Nasıl işin içinden çıkacak? Bu konuda da bir bilgi isteriz.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Primleri falan kim ödeyecek?

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Kiralık işçi sıkıntısı olacak.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Şimdi, efendim, sistemin işleyişi şöyle... “Büro nasıl ayakta duracak?” dedi Sayın Vekilim: Büro faturayı tarla sahibine kesecek, tarla sahibinden parasını alacak, çünkü onunla sözleşme imzalayacak. Onunla bir istisna sözleşmesi imzalayacak, işçi temin sözleşmesi başka bir anlatımla, diyecek ki: “Ben 100 işçiyi üç ay boyunca getireceğim, kaç liradan getirecek? Asgari ücretin altında bir anlaşma yapamayacağına göre -çünkü işçisiyle de arasında bir iş sözleşmesi var bununun, tarla sahibiyile de arasında bir istisna sözleşmesi var- asgari ücretin altında olmamak kaydıyla bir ücrette anlaşma yapacak.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 12

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Burada işçinin iradesi önemli. Bakın, arkadaşlar, yani işçiye esas burada belirleyici güç yapmak lazım. Benim tutumum o yönde olacak. Bizim de öyle olması lazım. Yani bu işte en çok mağdur edilen, en çok sonuçta hani memnun... Hiç kimse memnun değil aslında bakıldığında değil mi, tarla sahipleri ve bu şey açısından da? “Bu işin kazananı yok.” diye bir laf geçti hani toplantılarınızın bir tanesinde. Ama yani hiç değilse bunun en çok çilesini çeken işçi ücret belirlemeden sosyal güvenliği, şu bu kendisi devrede olması lazım. Niye böyle özel istihdam büroları vesaire gibi yani taşeron sistemini yeniden çağrıştıracak şeyleri devreye sokalım?

BAŞKAN – İŞKUR üzerinden nasıl bir öneriniz var Levent Bey? Mesela İŞKUR’la nasıl bir ilişki oluşturulabilir?

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Yani, şimdi, iş ve işçi bulma sonuç itibarıyla yani şeyler, onların kayıtları tutulur. Ücretleri ve benzeri türdeki şeyler başkaca düzenlemeler gerektiriyor da, yani en azından daha şeyli olur, nasıl diyeyim, devlet güvencesinde bir şeyi olur yani. “Kamusal bir yaklaşım olur.” diyelim en şey ifadeyle, amiyane ifadeyle.

BAŞKAN – Özel istihdam büroları...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Özel istihdam büroları izni zaten İş Kurumundan alacaktır. İş Kurumundan bu izni alabilmesi için şu kriterleri taşıması gerekiyor: Mesela, İŞKUR tarafından öncede büroda bir inceleme yapılacak. Bu inceleme sonucunda olumlu raporun düzenlenmiş olması lazım. İŞKUR diyecek ki: “Asgari ücretin 200 katı tutarında teminatı verdin mi? Bir kere büro bu teminatı verecek.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Şimdi, bakın, biz bu çalışmalarını yeni duyuyoruz. Bir defa şunları bir bilesek, biraz üzerine biz de bir çalışma yapsak değil mi? Yani bunları mesela Çalışma Bakanıyla...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Raporun bütünlüğünde var mı bunlar?

BAŞKAN – Yo, bu şey, istihdam bürolarından bir iki vurgu yapınca ben arkadaşlara dedim ki: “Bu istihdam büroları yasa tasarısında ne var, onu bir öğrenelim. Yani eğer makul bir şeyse bunu önerebiliriz, yoksa...”

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Çalışma komisyonundan geçti ama çıkma şansı yok.

BAŞKAN – Tasarı bu, tabii, tabii, tasarı, ben özellikle istedim.

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Sayın Başkanım müsaade eder misiniz, bir şey söyleyeceğim de?

BAŞKAN – Buyurun.

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Tarımda İş Aracılığı Yönetmeliği var, zaten orada da ekinde de sözleşme var sözleşmede işçilerin ücretleri, barınma koşulları, işyerinden mekânlarına nasıl gidecekleri, ne kadar ücret alacakları, asgari ücretin altında ücret verilmeyeceği zaten o çıkarılan Tarımda İş Aracılığı Yönetmeliği’nde var.

BAŞKAN – Var ama böyle bir şey yok...

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Hani, alanda yok ama yani normalde, bu, bizim mevzuatımızda uygulanması gereken, işte kayıt altında olmadığı için sektör yapısı itibarıyla enformel olduğu için buna ihtiyaç duyulmuyor, kayıt altına alınmıyor.

Bir de, tabii, burada, işçilerden de işverenlerin de kazancı var. İşçiler, mesela, çocuklarını çalıştırıyorlar, niye? Yani mutlak yoksulluk içindeler ve çocuklarını mecburen çalıştırıyorlar. Bu sistem geldiği zaman, yani 16 yaşından küçük çocukların çalıştırılması mümkün olmayacak, bir. İki: İşverenler buna niye olumlu bakıyor? Yani kayıt dışına olumlu bakıyor? Bugün asgari ücret 949 lira, işverenin maliyeti 1.411 lira kayıt altına alındığı andan itibaren. Bizde de ortalama 35 lira ücret var ve ay boyunca çalıştığında zaten eline 1.000 lira geçiyor net olarak. Dolayısıyla, hani, bu sistemin kendinden kaynaklanan nedenlerden dolayı bu sistem biraz şey. Yani izin söz konusu olacak mı? Mesela, geçici iş ilişkisi kurulduğu zaman, yıllık izinler, haftalık izinler -yani bunlar kanunlarda sağlanmış- fazla mesai ücreti, benzeri şeyler de devreye girecek. Yani, bu, belki, Türkiye’de, hani diğer sektörler için bilmiyorum ama bizim bu enformel özelliği olan bir sektörde biraz zor gibi görünüyor.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Uygulama nasıl? Ne kadar uygulama var? Şu anda İŞKUR bunu kayda almamış, İŞKUR bunu bile sağlayamadı.

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Sektör itibarıyla yasamız var mevcut.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Kaç tane yasal şey var şu anda, yani aracılık yapan, kayıtlı istiyorum.

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Yüzde 10’u geçmiyor.

BAŞKAN – Lütfi Bey, buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Şimdi, Sayın Başkanım, İş Kurumu istihdam bürosunun vergi borcu var mı, ona bakacak; sigorta borcu var mı; ona da bakacak. Yani sigorta borcu olan, vergi borcu olan, asgari ücretin 200 katı tutarında teminat vermemiş olan bir büroya belge vermeyecek. Dolayısıyla, bu büroları her önüne gelen kişi açamayacak. Nitelikli insanlar açacaklar ve sorumluluk altına girecekler. Birtakım sorumlulukları var; çalıştırdıkları işçilerin ücretini ödeme, sigorta primini ödeme, onların güvenli ortamda ulaşmalarını sağlama, onların barınacakları yerlerle ilgili birtakım yükümlülükler olacak.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 13

Dolayısıyla, bürolar, hem legal olacak, kayıt altına alınacak ve devlet onların muhatabı olarak her zaman müfettişleriyle karşısına çıkacak, onları denetleyecek hem de -bizim en çok şikâyet ettiğimiz konu çocuk işçiliği değil mi- Tarkan Bey'in dediği gibi çocuk işçiliğini biz ortadan kaldıracız eğer böyle bir mekanizma kurarsak, çünkü çocukları büro istihdam edemeyecek Sayın Vekilim, çocuklar okula gidecek.

Dolayısıyla, istihdam büroları, yine, aksine hareket ettiğinde bu sayılan kriterlerden büroların izni iptal edilecek, çalışma izni bulunmayan yabancı uyruklu kişiler hakkında geçici işçi temin etme sözleşmesi düzenlendiğinin tespit edilmesi ya da çalışan işçilerin yüzde 10'unun ücretinin ödenmemiş olması ya da bir yıl içinde en az 1 işçinin ücretinin 3 defa ödenmemiş olması durumlarında dahi büronun belgesi iptal edilecek. Bu şekilde de çok önemli yaptırımlar var. Yani işçi şunu diyemeyecek Sayın Vekilim: "Ben ücretimi alamadım diyemeyecek." Neden diyemeyecek? Ücretini alamayan işçi o ildeki hatta büyük ilçelerdeki Çalışma ve İş Kurumu il müdürünün hizmet merkezine gidecek bir dilekçe verecek, diyecek ki: "Ben işverenimden ücretimi alamadım." İdari çözüm var, adli çözüm var. İdari çözüm kurum tarafından, adli çözüm de iş mahkemeleri tarafından yerine getirilecek. Şu anda belki binlerce mevsimlik geçici tarım işçisi dayıbaşımdan ücretini alamıyor, kaymakama gidiyor biz METİP'i uygularken kaymakamları toplamıştık Bakanlığımızda, dedik ki: "İlçe izleme kurullarında her yıl ürün desenine göre asgari ücretin altında olmamak kaydıyla bir ücret belirleyin." Bunu yapan ilçeler oldu, başarılı da oldular. Ama büyük bir çoğunluğu yapamadı bunu çünkü ziraat odalarıyla kavga, niza oldu. Ziraat odaları daha az ücret belirlenmesini öngördü, araçlar daha yüksek, anlaşma yapılamadı. Dolayısıyla, bunun yasal altyapısının da bu şekilde oluşturulması gerekir diye düşünüyorum.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Şu anda özel istihdam bürosu var mı, kaç tane?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Şu anda özel istihdam bürosu var ama geçici iş ilişkisi kuramıyor efendim, mesleki anlamda istihdam bürosu değil, sadece işe aracılık yapıyorlar. Yanılmıyorsam Türkiye genelinde 257, hafızam beni yanıltmıyorsa.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Önce diğer alanlarda o sistem bir oturmalı ki... Bu mevsimlik tarım işçileri apayrı, özel durumu olan bir konu. Şimdi, demin örnek verdiniz, "Büroyu iş güvenliği açısından denetleyecek." dediniz. Büro Şanlıurfa'da, işçi Aydın'da, nasıl onun denetimini yapacak Allah aşkına?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Efendim, büronun merkezinin Şanlıurfa'da olmasının hiçbir anlamı yok. Müfettiş çalıştırdığı işçilerle ilgili bütün dokümanları her yerde isteyebilir. Ankara'ya da çağırabilir. Diyebilir ki: "Kaç işçi çalıştırıyorsun?" Al, sağlık müfettişi arkadaşımız var burada. Hem de doktora almış iş güvenliği müfettişi, kendisi söylesin.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Ben de denetim elemanıyım. Yani, benim sormak istediğim o değil. Tabii ki evrak üzerinden yürüyebilir. Yani o sorun değil.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Daha belki net ve detaylı bilgi verebilir Sayın Vekilim.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Uygulanabilirliğini söylüyorum. Daha sistem Türkiye'de oturmamış, geliyoruz, bir özel konu için bunu öneriyoruz, benim karşı çıktığım bu. Yani bunun çok özel durumu var. Aileyi nasıl toparlayacaksınız? Aile olarak gidiyor mevsimlik tarım işçileri. Onun naklini, konaklamasını, yemesini içmesini büro nasıl karşılayabilecek? Yani ben bilmiyorum...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Vekilim, bürolar aileleri bölüp parçalamayacak. Biliyorsunuz, İş Kanunu'nda, gece postalarında çalışan karı koca ise onların iznine bağlı hangi postada çalışacakları. "İşveren sorar. Eğer farklı postalar talep ediyorlarsa onları farklı postalara koyar." diyor. Dolayısıyla, istihdam bürolarıyla ilgili çıkaracağımız yönetmelikte bunları tek tek düzenleyeceğiz. Diyeceğiz ki: "Aile bütünlüğü bozulmayacak." Yani, karı koca aynı işe gönderilecek, aynı ile gönderilecek. Yani, Şanlıurfa'dan kalkan ailenin bir kısmı Polatlı'ya, bir kısmı Isparta'ya gönderilmeyecek, aile hep beraber aynı iş yerine gidecek. Yani bunları ikincil mevzuatta düzenleyeceğiz.

BAŞKAN – Şimdi, uygulamada, tabii, istesenez de bunları ayrı ayrı gönderme imkânınız olmaz. Uygulama şöyle olur: Yine insanlar eskisi gibi, yıllardan beri gittikleri tarla sahibini bilirler. Zamanı yaklaştığı zaman, daha önce kendi imkânlarıyla aracını tutup gidiyordu ama arada böyle bir mekanizmanın olmasının belki şu faydası olur: Aralarında çıkacak olan bir ihtilafta en azından müracaat edebilecekleri resmî bir sözleşme olmuş olur aralarında, taşımayla ilgili bir standart belirlenir, 16 yaşından küçüklere ücret ödenmeyeceği için çocuk işçiliği kendiliğinden önlenmiş olur, bir de "Ücretini aldım veya almadım." İşte, bazı yerlerde 30 lira, bazı yerlerde 50 lira gibi farklı ücret politikaları yerine tek bir ücret politikası belirlenip aylık olarak düzenli bir şekilde bunların hesaplarına yatırılmış olur. Yani uygulanabilirliği tartışabiliriz ama işin sosyal güvenlik boyutu itibarıyla, çocuk işçiliğinin önlenmesi itibarıyla ve işin sözleşmeye akdedilmesinden dolayı, bizim şu anda valilikler üzerinden, izleme kurulları üzerinden yapmış olduğumuz bu yer temini, buna benzer konularla ilgili sorunları çözmüş oluruz. Ama bu, istihdam büroları üzerinden mi olur, yoksa mevcut İŞKUR üzerinden bir mekanizma mı geliştiririz, onu tartışmamız lazım. Yoksa, yani, arada bir sözleşmenin olması, hiçbir işe yaramasa dahi bu insanların ücretlerini düzenli

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 14

bir şekilde almalarını sağlar hiçbir şey sağlayamasa. Ama arada herhangi bir iş akdinin olmaması... İşte, Ticaret Yasası'nda bize öyle iletilen problemlerle karşılaştık.

Bu özel istihdam bürolarından bahsedildi. Ne zamandan beri bu özel istihdam büroları şu an çalışıyor Türkiye'de? Hangi alanlarda, ne yapıyor?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Sadece işe aracılık yapıyorlar Sayın Başkanım.

BAŞKAN – “İşe aracılık” dediniz?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Yani işverenle işçiyi buluşturuyorlar.

BAŞKAN – Aralarında bir sözleşme akdi var mı?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Hayır efendim, işçi iş bulduğu işverenin işçisi. İstihdam bürosuyla arasında bir sözleşme söz konusu değil. Biz mesleki anlamda bir istihdam bürosu öngörüyoruz burada. Yani şu anda Türkiye'deki mevcut olan 257 tane istihdam bürosu bu işi yapmıyor, yasak, yani şu bizim bahsettiğimiz işi yapamıyor. Yani Sayın Vekilimin söylediği gibi, işverenin ihtiyacı olan işçileri sadece temin ediyor, parasını işverenden alıyor.

BAŞKAN – Bir bakıma İŞKUR'un görevini görüyor o zaman.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Evet Sayın Başkanım. “Bana İngilizce bilen 20 tane mühendis bul.” diyor bir firma istihdam bürosuna, o nitelikteki mühendisleri buluyor, onları buluşturuyor, parasını işverenden alıyor. Bu bir aracılıktır. Bunun anlamı, hukuki anlamda, işe aracılıktır. Ama bizim burada öngördüğümüz mekanizma mesleki anlamda. Yani işçi büronun işçisi, sorumluluk birinci derecede büroya ait. İşveren birlikte sorumlu ama birinci derecede oradaki işçi büroyu bilecek. Diyecek ki: “Ücretimi yatırdın mı? Primimi ödedin mi? Bak, bu ay primimi yatırmamışsın ya da eksik yatırmışsın.” diyecek. Bir muhatap olacak. Ve devlete şikayet ettiğinde müfettiş de muhatap bulacak. Diyecek ki: “Hangi istihdam bürosu?” İşte, “Ay yıldız istihdam bürosu.” Hemen gidecek, tak, denetimini yapacak, biletini kesecek. Yani böyle bir mekanizma... Bunun adı istihdam bürosu olur, başka bir sistem olur. Yani takdir tamamen Büyük Millet Meclisinindir, takdir sizlerindir ama mutlaka legal bir müessese oluşturup sistemi bunun üzerine bina etmemiz lazım. Aksi hâlde Türkiye'de binlerce aracı var. Biz kimin aracı olduğunu bilmiyoruz, denetim de yapamıyoruz, kanun kapsamında değil. Bu sistem devreye girdiğinde İş Kanunu kapsamında olacak. Çünkü biz bunu İş Kanunu'nun 7'nci maddesine Ek A fıkrası olarak taslak yaptık Sayın Başkan.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Çalışmaları İŞKUR'un denetimi kapsamında değil mi?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Efendim?

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Tarımsal araziler İŞKUR'un denetimi kapsamında değil mi?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Efendim, bir tane yönetmelik var, İş Aracıları Yönetmeliği var. İŞKUR'un kapsamında ama İŞKUR'un denetmeni yok.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Denetim sorunları daha pratik çözülür, bir maddelik iş neticede.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Denetimi yok. Dolayısıyla onlar sadece iş aracısını denetleyebilir, işçiyi denetleyemiyor. İş aracısını da yönetmelikte belirlenen sadece o hususlarla ilgili denetliyor. Mesela bir iş sağlığı güvenliğiyle alakalı denetim yapamıyor. Dolayısıyla, kanundaki normal işçilerin yararlandığı bütün sosyal hak ve menfaatlerden eğer mevsimlik tarım işçileri de yararlınsın istiyorsak ki böyle bir şeyimiz var çünkü, bu ya da buna benzer ya da farklı -takdir, dediğim gibi, sayın vekillerime ait- bir mekanizmanın kurulması yerinde olur. Bakınız efendim, geçici işçilere ne getirecek, yani ne kazanım elde edilecek bürolar kurulduğunda? Geçici işçilerin sosyal güvenliği sağlanmış olacak, uzun süreli işsizlik azalmış olacak çünkü bizim mevsimlik işçilerimiz her gün çalışmıyor, her gittikleri yerde iş de bulamıyor, çoğu zaman oturuyor, bekliyor, yeni iş bekliyor. Yani bunlar ortadan kalkmış olacak. Özellikle genç ve kadın iş gücüne katılım istihdam büroları vasıtasıyla artacak, daha güvenilir olacak, güvenceli olacak. Diyecek ki: “Benim muhatabım büro, her şeyimi onlar karşılayacak. Dolayısıyla, ben orada çalışayım.” isteyecek. Yine iş gücü piyasasında ilk kez girenlerin tecrübe edinmesi ve teknolojik gelişmeye uyumunun sağlanması açısından da büroların böyle bir avantajları var. Yeni işlerin oluşturulması, istihdamda dezavantajlı grupların daimi iş bulma şansının artması, SGK'nın prim gelirlerinin artması. Bu da çok önemli bir şey. Çünkü biz Sosyal Güvenlik Kurumunun aktüeryal dengesinin bozukluğundan bahsediyoruz çünkü kayıt dışılığımız bu konuda fazla. Bu kayıt dışılığı önlemek de Sosyal Güvenlik Kurumunun da ciddi manada gelirlerinde bir artış öngörülüyor. Yine geçici iş ilişkisinin devlet kontrolünde yapılıyor olması ki tamamen izni kurum verecek, İş Kurumu verecek, denetimini iş müfettişleri yapacak. Eğer bir vergi kaybı, kaçacağı varsa maliye müfettişleri, denetmenleri devreye girecek. Sosyal güvenlikle alakalı bir kayıp kaçak varsa sosyal güvenlik denetmenleri devreye girecek. Dolayısıyla devletin bütün denetim mekanizmaları sisteme

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :(10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 15

müdahil olacak. Yine bu AB müktesebatıyla da uyum sağlanmış olacak. Bu konuyla alakalı bir direktif var. Hâlihazırda kayıt dışı çalışan geçici işçilere yasal koruma sağlanmış olacak ve örgütlenme imkânı getirecek. Mesela sendikal örgütlenmenin yetersizliğinden hep yakınıyoruz. Gerçekten de öyle. Siz de sendikacı kökenli olduğunuz için daha iyi biliyorsunuz. İşte, ülkemizde şu anda, en son istatistiklere göre, 12-13 milyon civarında bir sosyal güvenlik kaydımız var fakat 1 milyon 300 bin civarında sendika üyesi işçimiz var. Bunu orana vurduğunuz zaman yüzde 10 civarında bir sendikalaşma oranımız var. Bürolar devreye girdiğinde, özellikle tarım iş kolunda faaliyet gösteren sendikalarımızın bu bürolardaki işçileri örgütlemesi de mümkün olacak. Çünkü toplu hâlde gidecek, diyecek ki: “Kaç tane büro var Türkiye’de yeni kurulmuş, sisteme müdahil olmuş?”, “100 tane büro var.” “Kaç kişi çalışıyor?”, “100 bin işçi çalışıyor.” 100 bin kişiyi örgütlemeleri, sendikaya üye yapmaları da bu hâliyle mümkün olacaktır.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Kayıt dışılığı önlüyoruz, SGK primlerindeki kaybı önlüyoruz, işsizliği önlüyoruz... Yani on üç yıldır neredesiniz? Yani niye böyle bir uygulama yapmadınız? Ben kayıt dışılığı nasıl önleyecek? Daha artırır bu. Yani bu kadar yük geldikten sonra çiftçi zaten o kadar yükün altından kalkamaz. Bu defa ne olacak? O istihdam bürosu bizatihi kayıt dışılığa aracılık edecek. Bunu nasıl önleyeceksiniz?

BAŞKAN – İşin pratiği şu: Bu “Simsar” dediğimiz şeyler var ya...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – 1,5 milyar maliyet. Hadi primini düşürdün, bilmem neyini düşürdün...

BAŞKAN – İŞKUR’un sigortalı elemanı hâline getirip devletin kontrolüne alabiliriz. Aracılar var ya...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Kıdem tazminatıyla o maliyet daha da artacak.

BAŞKAN – Aracıları sistemin içine alabiliriz. Mesela İŞKUR’un sözleşmeli elemanı olabilir şeyler. Doğrudan sorumlu İŞKUR olur, İŞKUR’un elemanı gibi çalışır. Böyle bir şey en azından geçiş süreci için, sistemin oturması adına... Yani, şu uzun vadede olabilecek bir şey ama kısa vadede fayda yerine zarar getireceğini düşünüyorum ben de bu yasanın.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Yani sistemin sürekli işlerde, normal işlerde bir sonucunu, uygulamasını görsek de “Bunu buraya da kanalize edelim.” diye tartışırız. Ama şu anda sisteme oturtmamışız Türkiye’de. Ben bunu burası için bir model olarak getireceğim. Yani en zor alanda bunu model olarak koymak hakikaten biraz şey olur yani sonuç alma anlamında...

BAŞKAN – Bir de şu var: Mesela biz 500 bin kişiden bahsediyoruz. O 500 bin kişinin sigorta primlerini devlet desteklemeler üzerinden nasıl karşılayacak? Bunu da ayrı...

ALİ AŞLIK (İzmir) – Gerçek rakamlar değil.

BAŞKAN – “Daha fazladır” mı diyorsunuz?

ALİ AŞLIK (İzmir) – Şöyle: Bizatihi tarımdan, yani kendi bünyesi içinde istihdam olsa doğrudur ama bu taşınmayla alakalı diyorsanız, o mümkün değil. Yani 150-200 bin kişi bile bir yerden bir yere hareket hâlinde... O kadar yani.

BAŞKAN – Daha fazladır o. Şanlıurfa’da geçen yıl Millî Eğitimin sistemi üzerinden eğitim döneminde ayrılan öğrenci sayısı 19.500 tespit ettikleri. Yani 20 bini siz en az 3’le çarparsanız 60 bin. 100 bine yakın yalnız bir ilden. Yani o rakamlar çok...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Biz 2010 yılında bütün 81 il valiliğine bir yazı yazdık. Bir de jandarmaya yazı yazdık. Jandarma Genel Komutanlığından, iyi hatırlıyorum, o dönemde bir yarbay da geldi, katıldı bizim toplantımıza. Dedik ki: “Türkiye’de jandarmanın tuttuğu kayıt miktarını bize bildirir misiniz?” Resmî yazı yazdık bunlara. O gün TÜİK Başkanımız Birol Bey de aynı şeyi hatırladı, söyledi, onların dönemindeydi çünkü. Her ikisinden de gelen rakam üç aşağı, beş yukarı aynıydı, 300 bine yakın bir rakam geldi. Birol Beylerin, TÜİK’in verdiği rakam, yani bugün verdikleri rakam bizim o dönemde, yani beş sene önce tespit ettiğimiz rakama yakın bir rakamdır. 485 bin rakamı, bence, benim kişisel kanaatime göre, doğru bir rakamdır çünkü bizim verilerimiz de destekliyor bunu. Yani Türkiye’de öyle 2 milyon, 3 milyon falan filan rakamların ben doğru olmadığını düşünüyorum.

BAŞKAN – Yalnız, bu sistemin bize, bu veya buna benzer, artık İŞKUR üzerinden mi yaparız veya başka bir şekilde mi? En önemli katkılarında biri de çocuk işçiliğini engellemiş oluruz ve belli bir süre sonra, sistem oturursa bu, İŞKUR üzerinden veya özel istihdam büroları üzerinden, aile olarak göç edilemediği için çünkü bunun kendilerine en büyük artısı çocukları da çalıştırmaları. Aile gidiyor, 7-8 kişi toplu çalışıyor, adam başı 30 liradan bile çalışsa günlük 200 lira, aylık 6 bin lira gibi bir gelir elde ediyor. Onun için önemli bir para. Yani tek kişi kazanmış gibi gözüküyor. Şimdi, Avrupa’da özel istihdam büroları var. Avrupa’da da bu şekilde mevsimlik işçiler alınıyor, yani sizdeki o raporlardan falan anladığım kadarıyla. Fakat orada işin içerisinde çocuk, aile yok. Aynen inşaat sektöründe olduğu gibi, nasıl ki İstanbul’daki büyük bir inşaat sektöründe diyelim ki 500 kişi çalışıyor büyük bir bina inşaatında. İşveren onlar için ayrı bir yatma yeri yapıyor, yemekhane yapıyor, şunu yapıyor, bunu yapıyor, onlar da o şekilde geliyor, yerleşiyor, işleri bittiği zaman da üç ay sonra ayrılıyor. Biz Avrupa gezilerimizde bir türlü böyle ailece gidip gelen örnek bulamadık. En son Fransa’da kendi

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 16

vatandaşları için bulduğumuz yerler oldu. Şimdi, böyle bir gidişat doğru bir gidişat mıdır temel açısından? Yani hem kadın istihdamıyla ilgili, buna benzer, işte, kadın sağlığıyla ilgili, çocuk sağlığıyla ilgili yaşadığımız problemleri de aslında bertaraf edecek bir sistem. Bence, bizim, Komisyon olarak, özel istihdam bürolarının ismi veya efendime söyleyeyim, “Yeni bir taşeronluk oluşturuluyor.” gibi algı bizi rahatsız ediyor olabilir ama bunu kamu içinde de yaparsak buna benzer bir sistem yapmamız lazım. Böyle olursa, belli bir süre sonra zaten iller arası aile şeklinde... Mesela dikkat ederseniz, Ordu’da en büyük deneyimimiz ne oldu bizim? Artık buraya kimse ailesiyle gelmiyor. Sebep? Bir belgesel yayınlanmış Avrupa’da, işte, “Yediğiniz fındık çocukların emeği üzerinden” diye vurgu yapan bir şey. Öyle olunca da Avrupa’daki tüketici bununla ilgili bir diyalog ortaya koyuyor ve bu fındık işlemlerini yapan Avrupa’daki firmalara baskı kurmaya başlıyor. Avrupa’daki o büyük firmalar, 5-6 firmadan bahsettiler Türkiye’de ithalat yapan, gelip diyorlar ki: “Kardeş, kusura bakma, ben buradaki fındığı senden alıyorsam burada eğer çocuk istihdam edersen ben bundan sonra senden fındık almayacağım.” Öyle olunca oradaki üretici tutuşmuş. Adamlar öyle bir hâldeki “Aman, duman, bunlar geldiler, onları zor ikna ettik, şu projeleri ortaya koyuyoruz.” Bizim oradaki METİP üzerinden yapıldığı söylenen projeler Ordu’da, Karadeniz’de, oradaki mülki amirlerin duyarlılığından değil, biz bugüne kadar öyle diyorduk, “Helal olsun, Ordu’da gerçekten bu işi dert edinmişler.” Ama dert edindiklerinden dolayı değil, Avrupa’nın bu konudaki baskısı üzerine böyle bir sistem geliştirilmiş. İşte, orada gördüğümüz temiz alanlar, işte, efendime söyleyeyim, eğitimle ilgili, çocuklar için falan bir şeyler yapılmış. Ama bu devam ederse, dedikleri: “Şimdi, artık, aileler, özellikle kalabalık aileler gelip fındıkta çalışmak istemiyor.” diyorlar. Nereye gidiyor? Malatya’ya gidiyor. E, siz bu sistematığı tüm Türkiye’de zorunlu hâle getirdiğiniz zaman adam ya kendi ilinde gidip fabrikada çalışacak veya kendi ilinde başka bir istihdam alanına bakacak veya gidip bir başka ile yerleşecek, istihdam olduğunu düşündüğü bir yere yerleşecek.

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Başkanım, katılıyorum, yani işverenin üzerine yüklenecek külfet. Ya adam der ki: “Kalsın, toplamıyorum. İşte, karpuzu toplamıyoruz, pamuğu toplamıyoruz, tarlada kalsın, daha ucuza gelir, portakalı toplamıyoruz, böyle daha ucuza gelir, hiç olmazsa üstüne para vermem.” modunda olduğumuz sezonlar da oluyor yani mevsim şartlarından dolayı. Yani, bir kere Türkiye’de bir gerçek var. O gerçek de 500 bin tane Türkiye’de mevsimlik işçinin olması. Yani, bu şartlar içerisinde bunların disipline edilmesi. İlavé özellikle işverene ilavé külfet getirilmesi sorunu çıkılmaz bir yere doğru götürürüz, tarımsal üretimi mutlaka etkiler. İşte, sahada gördük. Şanlıurfa’daki o insanların başka yapacak şeyi yok. Yani, “Sanayide çalışsın.” dediğimiz insanlar da diyor ki: “Ben sanayide çalışırsam 9 çocuk, 1 ana, 1 baba, 12 kişiye bakamam ben.” diyor. Yani, ailecek göçmek zorundalar. Mevcut yapıyı da iyileştirerek korumak. Bunun üzerine konuşmak lazım. Yoksa özel istihdam...

BAŞKAN –Yalnız şu var yani: “12 kişiyi geçindiremiyorum.” deyince, o çocukların emeği üzerinden geçindiriyor ama, bir de böyle bir gerçekle karşı karşıyayız. Yani, tamamen çocukları çalıştırdığı için orada bir şey kazanıyor adam. Bu doğru mu? Mesela, oradaki sorduğumuz soru, Adana’da, “Ne zamandan beri mevsimlik çalışıyorsun?”, kadın diyor ki: “Valla, ben adımlı bildiğimden beri mevsimlik tarım işçisiyim.” Bu sefer o döngü başlıyor. Ama belki siz oradan 2 çocuk çekseniz eğitim hayatına, belki onun üzerinden sizi o ailenin değil o köyün şeyi değiştiriyor.

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Arkadaşlar şimdi, burada, eğitim çok önemli bir eksikimiz, sahada da konuştuğumuz, öncelikle, bu öğrencilerin eğitim hayatından kopartılmaması. Yani, bunları gittikleri yerde hiç olmazsa eğitime zorlamak veya aileye bir prim vererek, bir katkı vererek çocuğunu okula göndermesini sağlamamız tartışılmalı, düşünülmeli. Ama yapıyı bozarsak Adana’daki narenciyeci nasıl toplatılacak narenciyesini veya pamuğunu nasıl toplatılacak? Yani, böyle çıkılmaz bir yere de götürmemek lazım diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

ALİ AŞLIK (İzmir) – Başkanım, kanun tasarısı, gelecek tasarı değerlendirilebilir. Ama şu anda bu sorunu çözmez. Ama bu sorunu çözmediği diye böyle bir düzenleme yapmayalım mı? Bunun da doğru olduğunu düşünmüyorum. Ama bunu bizim alternatifli yapmamız lazım. Nedir o? İŞKUR üzerinden, şu anda piyasadaki “aracı” dediğimiz şeyleri, bir nevi İŞKUR’un simsarlarına dönüştürebiliriz. Onun yönetmeliği hazırlanabilir, mesela, kişi başına İŞKUR o aracının sigortasını öder, İŞKUR’a çalışır, yani devlete çalışmış olur aracı, devletin kontrolünde bu sistemi yürütebiliriz. Ama bu kanun tasarısındaki hususlar da yasalaşabilir çünkü o yasaya göre piyasada bu işi yapacak çok az insan olabilir ama en azından bu şekilde bir yasanın çıkmasının şöyle bir faydası olabilir, şöyle bir katkısı olabilir: Özellikle büyük şehirler, mesela Adana gibi, İzmir gibi, bir de, yani, 365 günün büyük bir kısmında iş bulunacak yerlerde buna benzer istihdam büroları oluşabilir. Ama bizim, işte, ne bileyim, 3 tane, 5 tane çocuğunu alıp ailenin 5-6 ferdi Urfa’dan gelip Adana’da mevsimlik işçi olarak çalışacak, Ordu’da veya başka bir yerde; bu sorunu derinleştirir, çözmez. Onun için bizim alternatif sunmamız lazım bu anlamda. Bu yasal düzenlemeyi yapmalıyız. Uzun vadede böyle olmalı. Ama geçiş süreci içinde bizim mutlaka alternatifimizin olması lazım ve “500 bin” dediğimiz bu kesimleri de bizim sosyal devlet anlayışı içinde koruyup kollamamız lazım bir şekilde yani her şey sisteme entegre olduğunda bunlar kendiliğinden kalkacak zaten. Yani, bugün GAP projesi hayata geçtiğinde ben Urfa’dan kalkıp da çok fazla Adana’ya gelineceğini düşünmüyorum. Değişik yerlerde... Bu yasayı da çıkaralım, bu yasanın çıkmasına mutlaka aksayan tarafları... Yani, sorunu çözmeyebilir, derinleştirilebilir ama sorunu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 17

derinleştirecek diye böyle bir yasal düzenlemeden kaçmamamız gerekir ama bunun alternatifini bizim İŞKUR üzerinden bir şekilde bulmamız lazım ve sosyal devlet anlayışı boyutuyla meseleye bakıp çözüm üretmemiz lazım. Aksi takdirde, bugünkünden daha kötü... Çünkü en azından şu anda herkes el yordamıyla bir düzen tutturmuş gidiyor. Biz "Onu düzelteceğiz." derken daha da kötü hâle getirebiliriz. En azından bunu yapmamamız lazım.

BAŞKAN – O zaman şöyle yapalım yol alma adına: Çünkü bu konu şöyle anlaşılıyor, aslında Levent Bey'in ilk dediği teklif üzerinden, yani bizim bu konuyla ilgili genel bir politikada ne yapmamız gerektiğiyle ilgili ayrı bir oturum yapmamız gerekiyor, o ihtiyaç ortaya çıktı. O zaman biz bugün mevcut durum üzerinden, öneriler üzerinden devam edelim, mevcut olan raporlarla ilgili önerilerimizi bitirelim, daha sonra belirleyeceğimiz bir tarihte de bu önerilerin dışında sistem üzerinden bir oturum yapalım çünkü böyle bir ihtiyaç ortaya çıktı şimdi.

Ulaşımla ilgili, arkadaşlarımızın başka bir değerlendirmesi var mı?

Söylediğimiz önerileri aldınız. Bu Başbakanlık genelgesindeki hususlarla ilgili tek tek Başbakanlık genelgesinin hangi maddesinde olduğuna vurgu yapıp uygulamasıyla ilgili hangi kurumun, hangi rolü almasıyla ilgili somut şey yapmanız lazım oraya.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Askeri araçlar da yönetmelik kapsamında mı? Asker taşıyan araçlarla ilgili bir kısıtlama getirirsek...

BAŞKAN – Yasal düzenlemede istisnalar filan olabilir. "Sivil denir ona mesela. Vekilim güzel bir şey söyledi, doğru. Bu 131 ve 131'inci maddedeki değişiklikleri öneriyoruz ya, burada "sivil vatandaşlar" diye bir şey geçirilebilir. Mesela askerler falan taşınır onda. Tabii, askerî aracın özel durumu vardır, onlar taşınabilir.

Ulaştırma ile ilgili başka kuracağımız cümle...

Buyurun, barınmayla ilgili...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Barınma sorunları: İşçilerin aileleriyle iptidai barınaklarda yaşamasını, konaklama alanlarında içme, kullanma suyu temini konusunda sorun yaşadıklarını, tuvalet, banyo, çamaşır yıkama ve benzeri imkânlardan son derece kısıtlı bir şekilde hayat sürdüklerini, yine gölet, sulama kanalı gibi yerlere yakın konaklamaların neden olduğu tehlikelerle karşı karşıya olduklarını, evsel atıkların genellikle açık alana gelişigüzel bırakıldığını, ısınma için kullanılan yöntemlerin neden olduğu tehlikeler, yangın gibi tehlikelerin bulunduğunu tespit etti arkadaşlarımız. Bunlarla ilgili çözüm önerilerine geldiğimizde, asgari imkânları haiz olmak kaydıyla kalıcı göçü teşvik edecek nitelikte olmayan, taşınabilir malzemelerle inşa edilmiş geçici yerleşim yerlerinin oluşturulmasını öneriyoruz. Konaklama alanlarına alt yapı, üst yapı, yani elektrik, su, kanalizasyon, yol, zemin düzenlemesi, güneş enerjisi gibi hizmetlerin sunulmasını, geçici yerleşim yerlerinde işçilerin asgari sosyal ihtiyaçlarının, yani tuvalet, banyo, yemek, yemek pişirme, çamaşır, bulaşık yıkama, çöp biriktirme gibi ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri gerekli tedbirlerin alınmasını, geçici yerleşim yerlerindeki yapıların mahalli kurum ve kuruluşlara ait depolarda, valiliklerin sorumluluğunda muhafaza edilmesini sağlanmasını öngörüyoruz. Bunlar çözüm önerilerimiz.

Sayın Başkanım, tabii, burada yazılı olan hususların tamamı aslında biz Başbakanlık genelgesinde METİP projesi kapsamında yazdık, yaptık. Yani şu anda 38 ilde bu konuyla alakalı birtakım çalışmalar yapıldı. Ancak, tabii, bu işin sahiplenilmesi yönünden yasal bir altyapının olması lazım. Biz bunu önerilerimizin başında da yazdık. Yani, bu işin taşrada bir sahibi olması lazım. Yani, eğer valilikse valilik...

BAŞKAN – Şu anda valilik değil mi zaten?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Valilik de İçişleri Bakanlığıyla şeyi yok merkezde. Valilik, merkezde Çalışma Bakanlığı. Yani ben valiye talimat veremiyorum, valiyi denetleyemiyorum. Sadece ödenek göndermenin dışında bir yetkim yok Başbakanlık genelgesine göre. Dolayısıyla, bir yasal çalışma yapılmalı, merkezde eğer İçişleri Bakanlığı güvenliği sağlayacak, denetimi, yol denetimini yapacak. Bakın, bunların hepsi aynı şeye çıkıyor. Yani, trafik polisi İçişlerine bağlı, jandarma hakeza yine öyle. İşte, barınmayla alakalı, afet, il afet acil durum il müdürlükleri valilere bağlı. İl göç müdürlükleri, illere yeni kuruldu 81 ile, valiliklere bağlı. Yani hepsi mülki idare amirinin, dolayısıyla İçişleri Bakanlığının uhdesinde olan birimler. Biz Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olarak işin çalışma boyutuna bakarız, sosyal güvenlik boyutuna bakarız, bunların işçi ve işveren arasındaki ilişkilere bakarız ama işin bir de sosyal boyutu var. Sosyal boyutu bizim Bakanlığımızın görev alanları dışında. Burada aslında en önemli boyut da sosyal boyutu. Yani insanların barınması en temel sorun burada. Barınmanın yanında, işte, eğitim, hakeza öyle; sağlık, hakeza yine öyle. İlde vali yasaya dayanan bir yetkisini bu konuyla ilgili kullanmalı Sayın Başkanım. Demeli ki "Sağlık müdürüm, senin görevin şu." Şu anda sağlık müdürü görevini bilmiyor mu? Biliyor ama biz sayın valilere bu konuyla alakalı yasal bir alt yapı oluşturmadığımız için...

BAŞKAN – Önerilerde var mı bu konuştuklarımız?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Var efendim, yazdık önerilerimize.

BAŞKAN – Neresinde?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :(10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 18

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – En sonunda.

BAŞKAN – Mevzuat bölümünde.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ ALİ RIZA ONAY – “Mevsimlik gezici tarım işçilerinin çalışma şartları ve sosyal hayatlarının iyileştirilmesiyle ilgili koordinasyon görevinin merkezde İçişleri Bakanlığı, taşrada en yüksek mülki idare amirleri tarafından yürütülmesi için de 2010/6 sayılı Başbakanlık Genelgesi’ndeki hususları göz önünde bulunduran bir yasal düzenleme yapılmalıdır. Bizim şeyimiz bu. Esas altyapının oluşturulacak...”

BAŞKAN – O zaman, bu madenlerin işletmesinde olduğu gibi şöyle bir şey mi öneriyorsunuz? Enerji Bakanlığı nasıl orada birinci derecede sorumluydu, Çalışma Bakanlığı için bir tek sosyal güvenlik boyutuna giriyor...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Aynen öyle.

BAŞKAN – ...aynen onda olduğu gibi de mevsimlik tarım işçileriyle ilgili İçişleri Bakanlığının devreye girmesi, çalışma hayatıyla ilgili, evet...

Şimdi, aslında, arkadaşlar, mevcut uygulamalarla ilgili, sosyal güvenlik hariç, şu bahsettiğiniz, “Şu olmalı.” falan dediklerinizin tümü zaten Başbakanlık genelgesinde olan hususlar, yüzde 80’i öyle. İşte, geçici yerleşim yerleri oluşturulması, zemin düzenlenmesi falan.

O zaman, biz özetle şunu diyeceğiz: Bu, İçişleri Bakanlığı meselesi, bir de mevcut Başbakanlık genelgesinin güncellenmesi.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Başbakanlık genelgesi kanun şeklinde düzenlenmeli efendim, genelgeye bırakılmamalı. Yani o 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu’na hüküm koymalıyız. 5442’ye hüküm konulmalı, denilmeli ki, valinin görevleri arasında “Diğer illerden geçici tarım işçisi olarak göçen işçilerin barınmalarıyla ilgili tedbirleri almak.” Örnek olsun diye söylüyorum. Böyle bir hüküm koyacağız. Vali diyecek ki “Şanlıurfa’dan benim ilime her yıl 26 bin işçi geliyor, ben bunlarla ilgili kaymakamlarımı her sene toplamalıyım, yerleşim yerleriyle ilgili tedbirleri aldılar mı, sorgulamalıyım, ödeneğe ihtiyaçları varsa aktarmalıyım ve onları da denetlemeliyim.” Bunu demesi lazım. Bu konuyla ilgili koordinasyonu kendisi sağlayacak.

Sayın Başkanım, ilde, bütün il müdürleri mülki idare amirinin emrinde; Çalışma ve İş Kurumu il müdürü de onun emrinde, sağlık müdürü de emrinde, millî eğitim de emrinde, şehircilik il müdürü de onun emrinde. Dolayısıyla, koordinasyonu sayın il valisinin yapması dışında bir şey olamaz ki.

İşte, arkadaşlar dediler ki: “Bunu Çalışma ve İş Kurumu il müdürü yapsın.” Çalışma ve İş Kurumu il müdürünün eti ne budu ne, yetkisi ne? Nasıl yapacak bunu? Tüzel kişiliği yok ki il müdürlüğünün ihale yapsın, ödenek kabul etsin, bilmem ne yapsın.

ALİ AŞLIK (İzmir) – Sadece istihdam açısından söyledim ben onu.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Sayın Vekilim, istihdamla alakalı, sosyal güvenlikle alakalı, iş yerlerinin, işçilerin denetimiyle alakalı Bakanlığımızın birinci derecede görevi vardır, biz bunu üstleniriz, yaparız, gerekirse kanunlarımızda bu 50 işçiyi 40’a indirebiliriz, 30’a indirebiliriz, takdir tamamen sizlerindir, bu konuyla ilgili çalışma yapılabilir, ama özellikle bu sosyal konularla ilgili, yani barınmayla ilgili, ulaşım ile ilgili, eğitimle ilgili, sağlıkla ilgili, güvenlikle ilgili konular İçişleri Bakanlığının organize etmesi gereken konulardır diye düşünüyoruz.

BAŞKAN – Sayın Vekilim, buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teşekkürler Başkanım.

Bu konuya ben de katılıyorum, tabii kanuna koymak lazım, valilere sorumluluk verilmesi lazım ki bu uygulanabilsin.

Bir de, Sayın Başkanım, kurumlarımız ve hocalarımız sunumlarında çok önemli bir hususa dikkat çekmişlerdi, yani banyoların, tuvaletlerin geleneklerimize, törelerimize ve inançlarımıza uygun yapılmadığından dolayı kullanılmadığı söylenmişti. Yani şu 3’üncü maddede o tespiti yapsak iyi olur diye düşünüyorum. Yani sosyal ihtiyaçların karşılanmasında yapılacak tuvalet, banyo gibi yerlerin, inancımıza, kültürümüze, töremize, geleneklerimize uygun bir şekilde yapılması. Yapılanların kullanılmadığını söyledi arkadaşlar tespitlerde. Ben onu belirteyim diye söz aldım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun.

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAR – Sayın Başkan, raporun 268’inci sayfasında yer alıyor, kültürel yapılarının önemli olduğu ve meselenin bu bazda değerlendirilmesi gerektiği...

BAŞKAN – Onu birinci bölüme alalım.

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAR – Tabii, alalım Başkanım.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Efendim, o konuyla alakalı bir hususu da arz edeyim sayın vekilimin söylediği.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 19

Şimdi, Sayın Vekilim, kurduğunuz tesisler hep arazide, boş araziye tesis kuruyoruz. Biz, böyle altyapısı oluşturulmuş bir apartman yapmıyoruz, nihayetinde çadır yerleşkeleri yaptık. Düz arazi, özellikle de -bunu genelgeye de yazmıştık- Hazine arazilerinin tercih edilmesi konusunu, çünkü şahıs arazisi, şahıs size arazisini vermiyor ki “Gel, buraya çadır kur da gelen insanlar benim tarlamda tapanımda oynasın.” demiyor. Bakın, özellikle Adana’da, Mersin’de kanal kenarlarına çadırların kurulmasının yegâne sebebi budur, oralarda Hazine arazisinin olmayışından kaynaklanıyor. Yani oradaki kaymakamlarımız, valilerimiz, Hazine arazisi bulamadıkları için o Devlet Su İşlerinin kanallarının kenarlarına çadırların kurulmasına müsaade ettiler, ama örnek olsun diye söyleyeyim, bir Polatlı’da bunu yapmadılar, Polatlı’da devletin arazisinin tespitini yaptı ilçenin kaymakamı, altyapısını hazırladı, foseptik çukurlarını yaptı, elektriği getirdi, suyu getirdi ve çadırları oraya kurdurdu, her sene de söktürdü. Düzce de aynısını yaptı, Yozgat da aynısını yaptı, Kırşehir, Nevşehir de aynısını yaptı, ama özellikle bu arazinin kıymetli olduğu Adana gibi, Mersin gibi yerlerde bunlar yapılamadı, çünkü oralar hep şahıs arazisi. Biz oralara tuvalet, banyo yaptık. Mesela bir örnek vereyim, tuvaletin içine taş doldurmuş, su deposu yapmışız, onu kullanmıyor, diyor ki: “Bizim kültürümüzde taharet taşla yapılır.” Sayın Vekilim, bu konuyla alakalı ne yapmalıyız?

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – “Taşla yapılır.” diyor, öyle mi?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Öyle diyor, taş doldurmuş tuvaletin içerisine.

Şimdi, banyo yapmışız, dedi ki: “Ben bu banyoya girmem.” “Niye girmiyorsun?” dedim. Dedi ki: “Benim her yerim gözüdür, bu şeffaf.” “Dur, bir ben gireyim, beni görebiliyor musun?” dedim, ben girdim banyoya, “Görüyor musun?” dedim, “Görmüyorum” dedi, “Demek ki seni de kimse görmüyor.” dedim.

Tabii, bu bir eğitim konusu efendim, yani siz ne yaparsanız yapın, en mükemmel tesisleri yapın, dünyanın ödeneğini aktarın, biz insanımızı bu konuda eğitmeliyiz aynı zamanda. Yani bu bir kültür, değişim de gerekiyor bu konuda.

BAŞKAN – Şu andaki mevcut genelge, Hazine arazisi bulunamayan yerlerde METİP kapsamında bir alanı kamulaştırmasına fırsat veriyor mu?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Kamulaştırmaya fırsat vermiyor, çünkü genelgeye öyle bir şey yazılamaz efendim.

BAŞKAN – Nasıl olacak o?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Şöyle oldu: Mesela Şanlıurfa’da, birkaç ilde daha oldu, arazi sahipleri on yıllığına protokol yaptılar valiliklerle, kaymakamlıklarla, “On yıl boyunca ben arazime konteynır konulmasına ya da çadır kurulmasına izin veriyorum.” diye bir protokol yaptılar, aralarında bir yazılı anlaşma yaptılar, bu şekliyle kuruldu, ama büyük bir çoğunluğu Hazine arazisine kuruldu.

BAŞKAN – Adana bölgesinde şu an böyle bir uygulama yok.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Adana bölgesinde yer yok, kanal kenarına koydular, onlar da hiç olmayacak yerler, çünkü tehlikeli yerler, çocuklar hep kanala düşüp düşüp boğuluyor orada da.

BAŞKAN – Protokolle yapma imkânı var o zaman?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Tabii ki.

Arazi sahibi izin verdiği sürece, protokolle onların arazilerinin on yıl, yirmi yıl, elli yıl, yüz yıl alınıp, buralara tesis kurulmasında hiçbir sakınca yok.

ALİ AŞLIK (İzmir) – Başkanım, bu barınmayla alakalı kısmı, biz işverene, yani çalıştırana zorunlu hâle de getirebiliriz, yani atla deve değil bu konu, hatta bunun bir kısmını devlet de karşılayabilir, ama bu valilikle falan çözülecek bir sorun değil.

Mesela bir çiftçi yılda geçici işçi olarak 10 kişi mi çalıştıracak, 10 kişinin barınabileceği asgari standartlarda bir yapıyı onun mülküne geçmek kaydıyla, mesela tarımda nasıl biz “Makine al, yüzde 50’sini biz verelim.” diyoruz, buna benzer bir çalışmayla bunu bir sisteme oturtabiliriz. Mesela Karadeniz’de, bizim oralarda çoğu zaman bu vatandaşlar kendisi yapar, orada gelir, geçici işçi çalışır ve gider. Yani bunun altyapısını devletle çözmek çok kalıcı da değil. Kim nerede istihdam ediyorsa, o istihdam edeceği yeri de hazırlamalı, bunu zorunlu hâle getirebiliriz, çiftçi çok zorlanıyorsa katkı sağlayabiliriz, yani bir kısmını... Şimdi, konteynırın maliyeti kaç para? Şu para, “Sana o kadar katkı sağlıyorum, bundan sonra kalıcı olacak.” deriz, onu düzenli hâle getiririz, koruması, kollaması da ona ait olur, dolayısıyla çalınmasından şundan bundan sorumlu olacak olan kimdir? Çiftçidir, üreticidir. Esasen bunu da yasal hâle getirebiliriz. Yani bir işçiyi getiriyorsa, onun sorumluluğunu üzerine alıyorsa, asgari barınma ortamını da hazırlayabilmeli. Bu yapılabilir, çünkü çok da maliyetli bir şey değil, insanın üzerinin güneş almayacağı, tuvaletini, banyosunu yapabileceği bir yer, çok maliyetli bir iş değil bu.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Sayın Vekilim, mevsimlik tarım işçilerinin zaten konteynır talebi falan yok, istemiyorlar böyle bir şey. Adam

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 20
diyor ki “Bana çadırımı kuracağım bir alan göster, ama kuracağım alanda tuvaletim, banyom ve suyum olsun.” diyor, başka da bir şey istemiyor.

ALİ AŞLIK (İzmir) – Hayır, ben de aynı şeyi söylüyorum, yani çadırda iki oda var değil mi? İki oda, bir mutfak, çiftçi kendisi oraya gittiğinde nasıl barınıyorsa, aynı sistemi zorunlu hâle getirebiliriz, bu da çok maliyetli bir şey değil ve bu anlamda zorlanacak olanlara da bu anlamda “Devlet olarak maliyetin yarısını karşılıyoruz.” diyebiliriz ve bunu kökten çözebiliriz esasen, çünkü her yıl olmaksızın, bu süregelen bir şey olacağına göre...

Yeni çıkardığımız yasaya göre de artık tarım arazileri falan bölünemiyor, bir nevi tarım arazilerini koruyacak yasa da çıkardık, artık mirasla falan paylaşamayacak, ailenin en büyüğüne kalacak veya satılacak ve tarımda kullanılmaya devam edilecek araziler. Dolayısıyla, bu yasayla da uyumlu olacak şekilde biz bunu getirebiliriz, yani çok maliyetli bir iş değil. Bugün 10 kişinin barınacağı, söylediğim anlamda çadırdan daha sağlıklı bir yapıyı 25-30 bin liraya çok rahat yapabiliriz, yani “Bunun yarısını devlet olarak ben veriyorum.” dediğinde, bu çok rahat çözülebilecek bir konu, öyle çok büyük rakamlar değil yani, bunu çok rahat yapabilir, yani bir kısmını devlet verebilir, karşılayabilir bunun. Standartları belirlenebilir ve standartları belirlenmiş bu yapıyı zorunlu hâle getirebiliriz, çünkü “Çalıştırıyorsan sorumluluğuna da bir şekilde katlanacaksın.” diyebilmek lazım bu anlamda. Bu işin insani boyutu, bunu yaparsak, zaten otomatik olarak da kısmen kayıt altına da almış oluruz, çünkü o yardımdan faydalanmak isteyen ister istemez devlete müracaat edecek, aynı zamanda kayıt altına almanın da bir yoludur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Efendim, biz sayın vekilimin söylediği konuyu çok konuştuk, çok da tartıştık yıllar önce ve genelgeye de bir hüküm koyduk, hafızam beni yanıltmıyorsa, özellikle “Arazilerin başına çadır yerleşkeleri kurulmayacak.” dedik ve “Ayrı ayrı yerleşkelere izin verilmeyecek.” dedik.

Bundan maksadımız şuydu: Hem her araziye elektrik götürme, su götürme, buralara yol yapma ayrı bir masraf, külfet devlete ve işverene hem de onlara sair hizmetleri götürme. Mesela çocuklarına eğitim için taşıt gönderiyoruz taşınmalı eğitimden yararlınsın diye; 50 tane tarlayı gezmesi lazım, oralarından çocukları toplaması lazım.

Onun için, biz, altyapısı oluşturulmuş, suyu, elektriği, kanalizasyonu getirilmiş, yapılmış çadır yerleşkeleri öngördük, bir de onların güvenliğinin sağlanabileceği yerler oluşturulmasını öngördük. Ayrıca, jandarma zaman içerisinde gitsin, gelsin, şey yapsın... Ödeneği yetiyorsa özel güvenlik aldı bir kısmı, insanlar tarlada çalışırken, yaşlılar, çocuklar çadırlarda kaldığında, özel güvenlik görevlileri de onların başını bekledi, güvenliğini sağladı. Dolayısıyla, toplu çadır yerleşim yerlerinin oluşturulması daha doğru bir yöntem diye düşünüyorum.

BAŞKAN – O zaman, buraya, geçici yerleşim yerleri yerine, toplu geçici yerleşim yeri...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Topludur zaten efendim, toplu çadır yerleşkeleri.

BAŞKAN – Bir de bu maddelerin neredeyse tümü Başbakanlık genelgesinde olan hususlar. Buna şöyle bir giriş yapılabilir: “Yapılacak yasal düzenlemeyle bunların valilikler bünyesinde toplanması ve valiliklerin kontrolü altında genelgede ifade edilen şu hususların yerine getirilmesi.” O zaman bunu öyle düzeltin, çünkü ilk defaymış gibi oluyor, ama var böyle bir şey, o zaman başına bizim mevzuatla ilgili önerimizi, ardından “Başbakanlık genelgesinin şu şu maddelerindeki hususların bu yasa düzenlemesi çerçevesinde takip edilerek şu hususların yapılması diyeceğiz.” o zaman.

Bunu not alalım.

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Yani şimdi, o zaman biz yeni hiçbir şey söylemiyoruz, onu anlıyorum yani. Başbakanlık genelgesi var, ortada, uygulanamayan bir genelge, yani biz Komisyonunda şimdi, arkadaşlarımız diyecek ki en sonda: “Yeni bir şeyler söylemek lazım.” Bu yeni söyleyeceğimiz şeyler nelerdir, onları konuşmak lazım o zaman.

BAŞKAN – Onu sistematik olarak ayrıca bir gündemle oturup görüşeceğiz, ama şu anda mevsimlik tarım işçileriyle ilgili önümüzdeki temel sorun, mevcut olan düzenlemelerle ilgili bunun bir proje olarak yürütülmesi, proje olunca da keyfi oluyor bu iş, bunun yasal bir zemine kavuşturulması, işin özeti bu. Bahsettiler ya, bununla ilgili yapılacak olan bir kanun, bununla ilgili sorumlulukların kimde olacağıyla ilgili ödenek vesaire, o konular, bunların yapılacağı bir kanunla bu bahsettiğinizin tümü olur.

Mülkiye müfettişleri gidip de yıl sonunda, “Kardeşim, bu yıl kaç tane mevsimlik işçi geldi? Bunları nereden konaklattın? Hangi araçlarla taşıdın?” diye sorduğu zaman, hiç sıkıntı kalmaz. İşin özeti bu.

O zaman, bizim bununla ilgili tek cümle, genelgelerin, yönetmeliklerin hepsinin toparlanacağı “mevsimlik tarım işçileri kanunu” diye bir kanun yapılır, bu kanunla birlikte de yürütülmesi İçişleri Bakanlığına verilir, bu sorunun çözümü bu, benim anladığım kadarıyla, şu ana kadar geldiğimiz noktada.

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Mevcut bir mevzuat var, fakat bu mevzuat uygulanamıyor.

BAŞKAN – Genelgeler boyutunda olduğu zaman iş ortada kalıyor, sahipsiz kalıyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 21

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Şimdi, bu da tartışılır; mevcut mevzuatta çözüm önerileri getirilmiş ve toplumda da karşılık görmemiş demek ki, bir de o da var yani.

BAŞKAN – Hayır, toplumda değil, idarecilerde karşılık bulamamış.

KOMİSYON UZMANI – Bu sadece bir proje olduğu için, kim sahiplik edecek, o yok. Şimdi, yasal mevzuatla düzenlendiği zaman sahibi de belli olacak, işleyişi de belli olacak, koordinasyon görevi de valiliklere verildiği zaman, valilikler de taşra teşkilatlarının başı olduğu için koordinasyon kolaylaşacak, yani fark olarak bunu söyleyebiliriz, bir proje olmaktan çıkıp, bir görev, yetki ve sorumluluk olarak tanımlanacak.

ÖNDER MATLI (Bursa) – Şimdi, siz Ordu'ya gelemediniz, Adana'da beraberdik.

Şimdi, Ordu ve Adana örnekleri gerçekten çok çarpıcı iki örnek. Bir yerde Adana'ya baktığımız zaman sahiplenilmemiş bir modeli görüyoruz, öbür tarafta aynı yapıyla, aynı genelgeyle, aynı yayınlarla sahiplenilmiş yapıda neler yapılabildiğini çok net olarak görüyoruz.

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Sayın Başkanım da orada dedi ki... Şimdi, mesela sen de sanayicisin, sen de bunu önemsiyorsun, çocuk işçi sen de çalıştırmıyorsun. Niye? Nihayetinde, müşteri... Mesela çalıştığım sanayi kuruluşunda Amerika'ya mal satabilmek için onlar ne derse yapıyoruz. Affedersiniz, tuvaletteki tuvalet kâğıdına kadar bu dikkate alınıyordu. Şimdi, müşteri baskısı sebebiyle -Başkanım da onu dile getirdi- mevzuattan ziyade müşteri baskısıyla bu Ordu'da çözülmüş, Adana'da müşteri baskısı olmadığı için çözülmemiş.

ÖNDER MATLI (Bursa) – Ben, şurada şöyle bir örnek de vermek istiyorum: Barınmadan bahsediyoruz. Adana'ya gittik. Gerçi gece yarısı gördük ama, bir, elektrik problemi var; iki, orada baktığımız zaman birtakım düzenlemeler yapılmış; işte, yol düzenlemesi yapılmış, orada geçici tuvaletler, duşlar, banyolar yapılmış, ama gittik, gördük ki o geçici tuvaletlerin yerlerinde yeller esiyor, sahiplenilmemiş. Ordu'ya gittik, baktık, tuvaletler, banyolar duruyor, ama Ordu'da valilik bu işi o kadar çok sahiplenmiş ki orada armatürler, çeşmeler, vanalar çalınmasın, kaybolmasın diye, sezon sonunda vanalar sökülmüş, orada bir depoya konulmuş ve zamanı geldiğinde tekrar oraya takılacak.

Yani neticede burada şunu görüyoruz: Burada dert edilmesi, sahiplenilmesi çok önemli. Bu işi valilik mi sahiplenir... Büyükşehirler şimdi devreye girdi, Adana'da bir büyükşehir var, Ordu'ya gittik, orada da bir büyükşehir var ama, şimdi, Büyükşehir Belediye Başkanımızla orada da konuştuk; haklı olarak, şimdi, dünyasında bu tarım işçileriyle ilgili olarak bir dünya şu anda yok. Evet, hiçbir belediyenin yok.

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Hiçbir belediye de üstlenmez bunu.

ÖNDER MATLI (Bursa) – Evet, onu bir kere çok iyi tespit etmemiz lazım, yani bu işin gerçek sahibini çok iyi ortaya koymamız lazım.

Öbür taraftan da genelge, kanun, her neyse, bunların gerçek manada uygulanabilir ve denetlenebilir hâle getirilmesini sağlamamız çok önemli. Yani aynı genelgeyle iki çok farklı örneği yaşadık, gördük. Demek ki burada denetlemeyle ilgili olarak, uygulamayla ilgili olarak çok ciddi problemler var.

Ha, şimdi, öbür taraftan şunu da söylemek istiyorum: Yani standartlar tabii ki orada, o sektördeki gelir yapısıyla, kazançla ilgili olarak kendiliğinden oluşuyor. Yani tarım sektörünün gelirini, kazancını Türkiye'de çok net olarak görüyoruz; ortalama millî gelir seviyesine göre, işte, üçte 1 millî gelir seviyesine sahip olan bir sektörden bahsettiğimiz zaman doğrular külliye değişiyor.

Yani biz “Çocuk işçilerin çalıştırılması ne kadar doğru?” dediğimiz zaman, “Doğru değil.” diyoruz, ama buradaki hayatta o insanların, o ananın, o babanın doğrusu çocuğunu çalıştırmak oluyor, öyle yorumluyor. Dolayısıyla burada bu uygulamaları biz nasıl yapacağız? Evet, Ordu örneğinde olduğu gibi, bir, ya yaptırımlarla birtakım uygulamaları yapmamız lazım, uygulamamız lazım; iki, öbür taraftan da bir uygulama yaparsak mutlaka teşviklerle birtakım uygulamalar yapmamız lazım.

Ama şu da çok net: Bu gelir seviyesiyle, bu kadar gelir seviyesinin düşük olduğu bir sektörde, biz yaptırımlarla birtakım uygulamalar ortaya koymaya kalktığımız zaman, bu iş, aslına bakarsak, daha büyük sıkıntıları doğuruyor. Yani biz, işte, sigortalılığı, onu, bunu, kayıt dışını kayıt altına almakla ilgili olarak yaptırım uygulamaya kalktığımız zaman bu sefer bu uygulamalardan kaçınmanın daha büyük problemlerini göğüsleyeceğiz, bunlarla karşı karşıya kalacağız. Benim hep ısrarla “Sübvans edelim, taşımıcılıkta da sübvans edelim, işte, öbür taraflarda da desteklemelerle sübvans edelim.”den kastım bu.

Doğru söylüyorsunuz, Ordu'da tek başına sizin bir yaptırım uygulamanız da bir şey ifade etmiyor, çünkü bu birleşik kaplar usulü. Buradan bastırıyorsunuz, buradan bastırmanın neticesinde öbür taraftan bir şekilde karşınıza çıkıyor, yükseliyor. Dolayısıyla, yani bir taraftan yaptırımlar, zorlayıcı kanunlar... Ama bence, tekrar ediyorum, özellikle de vurgulamak istiyorum bu sübvansiyonlarla, desteklemelerle uygulamaların güncel hâle getirilmesi.

Tabii, burada en önemli mesele de bu işin sahibi kim olacak yani valilikler mi? Ve de kanunların, genelgelerin, yönetmeliklerin uygulanır bir hâle getirilmesi çok önemli.

BAŞKAN – Buyurun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 22

ALİ AŞLIK (İzmir) – Sayın Başkan, burada maksadımız nedir? Mevsimlik işçilerin daha insani bir ortamda istihdam edilmelerinin alt yapısını hazırlamak veya buna en azından yasal yapılabilecek düzenlemeleri getirmek. İşte, bunu yaparken bir tane Türkiye yok. Ben Karadenizliyim aslen, ama mesela Doğu Karadeniz’deki anlayışla, Orta Karadeniz’deki anlayışla, Batı Karadeniz’deki anlayış bile farklıdır, Urfa’daki anlayışla İzmir’deki anlayış farklıdır.

Dolayısıyla, biz bunları yaparken burada maksadımız ne? Üzüm yemek. Nedir üzüm yemek? Buraya gelen insanların, yani mevsimlik işçilerin daha insani bir ortamda çalışma ortamını hazırlamak. Buna alternatif sunmamız lazım. Bu çadır kentler bunun bir alternatifi olabilir, ama “Tek başına çadır kentle çözelim.” dersiniz çöremezsiniz. Çünkü, niye? Çünkü çadır kente kurduğunuz yerlerin çok uzağında istihdam edilmesi gereken insanlar olabilir. Bizim alternatif sunmamız lazım. Biraz önce benim söylediğim alternatiflerden bir tanesiydi. Yani biz, hiç birini tek başına, bağlayıcı -buna hukukta “tahdidi” diyoruz- tahdidi değil, tadadi örnekler getirmemiz lazım, yani birden fazla alternatifi olması lazım ve bu alternatiflerden hangisi işverenin işine geliyorsa onu getirmesi lazım. Kendi evinde barındırma imkânı varsa, kendi evinde barındırsın, bahçeye çadır kurma imkânı varsa, insani ortamda onu hayata geçirsin. Burada, bizim görevimiz düzenlemek ve o ortamı hazırlamak ve bunun bir şekilde kontrolünü kiminle yapacağımız konusunu hayata geçirmek. Bunları, insani boyutunu ve sosyal boyutunu da düşünmek suretiyle mutlaka bizim dizayn etmemiz lazım. Hangi yasayla, neyle? Alternatiflerimizi, işte, sonuç kısmında arkadaşlarımız yazmışlar, eksik gördüklerimizi de tamamlayalım, ama hangi yasayla olacak? Bunun için ayrıca bir kurumsal yapı oluşturmanın pratik bir anlamı yok, çünkü bürokrasiyi artırmış oluruz. Var olanları en iyi şekilde değerlendirecek şekilde, İl Özel İdaresi Yasası’na hüküm konulması bunun çözümlerinden bir tanesi olabilir, ama ne yaparsak yapalım, bu Başbakanlık genelgesini yasaya da dönüştürsek, yani sadece çadır kuralıyla olmaz, sadece başka şeyle de olmaz, şu, şu, şu şekilde, en azından ve “bunun gibi” deyip yasayı bağlayıcı olmadan, ama netice itibarıyla oraya gelenin sağlığını bozmadan çalışabileceği ve çocuklarıyla bir arada kalabileceği düzeneği kurmamız lazım. Maksat budur. Bunu hangi yöntemle yaparsak yapalım, ama mutlaka farklı bölgelerde farklı yöntemler ön plana çıkabilir, onun için mutlaka alternatifli yapmak zorundayız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – O zaman şu mu ortaya çıkıyor? Bu, bizim sonuç ve öneriler bölümüne, direkt olarak bölümlere girmeden önce, işin özeti olarak mevcut durumu, mevcut yasal durumu, yasal durumun uygulanamama sebeplerini, bunlarla ilgili önerilerimizi girdikten sonra şeye başlamamız lazım o zaman bizim.

O zaman, bizim bu sonuç kısmımıza direkt olarak, işte, şu tarihte başladı, şunu yaptı, ardından, işte, başlıklar hâlinde yerine, önce bir durum tespiti, bunlara ulaşım, işte, bu onun başlığı, tek tek sayacaksınız, bunlarla ilgili bir problemleri olduğunu, bu temel başlıklar altında, bunların çözümüne yönelik olarak, şu tarihte şu genelge yayımlandı, içeriği şudur, şu yönetmelik yayımlandı iş araçlarıyla ilgili, bunun da içeriği şudur, ancak uygulamayla ilgili bunun bir proje olmasından kaynaklanan, yasal bağlayıcı olmamasından, 2013’te çıkan Büyükşehir Yasası’yla birlikte özel idarelerin lağvedilmesinden dolayı bir boşluk olmasından, işte, çalışma hayatı itibarıyla Çalışma Bakanlığı, ama uygulama itibarıyla falan bakanlık olmasından dolayı yerelde bir karşılık bulamadığından ötürü, Türkiye’de bugüne kadar yapılan yasal mevzuatlarla ilgili ciddi anlamda bir uygulama sonucunun elde edilemediği, bununla ilgili şu, şu düzenlemelerin yapılması gerektiği tespitiyle, sorunlar ve başlıkları diye böyle bir şey yapılırsa, o zaman diğer bütün hepsi teferruat olur, bizim özet bir sayfalık bir iş olur...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Bir sayfayı geçebilir.

BAŞKAN – ...veyahut üç beş sayfalık bir şey olur.

O zaman, ya, biz ne yazıyoruz kardeşim? Mesela vekilimizin dediğini, ben bir ara sabaha kadar oturdum, okudum, saat dört, dört buçuğa kadar, bu şeye de hiç bakmadım. Evet, biz eğer genelgenin aynısını burada yapıp yapıp geçeceksek, o zaman bize “Ne diye topladınız, neyi çalıştınız?” derler yani, önce biz kendimize sorarız.

Onun için, önce bir genel tespiti, genel önerilerimizi, tabii mevcut durumla ilgili, onun dışında, yine, bir ara toplantıyla bu istihdam büroları, diğer konular, İŞKUR üzerinden neler yapılabilir falan, eğer orada bir ortak akılla bir şey çıkarabilirsek onun üzerinden bir öneri ortaya koyarız; yok, eğer bir şey çıkaramazsak mevcut sistem üzerinden, az önce bahsettiğimiz çözüm üzerinden yol alırız. Bunun içerisinde, mesela konaklamayla ilgili konu geldiği zaman yapılacak olan yasal düzenlemeye vurgu yapılır, çünkü çözüm önerileri olarak bir şey koymuşuz artık, yukarıda bir fotoğraf... İşte, konaklamalarla ilgili valilikler uhdesinde toplu...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Benim ona itirazım var.

BAŞKAN – Nasıl?

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Bu valilik meselesinde, önce şimdi...

BAŞKAN – Buyurun.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Şöyle: Şimdi, bu barınma çözüm önerileri meselesinde, yani valilik sorumluluğunda muhafaza edilmesi yapıların.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :(10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 23

Şimdi, biz de izlediğimizde yerel yönetimler bu işte devre dışı, çünkü onların geçici olmaları vesairesi gözüyle kendi insanı, kendi meselesi gibi görmemiş, ama bakıldığında, barınma, konut, yerleşim benzeri şeyler yerel yönetimler meselesi, çünkü oraya hizmet taşıyacak olan onlar yani suyu, elektriği, alan açması vesaire vesaire.

Esasında, zaten benim yaklaşımım, bir bütün olarak valilik, İçişleri -demin bu büro meselesinde de olduğu gibi- bunları bir idari mesele olmaktan çıkartmak lazım. Çalışma hayatını kolaylaştıracak şekilde daha çok da yereldeki şeylerin el atması, düzenlemesi. Yani bir toplu konut alanı ya da işte, yerleşim alanı gibi, onu olabildiğince çağdaş ölçülerde, prefabrik, işte, kolay şey yapılabilir, zarar görmesini önlemek vesaire. Yani valilik değil, tam tersi belediyelerin sorumluluğu belki de burada. Bu herhâlde temel bir yaklaşım farklılığı gibi ortaya çıkıyor. O nedenle, bir işe esastan bakıp ona göre bir şey yapabilirsek... Çünkü işin esası, diyelim ki işveren durumunda olanların şeyinde, kimileri böyle çözüyor zaten. Bahçesinde bir barınağı var diyelim ki. Orada fındık bahçelerinde -benzeri şey- barınağı var, orada hallediyor. Kimi yerde tarlalarda böyle şeyler açılmış. Yani bunun olmadığı... Yani bunu çağdaş ölçülere taşımak açısından yerel yönetimlere bu türden, özellikle de bu 50 ilde yani iş göçünün olduğu, tarım işçilerinin göçünün olduğu 50 ilde böyle düzenlemeler yapılabilir. Eğer iyileştirme, kolaylaştırmaysa kestirmeden şey bu gözüküyor.

BAŞKAN – Tabii, bizde şu deneyim oldu gittiğimiz yerlerde: Yani yerel yönetimlerin hepsinin bu mevsimlik tarım işçileriyle ilgili duyarlılığı aynı ölçüde olmayabiliyor. Şimdi, yerel yönetimin duyarlılığına işi bıraktığınız zaman -yani çok yüzeysel cümleler kuruyorum- burada da bu sefer...

ALİ AŞLIK (İzmir) – Bazı zorunluluklar getirebiliriz.

BAŞKAN – Yani yerel yönetimlere... Olay yalnız barınmayla ilgili olmadığı için... Mesela, biz orada toplum sağlığı merkezine rol vereceğiz. Millî eğitimle ilgili bazı ödevler vereceğiz. Mesela güvenlikle ilgili ödevler vereceğiz, taşımayla ilgili görevler vereceğiz. Bunların, belediyelerin diğer kurumlarla ilgili bir müeyyide yapma imkânı yok. Belediyeler nerede olur? Belediyelere dersin ki: “Böyle bir yerleşim yerinin altyapısını yapmak zorundasın, oranın temiz suyunu getirmek zorundasın.” Eyvallah, bunda problem yok. Ama genel işleyişle ilgili, diğer alanlarla ilgili mutlaka valiliği devreye sokmak zorunda kalıyorsunuz. Yerel yönetimlere şey yapabilirsiniz... “Bu tür yerleşim yerlerinin yerel yönetimler altyapısını hazırlar.” dersiniz. Adam der ki: “Ben buranın güvenliğini sağlayamam.” sağlıkla ilgili problem olduğu zaman “Ben orada hekim falan çalıştıramam.” Zaten biz yasayla hepsini Sağlık Bakanlığının kapsamı altına aldık. İşte, eğitimle ilgili bütün alanları da Millî Eğitime devrettik. Orada ister istemez farklı şeyler çıkar diye düşünüyorum. Yerel yönetimler bir yerde olmalı ama yerel yönetimler merkezi üzerine bina ettiğiniz zaman...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Mesela, Avrupa örnekleri burada ne öneriyor? Ne yapmışlar Fransa, İtalya?

BAŞKAN – Avrupa örneklerinin hemen hemen tümünde özel istihdam büroları üzerinden bir sistematik var.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Bu konuştuğumuz barınma meselesi...

BAŞKAN – Onlar da şu şekilde: Özel istihdam büroları sözleşme yaparken işçiyle, barınma yerlerini, yemesini, içmesini, kimine sosyal alanlarını dahi önceden sözleşmede belirliyor. Yalnız Avrupa’da bizden farklı olarak ailece gelme olayı yok, böyle bir örnek yok. Aynen bizim şey gibi. İstanbul’da büyük bir inşaat yapıyorum, 1.000 kişi çalıştırıyorum. İşçi geldiği zaman zaten...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Şantiye...

BAŞKAN – Şantiye.

Ben sizinle sözleşme yapmasam bile şantiyede kalacak yerlerini yapıyorum. Yemeğini bile veriyor şantiyeler. Niye? Zaman tasarrufundan. İşçi hemen çıkıp, hazır yemeğini yiyip işine devam etsin diye. İzinlerini ona göre planlıyorum işveren olarak. Onun için biraz daha böyle Türkiye modeli bir şey yapacağız.

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Levent Bey, siz Genel Kuruldaydınız. Yani gerçekten faydalı bir süreç yaşadık. Sizin de katkılarınız önemliydi.

BAŞKAN – “Muhalefetin dediği yere geldik.” cümlesini kurma da...

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – “Dedikleriniz faydalıydı.” dedim.

Şimdi, ortalıkta bir mevzuat var, Başbakanlık genelgesi fakat uygulanabilirliği tartışmalı, onu tartıştık.

BAŞKAN – Proje olduğu için.

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Evet.

Başkanım, yani biz şuradan şey yapabilir miyiz: Yarın mesela bir toplantı yapsak, Başbakanlık genelgesi üzerinden – yaşadıklarımızla- gitsek, ona ilave edilmesi gerekenler desek “Orada şunun uygulanabilirliği yok.” desek... Böyle bir şey de olabilir mi?

BAŞKAN – Şimdi, Başbakanlık genelgesinin içeriğiyle ilgili tabii bunu konuşabiliriz ama bilgin olan şeyi paylaşmak için söylüyorum. Orada şu anda düzenlenebilecek belki maddeler noktasında, orada özel idarelere yapılan atıfla ilgili, Büyükşehir Yasası’ndan dolayı özel idarelerin lağvedildiği yerde bu işi kimin yapacağıyla ilgili. Yoksa biz otursak saatlerce... Onunla ilgili yeni tanımlamalarda YİKOB tarif edecek ki ona göre ödenek kullanacak. Burada inanın böyle çok

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 24

teferruatlı bir genelge hazırlanmış yani çok detaylı, her şey tak tak konuşmuş. Mesela, Millî Eğitimin yayımlandığı genelge dehşet bir genelge. Adam resmen bu çocukların eğitimiyle ilgili ne yapılması gerektiğini takır takır yazmış. Ama o genelge kenarda duruyor.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Bunun uygulamasıyla ilgili...

BAŞKAN - Bunun uygulamasıyla ilgili arkadaşlarımızın ben tespitine katılıyorum, Lütfi Bey'in. Bu konularla ilgili, aynen bu madencilik işinde olduğu gibi -mesela Enerji Bakanlığı orada sorumlu- burada İçişleri Bakanlığına biraz daha görev yükleyip valiliklere artık yasal anlamda bu konunun zorunlu hâle getirilmesi... Mesela bu yıl valiliklerde bir hareket başladı. Sebep? Soruyoruz tabii, biz bu aralar bu işle ilgilenince biraz daha kulak kabartıyoruz. İçişleri Bakanlığı -mülkiye başmüfettişi mi diyorlar onlara- ilk defa bu konularla ilgili illere müfettiş göndermiş. Öyle olunca bazı valilikler "Ya, bir genelge mi vardı? Kim ne yaptı? Hadi toplantı yapalım." Çünkü herhâlde mülkiye başmüfettişinin teftişi vali ve kaymakamlar için hayati derecede bir şey olsa gerek ki ortalık bir anda alevlenmiş. Ama bu nasıl olmuş? Bu genelgedeki veya mevzuattaki bir zorluktan dolayı değil. Bu konudaki duyarlı olan kesimlerin, İçişleri Bakanlığına "Mülkiye müfettişleriniz en azından bir gitsin." baskısı üzerine yapılan şifahi bir şey. Ama bir düzenleme içerisinde yapılıp yılın belli dönemlerinde bununla ilgili bir denetim yapılacağı noktasında bir zorunluluk hasıl olursa bu işin rengi değişir. O zaman biz bu genelgeleri takır takır çalıştırırız.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Benim notlarımda da vardı zaten: METİP ve Başbakanlık genelgesinin uygulama sonuçlarının analizini yapma ihtiyacı. Biz eğer bir şey yapacaksak hakikaten ne olmuş, neyi şey yapmış?

BAŞKAN - O bahsettiğim girişteki, az önce...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Hatta, hocalarımızdan bir tanesinin -Müge Hanımdı zannedersen- "Burada çok, yüzde 10 bile bir şey elde edilmiş gözüküyor." gibi eleştirel bir şeyi vardı. Haklı tabii. Projelerin çoğu...

BAŞKAN – Hatta baktığımızda yüzde 10 da değil.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – O nedenle, yeni bir şey olacaksa bunun da bir sorgulaması, analizini yapıp oradan da bir şey çıkartmamız gerekiyor. Yani işte mesele, yeniden şimdiye kadar olmamış şeyleri bir kez daha olsun diye, biraz daha iyi olsun diye şey yapmak değil.

BAŞKAN – Katılıyorum.

Onun için siz burada yokken şöyle bir öneri yaptım arkadaşlara: Bu sonuç ve öneriler kısmı, çünkü işin özeti bu. Burada direkt olarak ana başlıklara girme yerine mevcut olan yasal düzenlemeler, bunun uygulama sonuçları, tespit etmiş olduğumuz aksaklıklar ve bunlara yönelik olarak yapacağımız öneriler. Buradaydınız gerçi siz.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Başkan, o ana başlıklarda da mesela benim birkaç tane yok diye gördüğüm şeyler var.

Mesela, Ordu'da dinlemiştik: Kadın işçiliği meselesi yani onun sorunları. Mesela, kadın işçiliği ayrı bir başlık altında ele almak gerekiyor çünkü çoğunluğu kadın işçi. Bunun çocuk, aile yaşamına yansması...

BAŞKAN – Kadın istihdamıyla ilgili bir başlık.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Sağlıklı nesiller diyoruz. Kadın istihdamı, o başlık gerekiyor.

Bu siyasi haklar yani sadece biz bir oy kullanma gibi ele aldık ama bir örgütlenme hakkı da, bir örgütlü toplum olma... Sonuç itibarıyla, oradaki çalışma koşullarının iyileştirmesi açısından...

BAŞKAN – Bu vatandaşlık haklarını kullanamama...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Öyle bir başlık gerekiyor.

BAŞKAN – Oy verme meselesi.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Sonra bir başlık daha, mesela bu yabancı işçiler. İşte, Gürcü işçilerden Suriyeli işçilere, İzmir'de Roman işçiler. Yabancı demeyelim onlara ama onun getirdiği işte birtakım sorunlar. Mesela bunlar ayrı bir başlık olmayı hak eder durumda.

BAŞKAN – Bu 300 sayfalık raporda yabancı işçilerle ilgili şeyler var. Özellikle hatırladığım kadarıyla sosyal çatışma potansiyeli falan diye. Çalışma ilişkileri bölümünde var.

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Ücretleri aşağıya doğru indiren...

BAŞKAN – Biz bunu şey yapabiliriz raporun bir maddesi olarak. Buna yönelik olarak mutlaka bir zeminin olması yani çalışacaksa nasıl çalışacak, ne olacak?

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Mesela, o dışlama meseleleri falan, sosyal ilişkiler...

BAŞKAN – Bunları ekleyelim arkadaşlar. Bunlar not alınıyor, zaten kayıtlara da geçiyor.

Buyurun Levent Bey.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Onları ben bir şey yapmıştım yani başlıklar olarak biraz daha genişletmek gerekiyor şimdiye kadarki konulan başlıklar dışında.

Benim bütün olarak bir şeyim olacak ama araya girip de...

BAŞKAN – Hayır, buyurun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :(10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 25

Biz şu anda sizin dediğiniz bütüne döndük zaten, çok da güzel şeyler çıktı bu arada.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – O zaman ben şöyle bir şey yapayım yani zaman da ilerledi gerçi ama... Vekilime katılıyorum. Biz aslında hazır başlamışken yarın da belki yeniden bir konuşup...

Şimdi, bir defa, bu çalışma bize çok şey gösterdi, öğretti; başta hocalarımız olmak üzere, yerinde incelemeler olmak üzere. Yani bu alanda bir defa bilgilendik. Bütün mesele şu ki yani biz bunları bir rapor... Yani bunları alt alta sıralamaktan öte bir şey yapmak yani çözücü, o anlamda bu durumdaki şeyi giderici temel sorun alanlarını bulmak. O benim saptadığım şey, dediğim gibi tek bir işçi olsa bile bunu iş ilişkisi içinde görüp iş hukuku mevzuatı çerçevesinde düzenlemek. Ama, şimdi "Bir tarım ülkesiyiz." diyoruz. Gıdanın, gıda üretiminin bizim için önemi, aciliyeti... Burada işte tarım güvenliği açısından, bir de toprağın işlenmesi açısından... Mesela, tarım toprak reformu gibi bir şeyi bizim tartışmamız yani bunu en azından gündeme almamız gerekiyor. Çünkü yani bir ölçüde bu tarım işçiliği tamam, devam edecek, bir gerçekliğimiz falan ama bir de yerinde çalışma şeyi var. Hatırlarsınız, Urfa'daki genç kadın yani hem oradaki gelenek, göreneklerden hem de fabrika çalışmasını sadece kadının çalışması açısından güvenilir bulmazlık değil, ücret politikaları açısından da şey görmüyor. "Ben 10 çocuğumla birlikte tarım alanına gittiğimde daha iyi, göreceli iyi bir gelir elde ediyorum ama fabrikada çalışsam onu elde edemem." diyor. Buna benzer yani tarım alanının korunması, gıda güvenliği ve işte buradaki işçilerin devamlılığı, güvencesi açısından yereldeki çalışmaya dair düzenlemeleri de -yerel istihdam ve iyileştirmeler, ücretler açısından benzeri şey- bunları da şey yapmamız gerekiyor.

Bir defa şunu gördük ki bu alanda kazananı olan yok ve hem işçi hem de üretici, küçük üretici, toprak sahibi benzeri, kimsenin memnun olmadığı bir alan. Benim temel şeyim yani bu açıdan meseleye bir iyileştirme adına valilikte, benzeri şeydi yani böyle bir idari düzenlemelerden ziyade çalışma şeyi olduğunda o hayat, onun getirdiği standartları bir ölçüde düzenleyecektir, hani bunu modern hayatın gereklerine uygun koşullara yükseltmek açısından. Ama, öbür türlü, tabii acil müdahalelerde şey yapalım.

Mesela, Ordu Valisiyle sonrasında biraz sohbet ettik. Yani "Para aktaracağız ama böyle yetkimiz yok." diyor. Ya da il özel idareleri büyükşehirlerde kalmamış. Bu böyle kalmamalı, buna hızla... O anlamda da acil müdahale yapılacakları düzenlememiz gerekiyor. Yerel yönetimler meselesini falan söyledim.

Mesela, bu dışlayıcılık meselesi, Tarkan Bey söylüyor, raporda... Biz Polatlı'ya gidemedik ama hocamızın bir tanesi söyledi: Şu Polatlı'ya gelenler şehrin 3 kilometre dışında konumlandırılıyor. Neden? Sosyal bir dışlama meselesi var. Tabii bunun şeyi var. Ülkemizde hep konuşuyoruz, ediyoruz, Kürt sorunu, doğu, güneydoğuda yaşayan yurttaşlarımız dil meselesinden başkaca şeylere. Bunu yok sayamayız. Tamam, büyük asayiş problemleri olmuyor belki de yani kavga, gürültü. Bunlar devde kulak misali olabilir ama tümünden yok görmemek lazım. Dolayısıyla, oradan hani bizim bu çözüm sürecine, burada birbirine şey yapma, demokratik bir kültürü geliştirme... Bunlara belki de yine bir değinmemiz gerekecek.

Bu anne-çocuk ilişkisi meselesi, kadın istihdamı, sağlıklı nesiller... Hani, Bülent ve Müge hocaların burada işaret ettikleri hususlar önemli. Mesela, meslek hastalıklarına, görülmeyen meslek hastalıklarına biz burada belki de çalışma hayatında bir şey yapabiliriz, bir müdahalemizle bu alana dikkat çekebiliriz. Gerçekten büyük işletmeler de dahi çalışmanın getirdiği, o organizasyonun getirdiği kalıcı rahatsızlıklar, hastalıklar meslek hastalığı sayılmıyor. Bir benzeri tarım iş kolunda da karşımıza çıkıyor. Biz bunu bir hocamızdan dinlemiştik, Doktor Engin Tutkun, hatırlatmalarda bulundu meslek hastalıkları bölümünde. Buna işaret edebiliriz.

Mesela, bu alandakilerin çoğu sosyal yardım alıyorlar yani yoksul insanlar. Bu Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakfı ve onun oluşturduğu fonun kullanılmasında mesela buradaki şeyi sorgulayabiliriz. Kriterler daha nasıl iyileştirilebilir, daha nasıl reorganize ihtiyacı belki de ifade edilebilir?

Yine Tarkan Bey söylediler. İş Aracılığı Yönetmeliği'nde birçok husus düzenlenmiş. Bu ücretlendirme vesaire şeylerde bunlar belki yeniden şey yapılabilir. Yani bu ücretlendirmede işçilerin ve temsilcilerinin, doğrudan çalışanların sözü meselesi. Yani benim dikkat çektiğim şeyler bunlardı.

Bir de birkaç rapora sanki buraya geldi belki de biz ulaşamadık Ali Bey. Bu Doçent Doktor Kezban Çelik'in raporu Ordu'da sunuldu, geldi mi bilmiyorum. Yine Artuklu Üniversitesinden Ayşe Hoca'nın raporu geldi mi? Urfa'da kısa bir sunum yapmıştı. Bunları belki yeniden telefonla... Ben aradım ama ulaşamadım, onlara belki siz de yeniden... Onlar çünkü iyi çalışmaları, yararlanacağımız şeylerdi, sözlü aktarımla sınırlı kaldı.

Benim gözlemlediğim şeyler biraz bu çerçevede.

BAŞKAN – Bu iki rapor, bir de mülkiye başmüfettişlerinin yapmış olduğu inceleme sonucu var mı?

KOMİSYON UZMANI – O geldi.

BAŞKAN – Onu hassaten bizimle paylaşmaları lazım.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Yüksek Seçim Kurulundan bir şey geldi mi?

KOMİSYON UZMANI – Yok, o daha gelmedi.

BAŞKAN - Orasıyla da bir görüşün. Yüksek Seçim Kurulu, bu iki sunum, bir de mülkiye başmüfettişlerinin raporunu ben şey yapayım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :(10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 26

Şimdi, tarım reformuyla ilgili şeyiniz oldu. Tabii, Türkiye’de 80 öncesinde bir tarım reformu yapıldı ve tarım reformunun yapıldığı belki de tek il Şanlıurfa. Şanlıurfa zaten Türkiye’de tarım arazisinin en fazla olduğu illerin başında geliyor, belki de sulanabilir anlamında en fazla tarım arazisi olan bir yer.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – GAP İdaresi...

BAŞKAN – Evet.

Tabii, o dönemde -bahsettiğimiz tarım reformu zannediyorum 1978’de yapılmış yani otuz yedi yıl önceki bir konu- 1.000 dönüm, 2.000 dönüm, 3.000 dönüm arazisi olan insanlar var. O tarım reformuna giren ailelerden biri de bizim aile. Mesela, anlatırlar, işte dedemlerin arazilerinde fazlalıklar varmış, 300 dönümünü falan almışlar. Şimdi aynı dedenin çocuklarının 20 dönüm tarlası yok, 15 dönüm arazisi var. Şimdi, ne olmuş? İşte, diyelim ki dedemin 11 çocuğu olmuş. Onların da her birinin işte dağıla dağıla falan... Bu dağılma esnasında bugüne kadar bayanlar hep kenarda tutulmuş. Yani ona rağmen 15 dönüm... Yani hakkaniyetli bir şey olmuş olsaydı şu anda... Şimdi, tabii, tarım reformuyla ilgili de böyle bir şeyle karşı karşıyayız. Yani zamanında elinde 30 bin dönüm arazi tutan adamın -diyelim ki yüz yıl önce- şimdi çocuklarının neredeyse arsa yeri yok. Onun için tarım reformuyla ilgili bir tek devletin elindeki çiftlikler üzerinden cümle kurabiliriz. Yoksa vatandaşla ilgili şu an böyle bir realiteyle karşı karşıyayız. Ben, tespit anlamında, bilgilendirme anlamında söylüyorum.

Bir de bu şeyden bahsediyoruz ya, 1 kişinin bile İş Kanunu’na tabi olması meselesi. Şimdi, diyelim ki böyle bir şey oldu yani sesli düşünüyorum.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Kayıtlı olmaya bağlı.

BAŞKAN – Diyelim ki tamam, 1 kişi de olsa İş Kanunu’na tabi oldu. Orada mesela konaklama zorunluğu yok. Öyle mi İş Kanunu’nda? Bir tek çalışma süreleri, kıdem tazminatı, buna benzer.

Şimdi bizim sahada da gördüğümüz yani gerçekte de olan, daha ziyade sosyal noktalarda ciddi anlamda sıkıntılar var. Yani adama şu anda sigorta dediğin zaman biraz böyle hayal geliyor. Diyor ki: “Kardeşim, ben gittiğim zaman -affedersin- lavaboya çıkamıyorum, banyo yapamıyorum.” Yani en temel şeylerden uzak ve METİP aslında bu temel sosyal alan açısından doğru bir adım ama yapılandırılırken işin muhatabının ve hesap verilebilirliğinin tam olmadığından dolayı iş ortada kalmış. Adı üstünde, proje.

Bu manada, genel bir girizgâh ben bir sayfa dedim ama anlaşılın bu bayağı geniş bir şey olmalı. Bunlarla ilgili arkadaşlar, yeniden bir çalışma, mevcut durum, mevcut durumla ilgili genelgelerin ve yönetmeliklerin içeriği ama uygulamayla ilgili yaşanan problemler... Bunlara çözüm önerileri olarak da neredeyse yasa tasarısı gibi bir şey vermeniz lazım bize yani onun içeriğini verebilecek. Bir hazırlığınız olursa biz onun üzerine tekrar görüşme yaparız. Daha sonra da sorunlar ve çözüm önerileri üzerinden bir yol almış oluruz. Yoksa vekilimin dediği şeye katılıyorum. Sanki biz var olan genelgelerle yönetmelikteki maddeleri tekrardan serpiştirerek yol almış oluruz. Bununla ilgili bir hazırlık yapalım. İsterseniz devam edelim. Çünkü şey geldikçe hızlı bir şekilde, en azından bu konuya tekrardan gelmemiş oluruz.

Lütfi Bey, isterseniz siz devam edin oradan.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Şimdi, eğitim sorunları şu başlıklar altında Sayın Başkanım:

Çocuklarda okullaşma oranı düşük.

Üç-altı ay arasında değişen süreyle çocukların eğitimden mahrum oldukları.

Çocukların küçük kardeşlerinin bakımını üstlenmesi.

Okul naklinde sorunlar.

Çocukların tarım mevsiminde yapılan merkezi sınavlara girememesi.

Ailelerin çocuklarının eğitim harcamalarını karşılayamaması.

Ebeveynlerin eğitim düzeylerinin düşük olması.

İşçilerin tarım işçiliği dışında bir iş tecrübesinin olmaması.

Bu şekilde ana başlıklar altında toplandı. Tabii, bunun dışında da sorunlar var, bu sadece özeti burada çünkü raporda daha detaylı sorunlar var.

Çözüm önerilerine baktığımızda, özel müfredat programları hazırlanmalı bu çocuklar için ve bu konuda özel eğitilmiş öğretmen kadroları oluşturulmalı dedik. Bu benim fikrimdi. Sayın Başkanım, çünkü alanda yaptığımız saha analizlerinde sık öğretmen değiştirdiklerini ve her öğretmenin çok kısa bir süre çocuğa eğitim verdiği için çocuğu tanıyamadığı... Dolayısıyla bir yerde bir konuya başlıyor, iki ay sonra kalkıyor çocuk, bir başka ilçeye, ile gidiyor, orada konuyu kaçırmış oluyor hem farklı bir öğretmen, ona uyum sağlamaya çalışıyor hem de farklı bir konuyla orada karşılaşiyor. Dolayısıyla, bu konuyla ilgili özel eğitilmiş olacak, ismine ne dersiniz deyin, isterseniz “mevsimlik tarım işçisi öğretmeni.” deyin, bu konuyla ilgili özel eğitim alacak o ve özel bir müfredat hazırlanacak bu konuyla ilgili, spesifik olarak bunlara eğitim verecekler. Mobil okul öngörülebilir bu konuyla ilgili, taşınabilir öngörülebilir. Yörenin şartlarına göre de bu değişebilir. YİBO’lardan faydalanılabilir. Yöre şartları dikkate alınarak mülki idare amirlerinin ya da ildeki, ilçedeki Milli

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :(10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 27

Eğitim müdürlüklerinin durumuna göre, düzenine göre bu farklılık arz edebilir ama mutlaka bu özel müfredat ve özel eğitilmiş öğretmen kadrosu önemlidir diye düşünüyoruz.

Öğrenciler yatılı bölge okullarına yönlendirilmeli.

Mobil eğitim ve taşınabilir eğitim uygulaması yaygınlaştırılmalı.

Başta kız çocukları olmak üzere çocukların okula düzenli devamları sağlanmalı.

Şartlı nakit transferi gibi özendirici tedbirler etkin şekilde uygulanmalı ve bu teşvikler hakkında ebeveynler bilgilendirilmelidir.

Öğrencilerin okul nakilleri konusunda kolaylık sağlanmalıdır. Çocuklar e-okul sisteminde öğrenci nakil nedenleri arasında yer alan "her ikisi de çalışan velilerin iş yeri adresi kayıt bölgesi içerisinde" seçeneği yerine "mevsimlik tarım işçisi öğrencisi" seçeneği kullanılmalı. Yani bir modül öngörülmüyor burada.

Eğitimi aksayan öğrenciler için hızlandırılmış programlar ve rehberlik hizmetleri sunulmalı.

Mevsimlik tarım işçisi olarak çalışan ailelerin çocuklarının kırtasiye, giyim, eğitim malzemesi vesair ihtiyaçları sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları ve il Millî Eğitim müdürlükleri tarafından karşılanmalıdır diyoruz. Tabii, bunların dışında da çözüm önerileri var ama ana başlıklar altında böyle.

Devam ediyor burada: Özel eğitim ihtiyacı bulunan çocukların eğitim haklarından faydalandırılması için rehberlik araştırma merkezi müdürlükleri tarafından gerekli çalışmalar yapılmalı.

Herhangi bir mesleği olmayan veya yeterli mesleki donanıma sahip olmayan tarım işçilerinin niteliklerinin geliştirilmesi için İŞKUR tarafından düzenli meslek edindirme kursları düzenlenmeli.

İŞKUR tarafından yine meslek kursları açılmalı.

İŞKUR tarafından tarım işçisi kadınlar için paraya çevrilebilecek ev ve el işi becerilerinin geliştirilmesi için eğitimler verilmeli.

Eğitime devam edememiş ve mecburi öğrenim çağı dışına çıkmış tarım işçileri halk eğitimi merkezleri ve mesleki eğitim merkezleri eliyle açık öğretim okullarına yönlendirilmelidir.

Mevsimlik tarım işçilerinin, Millî Eğitim Bakanlığının yaygın eğitim kurumlarınca sunulan yetişkin eğitim programlarından öncelikli olarak yararlanması sağlanmalıdır.

Bunlar eğitimdeki ana sorun başlıkları ve çözüm önerileri.

Sağlık sorunlarına baktığımızda...

BAŞKAN – Sağlığa geçmeden çözüm önerileri üzerinden eğitime bir dönün sunumda.

Şimdi, mevsimlik tarım işçilerinin çok önemli bir kısmı -buna çözüm önerilerinde veya sorunlarda vurgu yapmamız gerektiğini düşünüyorum- nisan sonu itibarıyla, mayısın ilk haftası bulunduğu yerden ayrılıp kasım ayı sonu itibarıyla dönerler. Bu konuda mutabık mıyız? Yüzde 70'i öyle, bu şekilde. Şimdi, bizim buna vurgu yaparsak raporumuzda... Bununla ilgili Urfa'dan, bir öğretmen arkadaştan rapor istedim. Gelmeden önce de raporu ayrıntılı inceleyerek geldim. Orada şöyle bir öneri yapmış: Mevsimlik tarım işçilerinin yaşadıkları semtler belli. Mesela, burada yeni öneri olarak en önemli önerilerden biri bu e-okuldaki sistem. Mesela, çok basit bir bilgisayar programıyla hangi okulda kaç öğrenci, nedir, ne değildir hepsinin tespiti yapılabiliyor. Mesela, Şanlıurfa Millî Eğitim Müdürlüğü kendinden böyle bir sistem geliştirmiş, yapmış bunu. Bunların nerelerde okudukları belli, hangi köylerde, hangi mahallelerde oldukları belli. Bunlara özel müfredat hazırlanarak... Bunların okulları mesela bir bölüm yapmış, demiş ki: "Yılda yüz seksen gün var, çocukların okula devam günleri." Bunları bölmüş, günlük altı saate tekabül ediyor. Yani Eylülün 15'inde başlayıp da haziranın birinci haftası okulunu bitiren bir öğrenciye günde altı saat ders düşüyor. Onunla ilgili bölme çarpma yapmış, onu da ben size vereyim, Millî Eğitimle ilgili olarak bakacak arkadaşlara. Orada bir hesaplama yapmış, demiş ki: "Biz okulları 1 Aralıkta başlatıp 30 Nisanda tamamlarsak, günde sekiz saat eğitim müfredatı verirsek eğitim noktasındaki problemi kökten çözüyoruz." Bununla ilgili bir de şöyle demiş: "Zaten şu anda taşınabilir eğitim merkezlerinin tümünde -özellikle doğu ve güneydoğuda- çok ciddi anlamda taşımaya ve öğlen yemeğine para veriyoruz." Biliyorsunuz, taşınabilir merkezlerde öğlen yemeğini Millî Eğitim karşılıyor. Bunların da öğlen yemeklerini, kendi köyünde bile olsa -diyelim ki gittiğimiz Uluhan köyü, 3 bin nüfuslu bir köy- öğlen arasında çocuklar köy içinde dağılacağına yemeklerini de orada verelim. Bunlar çok basit kalemler yani. Böylece biz bunların yüzde 70'inin okul sorununu kökten çözmüş oluruz. Tamamen müfredat, günde sekiz saat, öğlen yemeği orada. Oraya şey ekleyebilirsiniz: Okul, öğretmenlerin durumu. Mesela orada şu şart getirilebilir, bunları öneriler kısmına da arkadaşlar yazabilirler: "Burada görev yapacak öğretmenler bu süre boyunca kesinlikle hiçbir suretle görev yeri değişikliği talebinde bulunamaz." denir. Hatta orada şöyle bir öneride de bulunmuş: "Bu okulların ismini değiştirelim." demiş. İşte "mevsimlik tarım işçileri okulu." Buna benzer böyle bir tanımlama. Nasıl özel eğitim kurumlarına ayrı bir tanımlama getiriyorsak... Burada görev yapacak öğretmenlere de diğer öğretmenlere göre daha farklı bir ücret politikası yapılabilir.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Mücbir sebepler hariç.

BAŞKAN – Tabii, mücbir her zaman için farklı.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :(10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 28

Ne olur? Askere gidecek olan öğretmen orayı tercih etmez, gebeliği olan öğretmen orayı tercih etmez, sağlık sorunu olan öğretmen orayı tercih etmez. Yani mücbir sebepler, ön şartlar önceden belli olduğu için kendiliğinden olmuş olur zaten, bir engelleme cihetine gidilmiş olur. Mesela, burada biz öğrencilerin yüzde 70-80'inin sorununu çözmüş oluyoruz bu sistemle. Yüzde 10-15'lik dilim, mesela Adana bölgesi. Adana bölgesinde bizim gittiğimizde 20 bin mevsimlik tarım işçisi olduğunu söylediler, net rakam. Biz, şubatın ilk haftası gittik. Oradakilerin hepsinin de bize söylediği şu: Biz ocağın ortasında geliyoruz, ağustosta dönüyoruz.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Büyük bir kısmı da yerleşik hatta.

BAŞKAN – Mesela, bu da şunu gösteriyor: Bunlar birinci dönemde normal eğitim görüyorlar, diyorlar “Birinci dönemde bizim problemimiz yok ikinci dönem.” Bunlara yönelik de buldukları yerlerde, aynen Ordu örneğinde olduğu gibi mutlaka bir okul, ikinci dönem eğitim ve öğretimlerini devam ettirecek ve bunların taşınması ve öğle yemeklerini de işin içine dâhil ettiğiniz zaman... Şu anda Türkiye’de yüzbinlerce, belki 300 bin, 500 bin öğrenci taşınıyor şu anda, öğle yemeği veriliyor. Yani bu bahsettiğim rakam bunların içerisinde devede kulak. Yeter ki bu konuyla ilgili dediğiniz gibi yasal düzenlemede valiyeye ve millî eğitime bir sorumluluk getireceğiz. Şu anda çok basit bir şekilde bu bahsettiğimiz iki şey, eğitimle ilgili olan problem çözülebilir diye düşünüyorum. Bunu, özellikle önerilerde yer alması açısından söylüyorum.

Diğerleri biraz şey yani işçilerin iş tecrübelerinin olmaması, İŞKUR’dan eğitim falan, bunların çok böyle... Açıkçası, tamam, öneride yer alsın ama sahada çok karşılığı olan şeyler değil yani nedir? İŞKUR falan ilde 15 bin kişiye mesleki eğitim vermiş. Sonuç, uygulama... Bir bakıyorsunuz, bu işin üzerine şirketler kurulmuş, şirketlerin üzerinden başka işler dönmeye başlıyor yani sahadaki uygulamayla ilgili... Bizde direkt... Mesela, burada o dediğin özel eğitim müfredatı, okullar, orada çalışacak öğretmenlerle ilgili özel özlük hakları, taşınabilir eğitim, öğle yemeği, taşıma merkezi. Hiçbir şey yazmanıza gerek yok, bu okulların taşıma merkezi statüsüne alınması dediğiniz an, işin içerisinde zaten taşınabilir da ücretsiz hâle geliyor, öğlen yemekleri de veriliyor, şartlı eğitim desteğinden de faydalanmış oluyorlar. Mesela, bize gelen en önemli şikâyetlerden biri de neydi, hatırlarsanız, şartlı eğitim desteği kesiliyor. Şimdi, biz bunu böyle yaptığımız zaman, herkes zaten full devam noktasında şartlı eğitim desteği de otomatikman... Hatta mesela bunlara özel olarak şartlı eğitim desteğinin 2 kat verilmesi diyebiliriz. Sonuçta, bunlar sınırlı sayıda şeyler. Buna benzer önerilerle eğitim sorununda ciddi bir mesafe alacağımızı düşünüyorum.

Bu konuda, eğitimle ilgili milletvekillerimizin değerlendirmesi varsa, sözü vekillerimize bırakıyorum.

O zaman devam edelim.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Sağlık sorunları başlığı altında, olumsuz barınma koşulları, soğuk ve sıcak etkilenimi, uzun süreli çalışma, barınma konumunun sağlık hizmetine erişimi engellemesi, barınma alanlarında ayrı mutfak ve banyonun bulunmaması, bebek ölüm hızının fazlalığı, anneler bebekler başta olmak üzere çocuklarının çeşitli ihtiyaçlarını karşılayamama sorunları var.

Yine, yeterli ve dengeli beslenememe, beslenme bozukluğuna bağlı gelişimsel eksiklikler ve hastalıklar, tarımda kullanılan kimyasallara yüksek oranda maruziyet, böcek ve hayvan ısırma ve sokmaları, ergonomik sorunları, sunulan sağlık hizmeti ve eğitimi uygulamalarının yetersiz olması, aşılama oranlarının düşük olması gibi sorunları var.

Çözüm önerilerine geldiğimizde, mevsimlik geçici tarım işçilerinin sağlık kayıtlarının toplum sağlığı merkezlerinde tutulmasını öneriyoruz. Bu konuda bu kayıtların kimin tutması gerektiği konusunda tartışılmıştı sağlıkçı arkadaşların da bulunduğu bir ortamda. Gerekli sağlık hizmetlerinin verilebilmesi için yerleşim yerlerinin tespitinde kolluk kuvvetleriyle koordinasyon sağlanmalıdır, burada kastedilen kayıtlar ilgili tabii “Kolluk kuvvetleri kayıtları sağlık merkezlerine ulaştırın sağlık merkezleri sisteme girsin.” kastediliyor burada, değil mi arkadaşlar? Onu kastediyoruz.

Bulaşıcı ve salgın hastalıklara karşı düzenli sağlık taramaları, çocukların gelişimi ve gebelik takipleri periyodik olarak yaptırılmalı ve bu hizmetler için mobil sağlık ekipleri oluşturulmalı, aile hekimliği verin tabanına kişinin mevsimlik tarım işçisi olup olmadığı bilgisinin eklenmesi ve mevsimlik tarım işçilerinin takip edilememesinin performans cezasından müstesna tutulması sağlanmalıdır. Bu konuyla ilgili de sorun olduğunu ilettiler arkadaşlar.

Yine üreme sağlığı, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar gibi konularda bilgilendirme çalışmaları yapılmalı, gebelik ve doğum hizmetlerinin yanında, kadınlara yönelik eğitim, danışmanlık hizmetleri verilmeli.

Yerleşim alanları belirli aralıklarla haşerelere karşı ilaçlanmalı, şebeke suyunun tarım işçilerinin buldukları yerlere taşınmasının mümkün olmadığı yerlerde kullanılan kuyu suları, tankerlerle taşınan sular ile dere ya da kanallardan sağlanan suların düzenli olarak tetkik edilmesi sağlanmalıdır diyoruz.

BAŞKAN – Tekrar sağlığa dönelim.

Şimdi, bu görüşmelerimizden tabii çok güzel şeyler çıkıyor. Sizin bu yapacağınız önerilerde mevcut genel bilgiler de olan şeylerin rengini değiştirin bize yeni göndereceğiniz şeyde, biz bilelim, bu mevcut genelgede var, bu yeni öneri. Bunu da görmüş olalım.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Tabii, olmayan şeyleri de.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :(10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 29

BAŞKAN – Tabii, yeni, eski yani yenileri biz bilemeyiz, demek ki, genelgenin bu kısmı uygulanmamış, ondan dolayı biz tekrar öneriyoruz gibi bir yaklaşım. Zaten ilk girişte bunu ifade edeceksiniz genel manada.

Çözüm önerilerine dönelim.

Kayıtların toplum sağlığı merkezinde tutulması yeni bir öneri. Bu konuyla ilgili Halk Sağlığı Kurumuyla görüştünüz mü?

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAR – Bu, Mustafa Hoca'nın önerisidir, kendisi bugün gelmedi.

BAŞKAN – Bu konuyu Halk Sağlığı Kurumu Başkanlığıyla görüşün. Halk Sağlığı Kurumu Başkanlığından mevsimlik tarım işçileriyle ilgili bu işlerle ilgilenen bir daire başkanı olduğunu biliyorum, Kütahya eski Sağlık Müdürü olsa gerek. Görüşün, zaten bu konularla ilgili detaylı bir çalışması var. Halk Sağlığı Kurumuyla irtibata girin bu konudaki öneriyi oradan çek ettirin.

İkincisi, bu aile hekimliği veri tabanına kişinin mevsimlik tarım işçisi olup olmadığının bilgisinin eklenmesi; bu yeni bir öneri. Aynen millî eğitimde olduğu gibi bu güzel bir öneri.

Bir te tarım işçilerinin takip edilememesinin performans cezasından müstesna tutulması... Şimdi, bu hizmetler toplum sağlığı merkezi tarafından mı verilecek, aile hekimliği tarafından mı verilecek? Eğer bununu biz toplum sağlığı merkezine atıf yapıyorsak performans diye bir şey kalmaz çünkü aile hekimi devre dışı. Eğer aile hekimliği üzerinden gidecekse bu konuda bir şey yapmak lazım.

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAR – Efendim, bu kişiler, malumunu merkezden uzakta bölgelerde ve bu kişilere sunulacak esas hizmet mobil sağlık ekiplerinin bu kişilerin ayağına gitmesi olmalı. Hâliyle, bu mobil sağlık birimleri de toplum sağlığı merkezlerine bağlı birimlerdir.

Performans cezası meselesi çeşitli defalar dile getirildi burada sunumlarda.

BAŞKAN – Bu şeyle ilgili: Aile hekimine verirsiniz performans cezası diye bir şey devreye girer ama toplum sağlığı merkezi üzerinden girilirse bence orada performans diye bir şey olmuyor. Ben öyle biliyorum.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Performansı hepsine getirdiler diye biliyorum ben.

BAŞKAN – Onu netleştirmemiz lazım. Onu not alın.

KOMİSYON UZMANI – Herkes için bir aile hekimi olduğu için mevsimlik tarım işçilerine de atanan bir aile hekimi var. Mevsimlik tarım işçisi göç ettiği zaman aile hekimi onun takip edemiyor, dolayısıyla cezaya giriyor. Yani bütünüyle aile hekimliği sisteminin dışına çıkarılmasını önermemiz lazım o zaman.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Mevsimlik tarım işçilerinin takip edilememesinden dolayı...

BAŞKAN – O zaman, bu şu: Bu mevsimlik tarım işçisi göçü veren yerlerle alakalı bu konu. O zaman, bunu bizim ayırmamız lazım. Göç veren yerlerde aile hekimliğiyle ilgili şunlar şunlar olacak. Bu şeyle..: Çok önemli bir şey değil. Yani zaten vatandaş oradan ayrılmıştır, aile hekimi bunları zaten bildirir nüfusundan düşürür, onu söyleyeyim. Burada gitti yerle ilgili... Bizim şu anda derdimiz o.

KOMİSYON UZMANI – Gittiği yerde de toplum sağlığı merkezleri takip edecek.

BAŞKAN – Ama buradaki vurgu, gittiği yerde aile hekimi üzerinden takip edilen yerlerde takip edemediğinden dolayı performansı düşüyor, ücreti düşüyor.

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAR – Bu yüzden de takip etmemeyi tercih edebiliyorlar aile hekimleri ama...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – 4'üncü madde aile hekimlerinin durumuna dair bir düzenleme. Bakmakta olduğu ailelerden tarım işçisi olan varsa bunların olduğu... Yani aile hekimini korumaya dönük bir düzenleme performans cezası vermemek için.

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAR – Aslında işçileri korumaya dönük Sayın Vekilim. Yani performans cezası almamak için işçilerin nakillerini almamayı tercih ediyorlar aile hekimleri çünkü bir müddet sonra takip edemez olacak ve performans cezası alacak.

BAŞKAN – Bu konu, mevsimlik göç veren yerlerle ilgili değil, bir sağlıkçı olarak söylüyorum bunu. Bu, gidilen yerlerde kişi gittiği zaman oradaki aile hekimine diyorlar ki: Şurada 1 kişi var, bu senin. O da bunları takip edemediği için performans puanı düşüyor. Düştüğünden dolayı da mümkün olduğu kadar o kitleyi almak istemiyor. Bu gidilen yerdeki aile hekimiyle ilgili.

Ben de şunu söylüyorum: Eğer biz bu işi toplum sağlığı merkezleri... Toplum sağlığı merkezleri içinde de çalışan hekimler var. Eğer bu hizmetler toplum sağlığı üzerinden verilecekse aile hekimi devrede olacak mı olmayacak mı? Bunu netleştirin.

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAR – Her ikisi de olabilir yani esas olan mobil sağlık hizmetleridir ama bunun yanında bunu beceremeyecek belki mahallî idareler olacak.

BAŞKAN – Tamam, bunları vurgulayacaksınız arkadaşlar. Diyeceksiniz ki: Burada toplum sağlığı merkezi üzerinden tutulur ancak toplum sağlığı merkezlerinin yeterli hizmeti vermediği yerlerde aile hekimleri de şu, şu şartlarda olur.

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAR – Onu vurguladık Başkanım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :(10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 30

BAŞKAN – Hayır, burada.

ÇALIŞMA UZMANI ALPER AVŞAR – Netice kısmında tam olarak ifade edildi, kısa yazma zarureti olduğu için tam olarak vurgulanmamış.

BAŞKAN – O çözüm önerilerine onu ekleyin ki biz okuduğumuzda onu anlayalım, anlamamız gereken şeyi anlayalım.

Evet, çözüm önerilerine devam edelim. Ben, önerilerim varsa size söyleyeyim.

Başka yokmuş zaten, değil mi?

Sosyal güvenlik...

Buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Kayıt dışı çalışma, sosyal güvenlik sisteminde görülen denetim yetersizliği, yüksek prim yükümlülükleri, sosyal güvenlik rejimleriyle ilgili norm ve standart birliğine aykırı farklı farklı düzenlemeler, zorunlu sigortalılığa karşılık bazı kanunlarda ortaya konulan isteğe bağlılık, sosyal güvenlik kapsamına girdiklerinde sosyal yardımların kesilmesi, iş verenlerin kısa süreli çalışma için bildirim yükümlülüğüne gerek duymaması gibi sorunlarımız var.

Çözüm önerilerine baktığımızda, toprak sahiplerinin istihdam edecekleri işçileri özel istihdam bürolarından temin etmesi sağlanmalı, ücretleri...

BAŞKAN – Bunu kırmızı olarak işaretleyin, dursun. Bunu değerlendireceğiz çünkü.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Ücretleri ve sigorta primleri bürolarca karşılanmalı, söz konusu bürolardan alacakları fatura bedelleri asgari tutar üzerinde sigorta primlerine ilişkin kısımları devlet prim desteğe kapsamına alınmalı, ek 5 kapsamındaki sigortalılardan gün bazında her yıl için 1 puan artırmak suretiyle alınan primler yirmi gün üzerinden sabitlenmeli, tarımda geçici çalışanlara uygulanan sosyal güvenlik rejimleri arasında norm ve standart birliği sağlanmalı, Genel Sağlık Sigortası primleri devlet tarafından ödenmeli ve sağlık yardımlarından yararlandırılan işçilerin zorunlu sigortalılara geçişleri ve hizmet sonrası tekrar geçiş işlemleri karşılıklı olarak kolaylaştırılmalı ve bu geçiş işlemleriyle ilgili farkındalık artırılmalıdır.

Ücret ve çalışma ilişkileri sorunlarına geldiğimizde...

(Oturum Başkanlığa Sözcü Önder Matlı geçti)

BAŞKAN – Aslında, tam Başkanın konusuydu ama orada özellikle özel istihdam bürolarını herhalde...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Evet “Toprak sahiplerinin istihdam edecekleri işçileri özel istihdam bürolarından temin etmeleri sağlanmalıdır.” diyoruz, bu, bizim önerimiz. Bakanlığımızın da önerisi bu.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Biz buna karşıyız, özel istihdam bürolarına karşıyız. SGK işi üzerinden atıyor. Kurum zaten boşaltıldı, kurum borçlandırıldı, kurumun -geçen de konuştuk bunu- bütün birikimleri özele aktarıldı. Şimdi de özel istihdam büroları... Sosyal Güvenlik Kurumunun kendi ayağına vurma işi bu.

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Levent Bey, şimdi, şöyle bir realite var sahada: Uygulamada özel istihdam bürosuna diyorsun ki: Bana şu vasıflarda eleman temin et. Ben böyle bir talepte bulunuyorum. Kim var benim emsalem? Önder Bey’in fabrikası.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) - O zaman İŞKUR bu işi yapmakla görevli kuruldu zaten.

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Ama yapamıyor bunu.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) - Niye yapamıyor?

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Şimdi, benim ihtiyacım olan personeli İŞKUR bulamıyor.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) - Niye ama? Her yerde, köşe bucak her yerde var, en ücra şeylerde bile.

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Var da reel sektörün ihtiyaçlarına bu anlamda çözüm sağlayamıyor.

Türkiye’de şöyle bir gerçek var: Benim sanayi kuruluşuma eleman ihtiyacı var. Ben buluyorum, o yasal sorumluluktan kurtulmak için de “İŞKUR’a git, kaydını yaptır, ondan sonra gel başla...” diyorum. Böyle bir uygulama var yani bu özel istihdam büroları gerçekten Türk sanayisinin ihtiyacını karşılayacak bir şey. Bu tartışmaya açılmalı, buna hepten karşı olmak yerine bunun Türkiye gerçekleriyle tartışılması zorunlu diye düşünüyorum ben.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Burada başka değerlendirmemiz var mı acaba?

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Şimdi mesela özel istihdam bürosu... İnsan kaynakları şirketleri diyeli buna şimdi, uygulanan ismiydi. Burada bir gizlilik var. Ama İŞKUR’da aynı gizliliği temin etmek mümkün olmuyor. Şayet işveren elemanının insan kaynakları şirketleriyle temasa geçtiğini öğrenirse işine son veriveriyor. Böyle bir şey de var. Ama nokta atış yapıp, Levent Bey’in fabrikasındaki iyi adamı benimle karşılaştırıp anlaşırsam ondan sonra sisteme dâhil ediyor. Özel istihdam büroları böyle biraz rekabetçi bir fırsat da sağlıyor.

Teşekkür ederim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 31

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Genel sağlık sigortası primleriyle ilgili olarak burada bir şey var mı acaba, bir açıklama alabilir miyiz?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK MÜŞAVİRİ ALİ RIZA ÖNAY - Şöyle efendim onunla ilgili husus: Genel sağlık sigortası Primi yani devletten sağlık sigortası yardımı alanlar -bu 60/C dediğimiz bizim, Aile ve Sosyal İşler Bakanlığının sağladığı şeyden istifade edenler- bir işe başladıkları takdirde bunu beyan etmeleri hâlinde kesileceği korkusuyla bildirmekten imtina ediyorlar. Onun için de bu kimseleri kayıt altına almada sıkıntı yaşıyor çünkü girmek istemiyor adam aldığı sosyal yardımı kaybedeceği endişesiyle. Onun için, Sosyal Güvenlik Kurumunun burada yapacağı işlemin geçişleri kolaylaştırması... Çünkü, eğer bir işe başlarsa ve bunu da beyanda bulunursa tekrar işe dönmesinde o vatandaş tekrar sıfırdan, kendisinin o sosyal yardıma ihtiyacı olduğunu ispat etmeye çalışacak. O sıkıntıdan dolayı da vatandaş bu tür şeylere girmekten imtina ediyor. Bunu kolaylaştıracak geçişlerde aynı şartları tekrar baştan, bir daha o kimseden aramayacak nitelikte bu geçişkenliği sağlamak anlamında eğer Sosyal Güvenlik Kurumu birtakım inisiyatifler alırsa diye bizim önerimiz bu meyanda.

BAŞKAN - Kolaylaştırmaktan kastımız nedir? Burada bir mevzuat düzenlemesi mi?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK MÜŞAVİRİ ALİ RIZA ÖNAY - Tabii, bu tür şeyde şartları kolaylaştırılmaz. Çünkü öbür türlü sigorta primine esas kazanç miktarının beyanı, tekrar kaymakamlıklara başvurusu, tekrar aradaki prosedür, yapılan işlemler çok yorucu, onlar açısından da sıkıntılı olduğu için bundan dolayı...

BAŞKAN - Yani mevzuatı basitleştirecek bir yapıdan mı bahsediyoruz burada?

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) - Başkanım, sağlığta karşılaştığım bir durumdu bu. Özellikle inşaat sektöründe de çok sık karşılaşıyor, yeşil kart sahibi çalışanlar sigorta kapsamına, sosyal güvenlik kapsamına girmek istemiyorlar; tamam. Diyor ki: Benim ücretimden sosyal güvenlik primini kesmeyin, onu da verin bana; böyle bir pazarlığın içerisine giriyorlar. Hem işverenin gider yazamama gibi bir durum söz konusu oluyor hem iş kazasında da işverenin sorumluluğu çok fazla oluyor. Bunun bir türlü sistemin içerisine alınması lazım. Bu da ancak işte mevzuatta bir farklı düzenleme yapılarak yani daha önceden yeşil kartlı olan bir şahsın sigortaya girdikten sonra tekrar işten çıktığında veya çıkartıldığında, anında yeşil kartını tekrar alabilmesinin, o tarihten geçerli olarak alabilmesinin sağlanması adına böyle bir düzenleme çok da ihtiyacı karşılayacak bir düzenlemedir.

BAŞKAN - Yok, muhakkak da, benim özellikle sormaktaki gayem, biraz daha böyle somut ve çok net olarak yani bir dilek, temenniden daha ziyade şunların, şunların yapılması gerekiyor gibi bir şeyler söylememiz gerekir mi manasında soruyorum, ben özellikle sorguluyorum.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK MÜŞAVİRİ ALİ RIZA ÖNAY - Sosyal Güvenlik Kurumunun bu konuda alacağı bir şey. Yani, bir genelgeyle bunu işte, tekrar (60/c)'ye dönecek, yeşil karta dönecek kişilerde daha önceki ilk başvurusunda istenen şartlar, koşullar aranmaz, doğrudan geçişleri sağlanır. Bir genelgeyle bunu çözebilir Sosyal Güvenlik Kurumu. Bir de bunun için bir yasal değişiklik, şuna buna gerek yoktur, genelgeyle bunu çözme yetki imkânları ellerinin altında.

BAŞKAN - Anladım, tamam.

Peki, teşekkür ediyoruz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Sayın Başkanım, biz, arkadaşlar, raporu yazan uzmanlarımız yapılacak yasal düzenlemelerin içeriğinden çok ifadeleri genel öneri biçiminde düzenlediler çünkü biz, bu konunun uzmanı değiliz, bu konunun uzmanı sosyal güvenlik uzmanlarıdır. Neyi, nasıl kolaylaştıracaklarını da onlar daha iyi bileceği için biz o ayrıntıyı yazmadık ama bu işin karşılıklı olarak yani her iki kurumun, hem sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarının yani gelir testini yapacak birimlerin ve Sosyal Güvenlik Kurumunun arasındaki bu idari işlemlerin basitleştirilmesini öneriyoruz biz. Bunun nasıl basitleşeceğine o kurumlar yapacakları ikincil mevzuatlarla karar verecekler, bu şekilde basitleştirecekler. Genelde önerilerimiz hep genel ifadeleri kapsadığı için, ayrıntı ilgili kurumu ilgilendiriyor. Mesela sağlıkla ilgili de öyle, Sağlık Bakanlığındaki uzmanlar yapacaklar. Toplum sağlık merkezlerinde o veri tabanını nasıl kuracaklarına onlar karar verecekler. Biz buradan bilmiyoruz. Hani, bu işe karar verildiğinde iş onlara havale edilecek, gerekli altyapıyı, yasal düzenlemeyi onlar sürdürecekler.

Devam edeyim mi Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Evet, teşekkür ediyoruz.

Ekleyeceğimiz bir şey var mı? Yok.

Devam edelim.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Ücretle çalışma ilişkileri sorunları başlığı altında, işçiler ile işverenler arasında olması gereken bağımlılık ilişkisi, işçiler ile araçlar arasındadır. İşçiler çalışmadığı zamanlarda ücret alamamaktadır. Günlük gelirleri dikkate alındığında bir kısmının aylık gelirleri asgari ücretin altındadır. Hafta tatili kullanımına rastlanmamaktadır. İşçiler göç ettikleri yerlerde işsiz kalabilmektedir. İşçiler bazen ücretlerini de alamamaktadırlar.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 32

Önerilere geldiğimizde, mevsimlik tarım işçileri için yerelde desteklenen istihdam politikaları oluşturulmalı, denetimler artırılarak sektörün kayıt altına alınması sağlanmalı, Tarımda İş Aracılığı Yönetmeliği'nin uygulanması sağlanmalı. Tarım araçlarının çok büyük bölümü kayıt dışı çalışmaktadır. Aracıya geçtik, özür diliyorum.

Ücretle çalışma ilişkilerinin çözüm önerileri sadeleştirilmiş hâliyle 4 ana başlık altında Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Evet, değerlendirmemiz var mı acaba arkadaşlar?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Çözüm önerileri bunlar efendim.

BAŞKAN - Yani 3 başlık altında toplanmış.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Buradaki temel sorun, hepimizin bildiği gibi, kayıt dışılıktır. Yani, kayıt dışı olmaları nedeniyle denetim yetersizliği var, asgari ücretin altında ücret ödemesi var. Çalışanlarımızın bir kısmı ücretlerini alamamakta. İş Kanunu kapsamı dışında olduğu için iş uyuşmazlıklarının çözümüyle ilgili kurumumuz müdahil olamamakta. Dolayısıyla genel hükümlere göre mahkemelere gitmek zorundalar; mahkemelere de yüzde 99'u gidemiyor, avukat tutamıyor. Bu gibi sorunları var.

(Oturum Başkanlığına Başkan Mahmut Kaçar geçti)

BAŞKAN - O şeyde önerimiz var mı, ücretlerle, ödemeyele ilgili bir önerimiz var mı?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU - Efendim, biz istihdam bürolarını önerdiğimiz için ücreti de istihdam bürosu ödeyecek.

BAŞKAN -Hayır, mevcut olan sistematikte. Mevcut olan sistemde, genelgede veyahut İş Aracılığı Yönetmeliği'nde ücretle ilgili bir husus var mı?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK MÜŞAVİRİ ALİ RIZA ÖNAY - Var Başkanım. Yani, İş Kanunu'nun 39'uncu maddesinde...

BAŞKAN - Hayır, o ayrı bir olay.

KOMİSYON UZMANI – Bir de tespit için bir komisyon...

BAŞKAN - Hayır, tespit komisyonu var. Mesela gittiğimiz illerde.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK MÜŞAVİRİ ALİ RIZA ÖNAY Hayır, ziraat odalarının...

BAŞKAN - İşte, bu neye göre oluyor?

KOMİSYON UZMANI - Onunla ilgili bir önerimiz var.

BAŞKAN - Hayır, şu anda bir komisyon var.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU - Şimdi, illerde il izleme kurulları, ilçelerde de ilçe izleme kurulları bu ücretin tespitiyle ilgili -ilk sunumuma başladığımda da ifade etmişim- bu tespiti bunların yapması için de bir düzenleme yapılabilir. Bu da önerilerimiz arasında.

BAŞKAN – Mevcut olan düzenlemede bir şey var mı? Mesela, bizim gittiğimiz bir iki ilde, dediler ki: “Bu yıl biz ücreti şöyle belirledik.” Komisyon kaymakamlıkta toplandı yani bir mekanizma var. Yani bunun mutlaka yasal bir dayanağı vardır, yoksa böyle bir komisyon neye göre çalışıyor şu anda?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK MÜŞAVİRİ ALİ RIZA ÖNAY - Efendim, bu bir gelenek hâline gelmiş.

BAŞKAN – Öyle mi?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU - Bu konuyla alakalı tabii bir yasal düzenleme yok yani bir ilçede tarımda çalışanların ücretlerini ilçe idare kurulu ya da toplanan bir kurul düzenler, belirler diye bir şey yok. Türkiye'de asgari ücreti, biliyorsunuz, Bakanlığımız Çalışma Genel Müdürlüğünün başkanlığındaki Asgari Ücret Komisyonu belirliyor. Dolayısıyla onun dışında bir ücret belirleyen komisyon mevcut değil. Ancak, gelenek hâline gelmiş uygulamalar var. Biz, bu uygulamaların devam etmesi yönünde de strateji belgesini yazarken METİP'te görüş belirttik.

BAŞKAN – Burada var mı?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU - Var efendim.

BAŞKAN – Nerede?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU - “Mevsimlik geçici tarım işçilerine ödenecek ücretin, günlük, haftalık ve aylık olarak asgari ücret ve piyasa koşulları dikkate alınarak belirlenmesi yetkisi, düzenlenecek mevzuat ile il izleme kurullarına verilmelidir.” diyoruz. Bu, yönetsel mevzuat önerilerimiz içerisinde var.

BAŞKAN – Tamam, yönetsel mevzuatla ilgili.

Şu andaki ücret ve çalışma ilişkileri çözüm önerilerinde yok ama değil mi? O başka bir yerde var, tamam.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 33

Şimdi, arkadaşlar, şurada şu ayrımı yapmamız lazım: Bu özel istihdam büroları sınavını yaptığımız bütün yerleri şöyle bir renklendireceksiniz çünkü özel istihdam bürosu dediğiniz zaman tarım aracılığı, şu, bu muhabbetinin falan kalkması lazım. Yani, rapor kendi içinde çelişen bir rapor hâline dönüşür. Biz, şu andaki önerilerimizi mevcut sistem üzerinden öneriye dönüştürüp yeni neler ekleyebiliriz yapacağımız yasal düzenlemeyle? Yani, özel istihdam bürolarını yok farz edin, biz bu ücret politikasıyla ilgili neler yapabiliriz? Kişilerin ücretlerini zamanında almalarıyla ilgili, valilikleri veya izleme kurullarını nasıl devreye koyabiliriz? Hesapların bankalara yatırılmasıyla ilgili neler yapabiliriz? Özel istihdam bürolarını bir kenara koyun. Özel istihdam büroları geldiği zaman zaten sistem tamamen farklılaşıyor. Orada sözleşmenin içerisinde siz ne yazarsanız o olacak; öyle değil mi?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU - Tabii...

BAŞKAN – O zaman bu şeye de gerek kalmaz, zaten çalışmaların da çok şeyi olmayacak. Biz, onun için özel istihdamla ilgili olan kısmı kenara koyalım, onunla ilgili bize ayrı bir bilgi notu hazırlayın iki sayfalık, üç sayfalık, beş sayfalık. Özel istihdam büroları şunu içeriyor, bunun olması hâlinde de mevsimlik tarım işçilerinde şöyle uygulanır, bunun neticesinde de şu anda problem olarak görülen barınmayla ilgili konu işveren ile şey arasında, diyelim ki mesela işveren ile büro arasındaki sözleşmeyle çözülecek olan konular, büro ile işçi arasında sözleşmeyle çözülecek konular diye bunları da bize böyle derleyip toparlayıp paket yaparsanız bu bize ayrı bir bilgi notu olur.

Mevcut olan önerilerimizi, mesela bu ücret belirlemeyle ilgili bahsettiğiniz öneri bu özel istihdam bürolarının dışında bir öneri mesela, bizim burada düşündüğümüz yere oturacak bir öneri bu ücret belirlemeyle ilgili olan kısım. Diyoruz ya, yapacağımız bir düzenlemeyle falan gibisinden, veya onu izleme kuruluna vurgu yapmadan oraya yasayla belirlenecek olan yerelde bir kurul değın ona siz. İzleme başka bir şey, izlemenin hepsi sağlık müdürü, millî eğitim müdürü falan, ne anlar adam o ücretten? Biz onu biraz daha daraltıp biraz daha işin... Onun için onu böyle bir düzenlemeyle gibi şeyler...

Bir de mesela ücretlerle ilgili mutlaka çalışanların banka üzerinden yani işveren ödeyecekse de elden ödemesin o parayı.

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Zaten Başkanım 2009’da çıkan bir yönetmelik var. 9’dan fazla işçi çalıştıran kurumlar zaten bankaya yatırmak zorunda.

BAŞKAN – Yani şöyle düşünün, özel büro yok.

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Kanun kapsamındakiler...

BAŞKAN – O ayrı o, Vergi Usul Kanunu o, o ayrı.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Yok, yok, İş Kanunu’nun 32’nci maddesinde var, “10 ve daha fazla işçi çalıştıran işverenler çalıştırdıkları işçilerin ücretlerini banka hesaplarına yatırmakla yükümlüdürler.” diyor. Kanun hükmü, bunun yönetmeliği de var.

BAŞKAN – Oturur mu buna bu iş?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Ancak, burada uygulanamaz çünkü kanuna tabi değil mevsimlik tarım işçileri.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Bütün mesele o püf noktada zaten.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Onun için Sayın Vekilim, İş Kanunu’na tabi kılabilmemiz için iki şey yapmamız lazım. Ya, 50 sınırını kaldıracaksınız, bütün şeyleri kapsama alacaksınız ya da istihdam bürolarını kuracaksınız, oradan dâhil edeceksiniz kanun kapsamına; üçüncü bir alternatifi yok.

BAŞKAN – Şimdi, 50’yi genel anlamda kaldırdığımız zaman Türkiye’deki tarımı sıkıntıya sokarsınız.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Niye?

BAŞKAN – Sizin kendi tarlanızda çocuklarınız çalışıyor. Yani, siz eşinizle birlikte tarlanızda çalışıyorsunuz. Sonuçta 1 kişi de olsa siz işverensiniz, eşiniz orada çalışmış oluyor.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Yarın kıdem tazminatı için kapınıza dikilebilir.

BAŞKAN – Onun sigortasında, şurada burada sıkıntı yaşırsınız. Size devlet destek verir, olur.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Versin, devlet destek versin. Mesele vatandaşı huzura kavuşturmak, güvenceye almak yani.

BAŞKAN – Tarımda o şey olur bak. Mesela tarımda yapılacak öneriyle tarım desteklemeleri sıfırlanır ama alanıyla ilgili, hizmet alanıyla ilgili tarımsal desteklemeler devreye konulur.

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Eskiden maaş günlerinde fabrikaların önünde erkekler yığılırdı. Kadın, aldığı maaşın 100 lirasını ayrı bir cebine koyardı, geri kalanını da kocasına daha kapıdan çıkmadan teslim ederdi. Onunla da çocuklarının ihtiyacını görürdü, kendi ihtiyacını görürdü. Bu banka kartı çıktı, banka kartları şimdi kocaların elinde. Kadının

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :(10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 34
ne anasına faydası oluyor, ne çocuğuna faydası oluyor. Banka ödemesi de Türkiye’de haddizatında tartışılmalı yani. Şimdi her şeyi kayıt altına almak da Levent Bey...

BAŞKAN – Genel mantık olarak şunu söylüyoruz: Özel istihdam bürolarıyla ilgili bize ayrı bir bilgi notu... Biz çalışmamızı mevcut sistem içerisinde neler yapabiliriz üzerinden yapacağız.

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Başkanım, zaten siz de biliyorsunuz, özel istihdam büroları şu anda bizim raporda çok yok, o yeni gündeme geldiği için. Yani, o mantık üzerine oturmadınız, o ayrı bir şey.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Aracı ilişkileri sorunlarına geldiğimizde Sayın Başkanım, tarım araçlarının çok büyük bir bölümü kayıt dışı çalışıyor, tarım aracılığı yönetmeliği birçok hak ve yükümlülükler getirse de pratikte yönetmelik uygulanamıyor. Tarım araçları gerçekte işçilerden komisyon alsa da işçilerin ücretini işverenden aldığı için işverene bağımlı bir durumda ve tarım araçları işçilerin temel haklarını yeterince bilmiyor, mevzuatı bilmiyor çünkü tarım araçlarının çok önemli bir kısmının da eğitim seviyesi çok düşük, bir çoğunun da okuryazar olmadığını biliyoruz. Yine aracılık hizmeti kanuni dayanaklarla değil, eski geleneksel yaklaşımlarla sürdürülüyor. Bunun için, tarım araçlarıyla ilgili ver tabanı oluşturulmalı, araçlar Türkiye İş Kurumu tarafından Tarımda İş ve İşçi Bulma Aracılığına İzin Verilmesi ve Araçların Denetimi Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde denetlenmeli. Tarım aracılığı sözleşmesi uygulaması il, ilçe mülkî idare amirlerince denetlenmeli. Tarım araçlarının mesleki nitelikleri geliştirilmeli. Tarım aracılığı ve mevsimlik tarım işçiliği konusunda mülkî idare amirleri başkanlığında çalışma ve iş kurumu il müdürlükleri, kolluk kuvvetleri ve ilgili diğer kurum ve kuruluşların koordinasyonu ve iş birliği sağlanmalıdır diyoruz efendim.

BAŞKAN – Şimdi, bu veri tabanı oluşturmayla ilgili şu anda bir düzenleme yok mu?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Biz bunu Başbakanlık genelgesine yazmıştık ancak oluşturulamadı.

BAŞKAN – Araçlar Türkiye İş Kurumu tarafından tarımda yönetmelik hükümleri çerçevesinde denetlenmelidir. Şu anda bu denetim yetkisi kimde?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Türkiye İş Kurumunda ama denetim elemanı olmadığı için yaygın bir denetim yapılamıyor.

BAŞKAN – O zaman biz yine, burada, mevcut duruma tekrardan bir şey söylememiş oluruz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Yani bu konuyla ilgili yasal bir düzenleme yapılmalı, denetmen kadrosu ihdas edilmeli, sistem yeniden kurgulanmalı ve bu tarım araçları bir şekilde kayıt altına alınmalı, eğitilmeli, tarım aracı ile işçi arasındaki iş ilişkileri bir yasal mevzuata büründürülmeli. Yani, bunların hepsi başlı başına yapılması gereken işler. İstihdam bürolarının dışındaki konuyu konuşuyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Şu andaki uygulamada iş aracısının mutlaka gidip İŞKUR’dan o belgeyi alması lazım öyle mi?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Alması lazım ama alanların sayısını biliyorsunuz.

BAŞKAN – Bunlarla ilgili sözleşme şeyi nasıl? Herhangi bir yerde sözleşme yapıyor mu bu aracı, işçiyile, işverenle?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Yok efendim, işçiler ile aracı arasında bir sözleşme söz konusu değil, yapmıyor daha doğrusu çünkü sözleşmenin ne olduğunu bilmiyor aracı. Aracılık sistemini siz bizden daha iyi biliyorsunuz...

BAŞKAN – Yok, ben mevzuattaki yerini anlamaya çalışıyorum, uygulama tamam da. Aracı ile işveren arasında herhangi bir şey var mı?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Hayır efendim.

BAŞKAN – Hiçbir şey yok.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Yani, işverenler araçlarla sözleşme yapmaktan imtina ediyorlar. Neden? Kayda girmek istemiyor çünkü. Devletle hukuki illiyet bağı oluşunca başka şeyler ortaya çıkacak bu sefer. 50’den fazla işçi çalıştırıldığı takdirde bu sefer İş Kanunu kapsamına girecek, bu sefer sigorta gündeme gelecek, İş Kanunu’nun diğer hükümleri gündeme gelecek. Onun için, işverenler araçlarla hukuki bir illiyet bağı kurup sözleşme yapmaktan imtina ediyorlar, kaçınıyorlar bu anlamda. Toprak sahibi diyor ki: “Aman bana sözleşme deme, kayıt kuyut, belge deme. Getir, götür. 50 işçi getir, çalışsınlar tarlada, al paranı da...”

BAŞKAN – Şu anda biz şey diyoruz: İş araçlarını Türkiye İş Kurumu denetlesin. O zaman neyini denetleyecek mesela mevcut duruma göre? Tamam, adamların hepsini denetlettirdik, neyini denetleyeceğiz iş araçlarının?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :(10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 35

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Başkanım, oradaki denetlemenin iki tane boyutu var. Bir tanesi, bunları kayıt altına almak; ikincisi, yönetmelikte yazan, diyor ki: “Sözleşme yapmak mecburidir ve bu sözleşmeleri on gün içinde İŞKUR’a göndermek mecburiyetindedir.” Sözleşmenin de çerçevesi...

BAŞKAN – İşverenle mi yapacak o sözleşmeyi?

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Tabii, tabii, işverenle yapıyorlar, araçlar işçiler adına işverenle yapıyorlar. Yani, orada sözleşmede yazıyor. Kaç işçi çalışacak? Örneğin 24 işçi. Bu işçilerin isimleri, bunların barınma şartları... Yani, sözleşmede ne olacağı? ücret şartları, çalışma şartları, barınma koşulları, sağlık durumları, gittikleri yerlerde...

BAŞKAN – Bu sözleşme metni var mı İŞKUR’un?

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Sözleşmenin örnek ek şeyi var yani yönetmeliğin ekinde sözleşme örneği var Başkanım.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Takım sözleşmesi niteliğinde bu, takım sözleşmesi. Yani, işçiler adına aracının işverenle sözleşme yapması lazım ama yapmıyor.

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Diyor ki: “Bunu yapıp on gün içerisinde İŞKUR’a göndereceksin.” İŞKUR, bir, bunu denetleyecek. İki: Var olan bu sözleşmelerde ihtilaf durumlarında ücret ödenme, şartlar yerine getirilmiş mi getirilmemiş mi bu durumları da denetlemek gibi bir görevi var aslında.

BAŞKAN – Bu sözleşmeyi iş aracısı işverenle mi yapıyor?

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – İşverenle yapıyor. Yönetmeliğin ekinde kaç işçiyi kapsayacağı, işçilerin isimleri yazıyor...

BAŞKAN – O zaman, arkadaşlar, özel istihdam bürosu var resmiyette.

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Ee tabii Başkanım.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Özel istihdam bürosu yok. Özel istihdam bürosu nerede var Sayın Başkanım?

BAŞKAN – Şu anda iş aracısına mevcut olan yönetmelikte “Sen işverenle sözleşme yapmak zorundasın.” diyor muyuz?

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Diyoruz.

BAŞKAN – Özel büroda da diyor muyuz büroya “Sen işverenle sözleşme yapacaksın.”

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Büroya diyoruz ki: “Bu işçiyle önce sen iş sözleşmesi yapacaksın. Bu işçi senin işçin, ücretini sen vereceksin, primini de sen yatıracaksın, iş sağlığı güvenliğini de sen sağlayacaksın, çocuk çalıştırmayacaksın, kadınları...”

BAŞKAN – Şimdi, arkadaşlar, bakın, durumu netleştiririm. İş aracısı mevcut durumda, iş aracısı sözleşme ekinde bahsettiğiniz –ben onu incelemedim- bu ekinde kimleri çalıştıracağını falan yazmak zorunda mı?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Evet Başkanım.

BAŞKAN – Bu yazmak zorunda olduğu yerde 16 yaşından küçükleri yazabilir mi?

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Yazamaz.

BAŞKAN – Yazamaz, aynı durum.

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Asgari ücretin altında veremez, sigortasız çalıştıramaz.

BAŞKAN – Şimdi, o zaman şu anda özel istihdam bürosu var, biz yalnız buna tabela takacağız.

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Kanun çıkaracağız.

BAŞKAN – Kanun çıkaracağız evet, kanunu çıkaracağız. Şu anda iş araçları bu pozisyonda anlattığınıza göre. Biz, şu anda denetim olarak iş verene gidip de “Kardeşim, sen bu işçileri neye göre çalıştırıyorsun? Ver bakayım sen iş aracısıyla yaptığın sözleşmeyi.” diyebiliyor muyuz bugün için? Normalde dememiz lazım değil mi?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Dememiz lazım da kimin demesi lazım? Kurum, kendi denetim elemanlarıyla Borçlar Kanunu hükümleri çerçevesinde ancak bunu yapacak. Yapamaz, yapamıyor çünkü İş Kanunu kapsamında değil Başkanım. Yani, biz istihdam bürosunu öngörmekle İş Kanunu kapsamına alıyoruz ve 50 meselesini aşıyoruz, 50 kriteri var ya.

BAŞKAN – Bunun sigorta primlerinin hepsini devlete verdiğiniz zaman ben fabrikadaki bütün adamları çekerim, hepsini tarlada mevsimlik tarım işçisi olarak gösteririm. Bir de böyle bir sıkıntı var yani.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Başkanım, devlet bütün sigorta primlerini karşılayacak, ücretlerini karşılayacak diye bir şey söylemiyoruz. Yani, devlet bir destek veriyorsa yerinde bir destek versin. Eğer tarla sahibini, çiftçiyi destekleyecekse çiftçinin istihdam bürosundan yani kayıtlı, legal bir müesseseden işçi temin etmesi hâlinde sigorta primlerinin bir kısmını ya da ücretlerinin bir

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 36

kısmını devlet desteklesin bu konuda. Yani, bizim destek mekanizmasıyla istihdam bürolarının işleyişini birbirine bağlamamız lazım bir şekilde, bir bağlantı olması lazım, yoksa sistem çöker, işlemez zaten. Yani, bu iş araçları yönetmeliğinin...

BAŞKAN – Şimdi, devlet üzerinden yapamadığımızı... Normalde şu anda İŞKUR üzerinden böyle bir mekanizma var aslında.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Efendim, İŞKUR üzerindeki mekanizma İş Kanunu kapsamında değil yani 50 işçi kriteri ver İş Kanunu'nda.

BAŞKAN – İş Kanunu kapsamına aldığımızda ne değişecek uygulamada?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – İş Kanunu kapsamına aldığımızda İş Kanunu'ndaki bütün hükümlerin yürürlüğe girmesi lazım. İhbar tazminatı, kıdem tazminatı, yıllık ücretli izin, hafta ve genel tatil ücretleri, çalışma süreleri, gece çalışması, çocuk...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Hakkaniyetli olan bu değil mi?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Ya, hakkaniyetli olan elbette o Sayın Vekilim. Aslında bizim savunduğumuz, Sayın Vekilim...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Ya, bir standart getirmek zorundayız, yoksa...

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) - Biraz önce Başkanın belirttiği bir konu var. Yani, bin dönüm arazisi olan bir adam otuz sene sonra 20 dönüm araziye düşüyor. 20 dönüm araziye ekip biçerken mutlaka... Mesela bizim Aydın'da kahvelerde eskiden bu kırsaldan işçiler gelsin de tarlaya götürülmeli diye başında kavga çıkardı. Yani, ufak da olsa illa ki bu işçilerle çalışmak zorunda Anadolu'nun çiftçisi. Yani, o adam ne kâğıt bilir ne imza bilir, bunlara girmezler. Yani, gerçekten Türkiye'de tarım, biraz önce Önder Bey'in de dediği gibi, çok zor yani, çok para kazanılan bir şey değil. Büyük işletmelerde olur. Mesela orada bir sayısal kriter konulabilir yani "50'den fazla işçi çalıştıran tarım işletmeleri" denilebilir. veya daha farklı bir işçi sayısı konulabilir ama küçük, öyle 5 kişinin, 10 kişinin çalıştığı tarım işletmelerinde -tarlalarda diyeyim, tarım işletmesi de demeyeyim- tarlalarda bu konuştuklarımızın uygulaması çok çok zor.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Sayın Başkanım, şimdi, mesela, yönetmelikte diyor ki: "İşçilerden ücret alamayacaklar -yani araçlar işçiden ücret alamaz- hizmetlerinin karşılığında yalnızca işverenlerden isteyeceklerini..." diyor. Şimdi, yüzde 10 komisyon almadan aracı, işçiyi çalıştırıyor mu? Buyurun, hüküm var yönetmelikte. Yaptırımı nedir bunun, yaptırımı nedir? Yani, bu yönetmelik hükümlerine aracı aykırı hareket ettiğinde ne yapıyorsunuz? En fazla belgesini iptal ediyorsunuz. Olmayan belgenin neyini iptal ediyorsunuz, zaten belgesi yok.

BAŞKAN – Özel istihdam bürosu oluşturduğunuzda da çok fazla... Hani ne olur özel istihdam bürosu oluşturduğunuzda? Şu andaki bir mevsimlik tarım işçisi gitti, çalıştı; bu sözleşme yok, alacaklarıyla ilgili, şununla ilgili, bununla ilgili dava açtı. Neye göre değerlendiriliyor?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Genel hükümlere göre, Borçlar Kanunu'na göre açıyor. İş mahkemesine gidemiyor yani iş mahkemesine dava açma hakkı yok.

BAŞKAN – Ama diyorsunuz ki ben buna iş mahkemesine gitme yolunu açarsam zaten 2-3 tane örnekten dolayı bu iş kendiliğinden rayına oturur.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Evet.

BAŞKAN – Ya, adam tarlasını bırakır gider ya da...

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Başkanım, Türkiye'de çok ciddi sorunlara sebep oluruz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Ben, devlet desteğinin doğru kurgulanmasıyla bu sorunun bu şekliyle çözüleceğini düşünüyorum. Doğru zamanda doğru desteği verdiğimizde sorunu çözeriz ama doğru yere vereceğiz desteği. Diyeceğiz ki: Siz soğan ekiyorsunuz. Kaç dönüm soğan ekiyorsunuz? 50 dönüm soğan ekiyorsunuz her yıl. Kaç tane işçiyi ihtiyacın var? Onun kriterlerini belirleyecek tarım müdürlüğü. Yani, ilçe tarım müdürlüğü diyecek ki 50 dönüm tarla 20 işçiyi üç aylık zaman diliminde dikilir, ekilir, sökülür diyecek. 20 işçiyi tarla sahibi özel istihdam bürosundan temin edecek. Özel istihdam bürosundan temin ederse onun karşılığında olan desteği devletten alacak. Dolayısıyla, hem çiftçi ayakta kalacak hem özel istihdam bürosundan işçi temin edildiği için o işçilerin ücretleri ödenecek, sigorta primleri yatacak, sendikal örgütlenmeleri sağlanacak, iş sağlığı güvenliği tedbirleri alınacak, çocuk işçiliği önlenecek, çalışma süreleri belirlenecek. Yani, İş Kanunu kapsamına gireceği için denetimleri yapılacak başka bir anlatımla.

BAŞKAN – Şu anda Tarım Bakanlığında Çiftçi Kayıt Sistemi diye bir sistem var, hepimizin ektiği ekinler, ürünler, şunlar, bunlar hepsi belli, ona göre de destek alıyoruz şu anda. 300 dönüm olan arazimizde bir 10 dönümlük yere bir ev mev yapmışız, sistem bize senin 289 dönüm arazin var diyor, onu bile uydudan çıkarıyor, yapılanı.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 37

Şimdi, dediğiniz gibi, her bir dönüm için, her bir belirlenen alan için kaç işçiyle bu işin yapılabileceği belli olacağından dolayı başkalarının benim bahsettiğim alanda suistimal yapma imkânı yok, az önce ben bir örnek verdim ya ama dediğiniz o şeyi çürüttü benim örneğim şimdi. Yani, o Tarım Bakanlığının ÇKS'si üzerinden... Diyelim ki adam bin dönüm pamuk ekıyor. Bin dönümün makinayla mı veya normal ekilip ekilmediği bile sistemde bellidir. Siz makinalı tarıma uygun olarak ekmiş olduğunuz bir yerde, sistem, orada mevsimlik tarım işçisinin gerekmeyeceğini size söylüyor. Şimdi sistem var, ona uygun çünkü siz de ona göre destek alıyorsunuz. Diyelim ki normal elle toplama yapılacak olan bir pamuk ektiniz, zaten bu Çiftçi Kayıt Sistemi'nde uydu üzerinden direkt belli oluyor, bunu size tanımlar, iki ay için size 100 işçiye ihtiyaç var." der. Ben pamuk desteği alıyorum şu anda, 50 kuruş diyelim, siz bunu 55 kuruşa çıkardığınız zaman ben onların iki aylık değil, ben onların iki yıllık sigortasını bile öderim. Aslında dediği o manada... Çiftçi Kayıt Sistemi şu anda Türkiye'de oturduğu için dediğiniz olur ama bu ülkede dört beş yıl öncesine kadar buğday ekilen yer pamuk, pamuk ekilen yer fıstık, falan buna benzer suistimallere uygundu. Şu andaki dediğiniz altyapı buna uygun aslında. Bu dediği cihetle tarımdaki çiftçiye herhangi bir yük getirmeden, sisteme de dışarıdan girişleri de engelleyecek şekilde... Bir de kısa dönemli olduğu için...

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – O parayı köylünün eline verersen... Pamuk primi atıyorum 50 kuruştan 1 liraya çıktı. Köylü bunu tamamen pamuk primi olarak dikkate alır, ne sigortayla uğraşır ne kırtasiyeyle uğraşır. Bunu başka türlü formüle etmek lazım.

BAŞKAN – Hayır. Devlet onun primini 50 kuruş yerine 55 kuruşa çıkarır, o 5'i otomatikman keser şeye yatırır. Şu anda böyle bir sistem var. Ben geçen size mi sordum onu? Babam diyor ki: "Ya, ben desteklemeyi her aldığımında yüzde 3 kesiliyor BAĞ-KUR'a mı bir yere." Ya, adam emekli memur, niye kesiliyor? Bahsettiğiniz anlamda bir zorunlu sigortalılık diye bir şey varmış herhâlde –izah ettiniz de şu an hatırlamıyorum- ondan dolayı devlet onu otomatik kesiyor. Babam her pamuk desteklemesi aldığında bunu hesapta görüyor. Siz onu, dediğim sistemi üzerine artı olarak verirsiniz, aldığı desteklemede değişiklik olmaz ama prim otomatikman Sosyal Güvenli Kurumuna yatırılır. Bu sistem uygulanabilir bir sistem yani. Şundan dolayı: Beş yıl önce konuşaydık "Mümkün değil." derdim, yani aynı zamanda bir çiftçi olarak söylüyorum bunu. Bu manada bir destekleme üzerinden çiftçiye herhangi bir yük getirmeden bir şey yapılabilir.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Efendim, Sosyal Güvenlikten bir uzman, Hazinesiden, Maliyeden bir uzman, Tarımdan bir uzman, 3 uzman oturup bu sistemi kurabilirler. Aslında mantıklı bir şeydir bu, birbirini tamamlayan bir sistemdir ve sistemleri teklaştirmek lazım, elektronik ortamdaki sistemleri de kastediyorum. Mesela, e-okul sistemimiz var, sağıkta kayıt sistemimiz var, tarımda kayıt sistemimiz var ama sistemlerimizin birbirinden haberi yok. Sistemlerimizi teklaştirmemiz lazım bu konuda. Mevsimlik tarım işçisinin sağıkla ilgili sorunu var, sağıkta kaydolacak; eğitimle ilgili sorunu var, e-okula kaydolacak, tarımla ilgili sorunu var, tarıma kaydolacak ama bir yere gittiğinde düğmeye basıldığı zaman onun çocuklarının okul kaydı, hangi tarlada çalıştığının kaydı, kaç saat çalıştığının kaydını bir merkezden görmek lazım. O zaman siz bunları kayıt altına alabilirsiniz. Yani, bu veri tabanlarının teklaştırılması, veri tabanlarının rehabilite edilmesi... Hep veri tabanı üzerinde durduk yani çok uzun soluklu konuşmalar oldu. Bizim aslında en temel sorunumuz bu. Biz kaydı, portföyü önümüzde görürsek... Ki bizim stratejiyi yazarken ki en çok dikkat ettiğimiz konu buydu. Biz bu projeyi kaç kişiye hitap edeceğiz, önce bunu bilmemiz lazım dedik ve ilk icraatımız da o oldu. Sayıyı tespit ettik, ondan sonra adım atmaya başladık. Dolayısıyla, bizim bu raporda belki üzerinde durmamız gereken en önemli konuların başında veri tabanları geliyor.

BAŞKAN – Bunu da giriş kısmına yazın. Diyorduk ya genel tespit falan, veri tabanının olmaması falan bunları da bir paragraf olarak yazın. Yani, burada biz mevcut sisteme göre cümle kuruyoruz. Diyor ki, iş araçlarının nitelikleri geliştirilmeli şu, bu falan ama o dediğimiz özel istihdam bürolarıyla ilgili siz ayrıca bize bir bilgi notu hazırlayın.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Hazırlayalım.

BAŞKAN – Bilgi notu ama mevsimlik tarım işçilerinin gözüyle bir bilgi notu.

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Başkanım, şimdi bu araçlar aslında her iki kesim tarafından aranan bir şey. İşverenler de tek tek işçilerle muhatap işçilerle muhatap olmak yerine istediği zamanda istediği sayıda işçiyi getiren iş araçları onlar. İşçiler açısından da şöyle bakılıyor. Bunlar, bunlara iş sağlayan kişi olarak görülüyor. Bunun bu felsefesini anlamayınca şey olmuyor. Başkanım, mesela bazı araçlar -benim yaptığım okumalardan gördüğüm o- işçilere borç veriyorlar çalışmadıkları dönemlerde ve bir bağımlılık ilişkisi oluşuyor. Aslında işverenle, patronla oluşması gereken bağımlılık onunla oluşuyor. O nedenle bir sadakat şeyi var ve bu geleneksel bir yapı içerisinde, o feodal sistemin yüz yıllardır süregelen bir yapısı var. Yani, bunu bir anda özel istihdam bürosuna, o bağlamda da düşünmek lazım... Olacak şu: Bu iş araçları özel istihdam bürosu kuran patronun altında çalışan şeye belki de dönüşecek. Yani, birincil ilişkiler üzerinden yürüyor. Aşiret, komşuluk, akrabalık, aynı mahallede oturmak, benzeri ilişkiler üzerinden olduğu için bu meseleyi o anlamda şey... Mesela bir çalışmada var. Tarım aracısıyla gitmiş bir sene önce, sonra doğrudan aracısız aramış işçi fındık üreticisini ve aralarında bu insanlar dışlanmış. Yani, sadakatsizlik ediyor, onun hakkına giriyor diye o işçiler şey olmuş. Yani hem

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 38

işveren tarafından bir süre sonra hem de diğer işçiler tarafından. Yani çok geleneksel bir kurum Başkanım, böyle bir anda üstü çizilecek bir kurum değil.

BAŞKAN – Bir önceki sunumunuzda ben çıkarken sosyal güvenlikle ilgili şeyi yazdık değil mi, bu tarım desteklemeleri üzerinden böyle bir önerimiz var mıydı?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Vardı Başkanım.

BAŞKAN – Var değil mi, biraz önceki sunumunuzda var.

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Sayın Başkanım, şimdi, bizim şu noktada geldiğimiz durum tarım kesiminin İş Kanunu kapsamına alınıp alınmamasını tartışıyoruz. Yani, Türkiye’de çok ciddi kaosa sebep olacak bir konu, şu an içinde bulunduğumuz, tartıştığımız konu. Yani, bunu iyi irdelemek lazım. Mesela, çiftçisiniz, çiftçi bir aileden geliyorsunuz. İyi Tarım Uygulamaları var Türkiye’de. Türkiye’de İyi Tarım Uygulamasına geçmiş yüzde kaç çiftçi var?

BAŞKAN – Çok az.

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – Çok az. Yani, çok basit şeyleri olmasına rağmen İyi Tarım Uygulaması’na dahi geçilemiyor, bürokratik düzenlemeleri olmasına rağmen. Yani, siz, iyi tarıma geçemeyen çiftçiyi -ki hipermarketler önce iyi tarım sertifikana var mı buna bakıyor Türkiye’de- buna dahi geçemeyen bir Türkiye’de siz tarım işletmelerine veya çiftçi diye İş Kanunu kapsamına alırsanız bunun altından kalkamayacak bir noktaya götürmüş oluruz.

BAŞKAN – Sistem şöyle öneriliyor: Ben çiftçiyim, işverenim, tarla sahibiyim. Sen bana diyorsun ki devlet olarak: “Ben sana iki tane şart getiriyorum: Bir, bu adamı sigortasız çalıştırmayacaksın; iki, bu adama konaklama şu bu yerlerini temin edeceksin.” Öyle mi? Ondan sonra dönüyorsun, diyorsun ki: “Birinci maddeyle ilgili sigorta primini ben ödüyorum sana verdiğim desteklerden.” İkincisinde diyorsun ki: “Bu konaklamayla ilgili benim METİP diye bir projem var, onu valilikler üzerinden yapıyorum.” Bu, çiftçi olarak benim canıma minnet yani bir sıkıntım olmaz ama bunun altından devlet kalkar mı, bütçe kalkar mı onu belki tartışmak lazım. Şu andaki kurulan sistem benim anladığım kadarıyla öyle, önerilen sistem.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – İstihdam bürolarıyla ilgili mi?

BAŞKAN – Evet.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Değil efendim, tam olarak ifade ettiğiniz gibi değil. Yani, bu sigorta primini devlet karşılar şeyi yani tam o şekilde değil. Sigorta primini istihdam bürosu karşılayacak.

BAŞKAN – Tamam, nereden karşılayacak istihdam bürosu?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – İstihdam bürosu faturayı kime kesecek Başkan? Toprak sahibine kesecek.

BAŞKAN – Tamam.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Peki, toprak sahibi bunun altından nasıl kalkacak?

Şimdi, devlet normalde çiftçilere bir destek vermiyor mu? Tarlası olan herkese destek veriyor. Sırf işçiyi bürodan temin ettiği için ilave bir destek sağlayacak. Bu desteğin miktarının takdiri size bağlı. Yani sigortasının yüzde 20’sini karşılırsınız, yüzde 30’unu karşılırsınız, yarısını karşılırsınız.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Ama yani İşsizlik Fonu’ndan almayacaksınız değil mi?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Takdir sizin efendim. “İşsizlik Sigorta Fonu’ndan.” deyin, oradan da finanse ederiz yani, sorun yok, paramız çok çok şükür.

BAŞKAN – Kaynak bulduk bakalım, İşsizlik Fonu.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Nihayetinde oradan kesilenler de işçilerin parası yani “İşçilerin sigortasının yatırılmasında bizim açımızdan bir sakınca yok.” dersiniz oradan da yapar keseriz yani.

BAŞKAN – Oradan... İşte, bu yasa tasarısı Meclise gelmeden önce herhâlde bir hesap kitap yapılmıştır bu konularla ilgili?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Tabii, efendim, çok uzun soluklu olarak bu konuda çalışıldı, 2008’den beri biz çalışıyoruz.

Özellikle, bu kurgu iki kesim için getiriliyor: Bir, ev hizmetlerinde çalışanlar için; bir de tarım işçileri için. Çünkü ev hizmetlerinde çalışanlar da çok suistimal ediliyor, çok suistimale açık bir kesim.

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) - Ev hizmetlerine sigorta zaten açıldı galiba değil mi?

BAŞKAN – Yok, şeye bağlı değil mi, şu anda ev hizmetlerinde sigorta isteğe bağlı mı oluyor, nasıl oluyor?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 39

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Efendim?

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Başkanım, ev hizmetlerinde 1 Nisandan itibaren on günden fazla çalışanlar sigortalı, on günden az çalışanlar için sadece İSG yüzde 2'lik prim kesilecek. O da sanırım 80 kuruş civarında bir şey.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – 80 kuruş, evet.

BAŞKAN – Şu anda evde çalıştırılan bir kişiyle ilgili sistem nasıl?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Sürekli çalışıyorsa bir evde sigorta kapsamında ama sürekli çalışmıyorsa...

BAŞKAN – Ne kadar onun sigorta bedeli şu an? Yani tahmini olarak

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) - 400 lira civarında.

BAŞKAN – 400 lirayı kim ödüyor?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Ev sahibi ödüyor.

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) - Vergi yok, sadece sigorta var.

BAŞKAN – Vergi yok, sigorta var, 400 lira. On günden aşağı çalışıyorsa?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Sigorta ödenmiyor sadece iş sağlığı ve güvenliği primi ödeniyor.

BAŞKAN – Ne kadar o aylık?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Günlüğü 80 kuruş Başkanım, asgari ücretin 1.201 liranın...

BAŞKAN – O zaman ayda 8 lira mı oluyor?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Yok işte, on günden az çalışıyor ya, yedi gün çalışıyorsa 7 çarpı 8; 5,6 TL. O da iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin risklere karşı şey yapılıyor.

BAŞKAN – Anladım.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – 1 Nisandan itibaren geçerli olacak...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Çalışanlar bundan şikâyetçi ama.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Bize mesela bir temizlikçi lazım, güvenilir büroyu arayacaksınız, diyeceksiniz ki: “Bana üç günlüğüne evimi temizleyecek ya da büromu temizleyecek ya da iş yerimde temizlik yapacak 5 tane temizlik işçisi gönder.” Muhatabın belli, bu işçilerin iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili iş yerindeki tedbirlerini sen alacaksın, onların eğitimlerini, iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili eğitimlerinin belgelendirmesini büro yapacak ve müşterek ve müteselsil sorumlu olacaklar. Ücretinden, sigorta priminden büro sorumlu olacak, işveren faturayı bürodan alacak.

BAŞKAN – Aslında, tabii, Avrupa'nın çoğu ülkesinde uygulanıyor, yani ileriye matuf olarak iyi bir sistem ama...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Aile paketinde mi var bu tür ayrıntılarıyla bu yeni getirilen?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Evet efendim.

BAŞKAN - Biz aile içine neler sığdırmışız Levent Bey, görüyor musunuz?

Onunla ilgili ayrıntılı bir bilgi notu...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Efendim, elinizdeki az önce verdiğim dokümanlara bakarsanız, Avrupa'nın çok önemli bir kesimi elli altmış yıldır bu sistemi uyguluyor, belki daha fazla. Yani orada artık tamamen oturmuş. Yani sokaktan geçen vatandaşa “Sen gel, iş vereyim.” diye ilana çıkmıyorsun, mekanizma oturmuş, bunun bir yeri var. İşçiyi temin edeceğin bürolar var. Artık devlet bu işi bizatihi kendisi yapmıyor Sayın Vekilim. Özel şeyler vasıtasıyla yapıyor bunu ama devlet de orayı denetliyor, mevzuatını hazırlıyor, denetimini yapıyor ama özel sektöre veriyor bu işi.

BAŞKAN – Şimdi, tabii, Lütfi Bey, bugünkü toplantımız çok verimli oldu, her ne kadar böyle konudan konuya atlıyoruz gibi olsa bile, aslında çoğu şeyden istifade ettik. Bu bahsettiğimiz konuyla ilgili bize ayrıntılı bilgi notu, bunun mevsimlik tarım işçilerine uygulanması noktasında mevcut hangi problemleri hangi şekilde aşacağıyla ilgili, genelde olup da uygulanamayan konular şöyle uygulanacak, yönetmelikte olup da uygulanamayan konular şöyle uygulanacak... Bir de Avrupa örneklerinden de bize böyle birkaç tane şey yaparsanız, şu özel istihdam büroları... Çünkü sizin tanımlamanıza göre diyorsunuz ki, bu işin merkezinde iki kesim var, biri evde çalışanlar, ikincisi de...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 40

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Mevsimlik işçiler.

BAŞKAN - Aslında birinci derecede mevsimlik tarım işçiler. Çünkü evde çalışanlarla ilgili olarak, bir şekilde evinde çalıştırıyorsa durumu da iyiyse gidip 400 lira sigortasını yatırıyor, sorunu çözüyor ama mevsimlik tarımda böyle bir imkân yok.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – O mekanizma da yeni başlıyor.

BAŞKAN – Yani onu da bize bir bilgi notu olarak şey yapalım.

Devam edelim arkadaşlar.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – İş sağlığı ve güvenliği sorunları var, işçiler mesleki hastalıklar ve iş kazası tehlikesiyle karşı karşıya; tarımda kullanılan kimyasallar, çalışma ortamının uygunsuz koşulları ve kullanılan araç ve gereçlerle oluşan hastalıklar, yaralanmalar ve ölümler tarım işçiliğinde yaygın olarak gözleniyor. Tarım işçileri solunum sorunları, deri hastalıkları, kas iskelet sistemi hastalıkları, üreme sağlığı sorunları, hayvan kaynaklı hastalıklar, psikososyal sorunlar gibi mesleki sağlık sorunlarıyla karşı karşıya kalıyorlar.

Bunlarla ilgili bir hayli çözüm önerimiz var. İş sağlığı ve güvenliği müfettişimiz ve uzmanımız burada, ben sözü ona vereyim, özetleyerek söylesek vakitten kazanmış oluruz.

İŞ MÜFETTİŞİ MESUT CEMİL İŞLER – Tarımda kullanılan makine ve ekipmanın tasarımı, üretimi, kurulumu ve kullanımının güvenlik standartlarına uygunluğu sağlanmalı, gerekli piyasa araştırması ve denetimleri yapılmalı. Bunu Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı yapıyor. Onun uhdesinde yapılması gerekiyor.

Ben isterseniz şöyle başlayayım: En temelinde bir kere işçilerin iş sağlığı ve güvenliği yönünden eğitime tabi tutulması gerekiyor ve buradaki işçiler bu eğitimi almadan tarlalara çıkıyor veyahut çalışmaya başlıyorlar.

İkincisi de, 6331 Sayılı İş Sağlığı Ve Güvenliği Kanunu kapsamındadır bu çalışanlarımız. Tarlalar da bir iş yeridir veyahut çalışılan yerler de bir iş yeridir. Buralara yönelik olarak, burada yapılan işlere yönelik olarak risk değerlendirmesi yapılması lazım. İşte, uzmanı, hekimi vesaire bunların görevlendirilmesi lazım. Buna ilişkin de pek yaygın olarak gözlemlenmiyor, bunların olması gerekiyor.

Bunu nasıl yapabiliriz? Tarımda iş sağlığı ve güvenliği farkındalığı oluşturabilmek için başta İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü olmak üzere, İş Teftiş Kurulu Başkanlığı ve diğer ilgili kurumlar tarım sektöründe çalışmanın tehlikeleri ve bunlardan sakınmanın en uygun yolları hakkında eğitim kampanyaları yürütmelidirler. Bu kampanyaları yürütürken şu etkinlikler yapılabilir dedik: İşte, kırsal destekçi ve eğitimden destek alınması, afiş, broşür, dergi ve benzeri bilgilendirme dokümanların dağıtılabilir, kamu spotları oluşturularak yayınlanması sağlanabilir. Hijyen ve güvenlikle ilgili sergiler ve uygulamaya dönük gösterimler düzenlenmesi ve ücretsiz temizlik malzemesi dağıtım kampanyaları yapılabilir. İlkokul da dâhil –bu önemli bence- eğitim ve öğretimin her kademesinde iş sağlığı ve güvenliği derslerinin müfredata eklenmesi, yani ders olarak değil de konu olarak eklenmesi bizim savunduğumuz hususlardan. Tarımda çalışanlara ve işverenlere tarımda kullanılan yeni çalışma yöntemleri, araç gereçler, kimyasallar ve benzeri konularda konferanslar düzenlenmesi; ilgili fuarlara katılım sağlanması. İş müfettişlerinin tarım eğitimi yapılan fakülteleri ve okulları aralıklı olarak ziyaret ederek tarımda genel güvenlik ve sağlık riskleri hakkında söyleşiler yapması. Özellikle, tarım faaliyetlerinin yoğunlaştığı dönemlerde işçilere yönelik kısa süreli eğitim organizasyonlarının yapılması ve tarımda iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili çalıştay, seminer ve ödüllü yarışmalar düzenli olarak yapılması.

Bir diğer husus: İşte, tarımda kullanılan makine ve ekipmanın tasarımı, üretimi, kurulumu ve kullanımı hakkında Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca belirlenen güvenlik standartlarına uygunluğunun tesisi sağlanmalı, bunun denetimini Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı yapmalı ve gerekli piyasa araştırması ve denetimleri yapılmalı. Hâlihazırda kullanılan traktörlerden eski ve güvenlik donanımlarından yoksun traktörlerin hurda indirimi ve benzeri teşviklerle yenilenmesi sağlanmalıdır. Tarım kredi kooperatifleri birliğince çiftçilerin yeni ve daha güvenli tarım aletlerine geçişleri teşvik edilmelidir. Bu da önemli bir husus çünkü yaygın olarak eski ve güvenlik donanımdan yoksun traktörler kullanılmakta. Zaten baktığımızda iş kazalarının çoğunluğunun traktörler üzerinden gerçekleştiği de gözlemleniyor.

Tarımda İş Sağlığı ve Güvenliği İşbirliği Protokolü... İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğümüz sunum yapmıştı bununla ilgili -bahsetmişlerdi- bu çerçevede oluşturulan Ortak Danışma Kurulunun katılımcı kurumları arttırılmalı, toplantılar daha sık periyotlarla yapılmalıdır. Bunu şöyle diyebiliriz: 2012 yılında bu protokol imzalandı ve bugüne kadar, 2015 yılına kadar sadece bir kere toplandı. Yani sadece böyle bir şekilde toplanarak dostlar alışverişte görsün gibi bir durum söz konusu oluyor. Bunun periyodu üç aysa üç ay, beş aysa beş ay, altı aysa altı ay. Ama şimdi burada İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü var, İş Teftiş Kurulu Başkanlığı var; Gıda, Tarım, ve Hayvancılık Bakanlığı var. Bunun paydaşları sadece bunlar değil. Bu çalışma grubuna Ortak Danışma Kuruluna direkt diğer paydaşların da dâhil edilerek daha sık periyotlarla yapılması önemli diye düşünüyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 41

Tarım kimyasallarının gereksiz kullanımını önlemek için zirai ilaçların reçeteye satılması hususu daha sıkı ve etkin bir denetim altına alınmalıdır. Normalde reçeteye satılması gerekiyor ama herhâlde çoğumuz rastlamışızdır, reçetesiz olarak çoğu zaman gidip ilaç temin edebiliyoruz. Buna yönelik denetimler artırılmalı. Çünkü mevzuatta yeri var yani reçetesiz satılmayacağına yönelik.

Tarım kimyasalları üreticileri ve distribütörleri piyasaya sundukları ürünlerin ambalaj atıklarını toplayarak imha edilmesini sağlamalıdır. Bu kapsamda çiftçilerin kullandıkları kimyasallara ait ambalaj atıklarının tekrar getirilmesini sağlamak üzere bu kimyasal maddelerin ambalajları depozitolandırılabilir. Böylece, tarım kimyasallarının çevreye olan tahribatı ve dolaylı olarak da işçilere olan zararı kısmen azaltılabilir. Yani bu adama “Getir.” dersen getirmez ama “Bu ambalajı getirdiğin zaman 20 lirayı, 30 lirayı alacaksın.” dediği zaman o adam onu çevreye atmaz, getirir ve böylelikle bunların çevreye yayılması ve insan sağlığına etkileri de önlenmiş olur.

Yine, tarım kimyasalları üreticileri ve distribütörleri bütün ürünlerin içine işçilerin ve işverenlerin anlayacağı nitelikte ya da kimyasalların ne gibi etkileri olabileceği, bu etkilerden korunmak için neler yapılabileceği, beklenmedik maruziyetlerde neler yapılması gerektiği ve benzeri hususları görsel ve okunabilir büyüklükte yazılarla ifade eden Malzeme Güvenlik Bilgi Formu benzeri bilgilendirme formlarını koymalıdır. Şimdi, buna benzer şeyler görmüşüzdür ambalajlarda, ben yine Tarım Bakanlığından yetkilerle görüştüm “Evet, haklısınız, bunlar anlaşılır nitelikte değil ve okunabilir nitelikte de değil. Sağlık Bakanlığı ilaçlara yönelik bu tarz bir düzenleme yaptı, sizin de raporunuza buna yer vermeniz bizim için iyi olur.” dedi.

Yine, meslek hastalığı tespitine ilişkin yeni düzenlemelerle bütün sağlık basamaklarından, sağlık kurullarında meslek hastalığı tespiti yapılabilmesi ya da şu an sadece 3 adet olan meslek hastalıkları hastanesinin sayısı artırılmalıdır. Ayrıca tümüyle önenebilir olan meslek hastalıkları konusunda işçilerin, işverenlerin ve hekimlerin bilgi ve duyarlılıklarını artırıcı projeler hazırlanıp yürütülmelidir. Bu konuyu Engin Hocamız dile getirdi, çok önemli bu husus. Yani 3 tane meslek hastalıkları hastanesiyle teşhis yapmaya kalkarsak istatistiklerde bizim meslek hastalığı istatistiğine baktığımızda dünyada en az meslek hastalığı görülen ülke biziz ama mevcut durumda bu böyle değil aslında. Çünkü tespit yapamıyoruz, tespitte sıkıntılarımız var. Bu tespiti yapmak için en önemli çözüm bence, bunu tabii ki SGK’yla da konuşarak yapmak lazım, Engin Hoca da bunu vurguladı, dedi ki: “Bütün sağlık basamaklarından sağlık kurullarına meslek hastalığı tespiti yaparak yönlendirebilmek.” Engin Hoca da bunu savundu.

BAŞKAN – Bununla ilgili yasal bir düzenleme yapıldı biliyorum ben.

İŞ MÜFETTİŞİ MESUT CEMİL İŞLER – Maalesef Başkanım, yok öyle bir şey.

BAŞKAN – Arkadaşlar, ben Sağlık Komisyonundaydım, bu konuya bir bakın, bununla ilgili, biz, hastanelere, meslek hastalıklarının tanımlayıp ilgili yerlere gönderme yetkisini verdik. Çünkü ben alt komisyondaydım o zaman.

İŞ MÜFETTİŞİ MESUT CEMİL İŞLER – Şöyle Başkanım: 3 tane meslek hastalıkları hastanesi var, bunlar doğrudan sağlık kurullarına tespit yaparak gönderebiliyor. Yetkilendirilen hastaneler var, sayısı da çok az. Zaten İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nda da yer verildi o...

BAŞKAN – İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nda işi açtık yani, hastanelere yetki verilmesi hususu geldi.

İŞ MÜFETTİŞİ MESUT CEMİL İŞLER – Evet, yetkilendirilen diye de geçiyor İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nda ama o sayı da çok az.

BAŞKAN – Artık yasal düzenlemeye gerek yok, bu tamamen idari bir tasarrufla yetkilendirilen hastane sayısı artırılacak, şeyi bu.

İŞ MÜFETTİŞİ MESUT CEMİL İŞLER - Tamam.

Bir diğeri de: İş sağlığı ve güvenliği mevzuatının tarım sektöründe etkin bir şekilde uygulanabilmesi için, iş müfettişlerine gerekli eğitimler verilmeli –çünkü iş müfettişlerinin yabancı olduğu bir alan- tarım iş yerleri kayda alınarak işverenlik çerçevesi oluşturulmalı ve iş müfettişlerinin tarım alanlarına kolayca ulaşabilmeleri sağlanmalıdır. Ayrıca, bu iş yerlerinde mevzuat gereği görevlendirilecek iş güvenliği uzmanlarının tarım sektörü ve tarımsal faaliyet konularında bilgi sahibi olmaları zorunlu tutulmalıdır.

Ve son önerimiz de bu konuyla ilgili: ILO’nun 184 sayılı Tarımda İş Sağlığı ve Güvenliği Sözleşmesi’nin ülkemizde de onaylanması sağlanması hususudur.

Ülkemizce, 167 sayılı İnşaat İş Yerlerinde Güvenlik ve Sağlık Sözleşmesi ile 176 sayılı Maden İş Yerlerinde Güvenlik Sağlık Sözleşmesi onaylandı ve taraf olundu yani uygulanıyor. Yine, önemli bir sektör olan tarım için de 184 sayılı Tarımda İş Sağlığı ve Güvenliği Sözleşmesi’nin ülkemizde de onaylanması gerekliliğini vurguladık. Bunu ILO’dan sunum yapan yetkili arkadaşlarımız da ifade etmişlerdi Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Bununla ilgili, ILO’yla ilgili, o 300 sayfalık raporunuzda çok detaylı şey var. O da aynen bu özel istihdamda olduğu gibi ayrı bir bilgi notu olarak hazır zaten, ben onu ayrıntılı inceledim, çok da güzel.

İŞ MÜFETTİŞİ MESUT CEMİL İŞLER – Ben hazırladım onu.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 42

BAŞKAN - Rapora çok güzel girmiş o. Yani içeriği nedir ne değildir, uygulamaları filan... O, kopyala yapıştırırla ayrı bir başlıkla yine raporda dursun, amaç biz bazen böyle detay çalışırken elimizde 184 no.lu Sözleşme...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Buna benzer dokümanlar olmalı değil mi?

BAŞKAN – Bunların hepsi var. Ben çoğunu inceledim, raporda çok ayrıntı ve özellikle bu Avrupa şeyi çok güzel girmiş, teşekkür ediyorum, hepinizin eline sağlık. Burada, özellikle, 184 no.lu Sözleşme detaylı girmiş. Onu ayrıca bir başlıkla bize şey yaparsanız memnun olurum.

Teşekkür ediyoruz, devam edelim.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – “Asayiş ve Çevre Sorunları” başlığında Sayın Başkanım, mevsimlik tarım işçilerine yönelik sosyokültürel önyargılar bulunuyor.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – “Asayiş” kelimesini bir defa kullanmamak lazım.

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – “Güvenlik” diyelim.

BAŞKAN – Tamam, “asayiş” yerine, “güvenlik”...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Sosyal dışlanma yoksulluğun kalıcı hâle gelmesine neden oluyor.

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – İş güvenliği ile sosyal güvenlik karışır diye o zaman konuşmuştuk ama efendim sizinle...

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – “Güvenlik sorunu” deyince, evet, iş güvenliğiyle karışıyor, onun için “asayiş”e çevirdik.

BAŞKAN – Şöyle: Siz “güvenlik” deyin, zaten güvenliğin alt başlığı da altını dolduruyor asayişle alakalı.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – METİP Projesi’nin strateji belgesinde “Sosyal Çevreyle İlişkiler” başlığı altında kullanmıştık bu tabiri Başkanım, burada “Asayiş ve Sosyal Çevre” yazmışlar.

BAŞKAN – Olabilir, o daha makul.

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) – “İlişkiler ve Sorunları...”

BAŞKAN – Bu tanım birlikteliğini de getirir.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Tarım sektöründe göçmen işçi istihdamı çeşitli gerginliklere sebep olmakta ve yakın gelecekte birtakım güvenlik...

BAŞKAN – Bunu tamamen Levent Bey’in bahsettiği ayrı başlığa alıyorsunuz olduğu gibi. Hani yeni başlıklar filan eklenecekti ya oraya.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Sığınmacılar diye...

BAŞKAN - “Sığınmacılar” değil, “yabancı uyruklu çalışanlar” diye şey yapın da.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Peki, bunu mülteci...

BAŞKAN - İşte bunlar mülteci değil, mesela şu anda Gürcistan’dan gelen...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Bu bir hukuki statü ama şu anda var.

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Şey verildi ya...

BAŞKAN – Yok, yok, siz ona “yabancı uyruklu” deyin. Çünkü bu nedir? Gürcistan’dan adam bir haftalık gelip çalışıp gidiyor ona “mülteci” dilemezsin, şu anda Suriye’den gelenlere biz “mülteci” dediğimiz an işin rengi değişir

KOMİSYON DANIŞMANI TARKAN ZENGİN – Diyemiyoruz zaten.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Statü kazanmadı...

BAŞKAN – Tabii, yok böyle bir şey, o ayrı sıkıntılar. Onun için, ona biz böyle şey olduğu zaman... Gerçi kayıttayız, neyse, duruma vaziyet edin arkadaşlar. Oraya uygun bir şey yapın, yani “mülteci” filan olmaz, “sığınmacı” da olmaz. Nedir bu? “Yabancı uyruklu çalışanlar.”

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Asayiş ve çevreyle ilgili çözüm önerilerine geldiğimizde Sayın Başkanım: Mevsimlik Geçici Tarım İşçilerinin Çalışma Ve Sosyal Hayatların İyileştirilmesi Genelgesi’ne göre oluşturulan Mevsimlik Gezici Tarım İşçileri İzleme Kurulunun çalışmaları hızlandırılmalı ve söz konusu kurul daha aktif hâle getirilmelidir. Mevsimlik tarım işçilerinin hem yaşam hem de çalışma şartlarını iyileştirmeye yönelik çalışmalar merkezden koordineli bir şekilde yürütülmeli ve kurumsal hâle getirilmelidir. Tarım alanları civarındaki yerel halkın sivil toplum kuruluşları aracılığıyla dönemsel eğitimler ve seminerler uygulanarak empati geliştirilmeli, sağlanmalı, sosyal dışlanmaya karşı önlemler artırılmalı. Kimlik bildirme kanunu çerçevesinde mevsimlik tarım işçilerine ilişkin bilgilerin tespit edilmesi ve geldikleri yerdeki mülki idare amirlerine bildirilmesi suretiyle koordinasyon sağlanmalıdır diyoruz. Önerilerimiz de bunlardan ibaret.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Bu yeni bir şey herhâlde, bize verilen metinlerde bunlar...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 43

BAŞKAN – Yok, bizim metinden özetini almışlar. Baktığımda, mesela 10 maddeyse burada önemli istedikleri...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Tabii, tabii.

Çocuk işçiliği konusuna geldiğimizde, çocuk iş gücü, çocuğun eğitimini engelleyen, çocuğun fiziksel, duygusal, zihinsel, ahlaksal ve sosyal gelişimini olumsuz yönde etkileyen işlerde çalışan çocuklar olarak tanımlanıyor. Ülkemizin de taraf olduğu ILO'nun 182 Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimlerinin Önlenmesi Sözleşmesi'nde, tarımda çocuk işçiliği, çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinden biri olarak tanımlanıyor. Yine, çocuk işçiliği, çocuğun okul hayatından ve sosyal çevreden dışlanmasına neden olmakta, psikolojik ve fiziksel olarak çocuğa zarar vermektedir. Çocukların tarım alanlarında aileleriyle birlikte çalışması, büyüme ve gelişme geriliği, yaşam kalitesinin düşmesi, eğitim hakkının engellenmesi gibi sorunlara yol açıyor.

Çözüm önerilerimiz de bir hayli çok. Başkanım, müsaadenizle, ben bu konuyu hazırlayan çalışma uzmanı Sayın Dilek Yüksel'e söz veriyorum.

Buyurun Dilek Hanım.

BAŞKAN – Buyurun.

ÇALIŞMA UZMANI DİLEK YÜKSEL – Başkanım, aslında, öncelikle şu açıklamayı yapmam lazım: “Eğitim” diye ayrı bir başlığımız olduğu için tabii ki en temel sorunumuz çocuklarımızla ilgili eğitim. Eğitimle ilgili sorunları ve çözüm önerilerini mükerrer ifadelere yer vermemek açısından “Eğitim” başlığına bıraktık arkadaşımızla da koordineli çalıştığımız için. Hani burada baktığımızda eğitimle ilgili bir öneri göremiyoruz, belki bir eksiklik olarak yer alacak, öncelikle onu ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN – Tabii, anladım.

ÇALIŞMA UZMANI DİLEK YÜKSEL – Neler önerdik? Aslında, tabii ki, çocuk işçiliği yoksulluktan kaynaklanan çok temel bir sorun, raporumuzda da en temel olarak onu söyledik. O yüzden, hani, daha belki detaylı şeylere de ihtiyacımız olabilir ama bize orada da ifade edildi, aslında, bütün ürünlerde yani tüm sektörlerde, tarımın tüm alanında çocuk işçiliğiyle ilgili bir şeyler yapmamız lazım, tek başına yapabileceğimiz şeyler de değil. Siz de ifade etmişsiniz, tek ilde yapılacak şey de değil, bir ilde yasaklasak öbürüne gidiyorlar gibi durumlarla karşı karşılaşıldığı da bize söylenmişti.

Bunun için de neler önerdik? 16 yaşından büyük işçiler yani genç işçi dediğimiz kısım için onlara meslek edindirirsek tarımda daha iyi şartlarda çalışabilirler. İŞKUR'un bu alanda vereceği önerilere de onlara vermesini istedik. Aileler kendi işini kurup çocuklarını çekmek isterse işte, hep o dediğimiz sanayide asgari ücretle 12 kişiyi geçindirmenin zorluğu meselesi belki de...

Çeşitli teşvik sistemlerimiz var. KOSGEB aracılığıyla verilen ya da işte, SGK primleriyle ilgili. Belki tarım işçilerine burada öncelik verilip bu sistemlere dâhil edilebilir. Biraz daha özet geçiyorum; tabii, raporun içinde daha detaylı bir şekilde anlattığımız ifadeler.

Sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarının yaptığı yardımlar var aynı ve nakdi destekler var ve okuldan kesildiğinde okuldan çekmek zorunda kaldıkları dönemde bunlardan yoksun kaldıklarını biliyoruz, onların iyileştirilmesini önerdik.

Caydırıcı nitelikte aslında düzenlemelerimiz olmalı, maalesef caydırıcı değil. Mülki idare amirleri... Ki Ordu örneğinde çok güzel bir şekilde anlatılmıştı bize, “Denetim yetkisi bizde olursa hani biz bunu uygulayacağız ceza da kesme yolunu daha çabuk ve daha hızlı bir şekilde yapabiliriz.” dediler. Çünkü bizim Bakanlığımızın iş müfettişlerine bu olay intikal etse maalesef onlar gidene kadar zaten tarım işçilerimiz oradan ayrılmış olacağı için çocukları tespit etme şansımız yok. Bunun o yüzden yerelde bir mekanizmayla denetlenmesini önemsiyoruz.

Aile fertlerinin sabit iş olanaklarının -göç veren iller için özellikle- artırılması çocukları götürmelerine engel olabilir diye düşündük. Özetle bu şekilde ifade edebiliriz çocuk işçiliğiyle ilgili önerilerimizi.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Burada şu yapılabilir: “Mevsimlik tarım işçilerinin asıl ikamet yerlerinde sabit iş olanaklarını da geliştirici politikalar izlenerek aile fertlerinin sabit işe yerleşmesi sağlanmalıdır.” cümlesini şöyle değiştirebiliriz. Şu anda mevsimlik tarım işçilerinin önemli bir kısmı... Kalkınma Bakanlığı -daha doğrusu Devlet Planlama Teşkilatının eski adıyla- yapmış, Türkiye'yi 6 ayrı kalkınma bölgesine ayırmış. 5'inci ve 6'ncı bölge iller neredeyse tümü, mevsimlik tarım göçü veren iller ve son yıllarda da 2004'te ve bildiğim kadarıyla 2010'da, iki ayrı teşvik kanunu çıktı OSB'lerde filan destekle ilgili. Şu düzeltilebilir: “Mevsimlik tarım işçilerinin en fazla göç verdiği yerler 5'inci ve 6'ncı kalkınmada öncelikli yerlerdir. Buralarda verilen teşviklerin devam ettirilerek kalıcı istihdamın sağlanması.”

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) - Başkanım, yani şimdi bu maddeyi koyduk, tarımda çalışacak işçiyi dışarıdan mı getireceğiz?

BAŞKAN - Yok, dışarıdan değil, herkes kendi şeyini...

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) - Öyle bir şey yok yalnız.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 44

BAŞKAN – Çalışır, çalışır.

ALİ GÜLTEKİN KILINÇ (Aydın) - Nerede? 500 bin kişi çalışan diyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Bursa’yla ilgili bir şey anlattılar hatırlarsanız. Böyle sosyal dışlanmışlıkla problem yaşanmış, milletvekili arkadaşlarımızın biri anlatıyordu, gittiklerinde “İşte şöyle yaptılar böyle yaptılar”, “Bu kahvede oturacağınıza gidip çalışın da oradan şey gelmesin.”

Şimdi, biraz şeyle alakalı, insanların yaşam standardı artıyor. Eskiden benim bildiğim kadarıyla -tabii yanlışsa Ordulu arkadaşlar düzeltsinler- İstanbul’daki Karadenizliler yazın gelip kendi tarlalarında çalışmış, kendi fındıkların topladıktan sonra dönerlermiş. Şimdi, insanların hayat standardı arttıkça kendisi gelme yerine işte bu mevsimlik tarım işçilerine daha rahat işini gördürüyor. Yani bu biraz şeyle ilgili...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Fındık işinde işin başında olmak gerekir ama...

BAŞKAN – Evet. Yani şu oluyordur: Bir kişi geliyordur aile büyüklerinden, çocuklarını getirmiyordur.

Ben hatırlarım, ilkokul yıllarında, 1980’li yıllarda biz her yaz giderdik—o zaman daha sulama filan yoktu- buğdayımız ekilirdi, biz giderdik bir ay köyde çalışırdık. Şimdi, böyle bir şey yok. Şimdi çevre köylerden gelip... Bu, hayat standardıyla ilgili. Bunu buraya çektiğiniz zaman bir şekilde kendi içinde mekanizma şey yapar veyahut Sayın Cumhurbaşkanımızın dediği gibi, en az 3 çocuk ve fazlasını diğer Batı illerinde de uyguluyoruz, sorun çözülür.

Evet, arkadaşlar, yani bunu şunun için söyledim: 5’inci ve 6’ncı bölgelerde şu anda ciddi teşvikler var -organize sanayi bölgeleri filan- ama bunun devamı gerekiyor. Aksi takdirde gelen iş adamı ürüyor. “Ben şimdi yatırım yaptım ama üç yıl sonra ne olacak? Üç yıl sonra diğer bölgeler gibi olduğum zaman benim burada yaptığım yatırımın bir anlamı kalmayacak.” diyor. Onun için teşviklerin devamı gibi bir cümle eklenmesi lazım.

Buyurun Lütfi Bey.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Sayın Başkanım, son slaytımız bu. Yönetmelik mevzuat önerileriyle ilgili aslında bu konuyu konuştuk. Bu yetki İçişleri Bakanlığına verilmeli, yasal düzenleme yapılmalı, il izleme kurullarının etkinliği taşrada artırılmalı bu konuyla ilgili ve mevsimlik geçici tarım işçilerinin mesleki anlamda özel istihdam büroları aracılığıyla çalıştırılmasını sağlayıcı mevzuat düzenlemesi yapılmalı. Tarla sahiplerinin işçinin ihtiyaçlarını bu bürodan, bürolar üzerinden karşılanmasını sağlayıcı tarımsal teşvik sistemi kurulmalıdır.

BAŞKAN – Bunu çıkarıp yeni şeye ekliyorsunuz.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Niye Çalışma Bakanlığını hiç aklınıza getirmiyorsunuz?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Hangi konuda efendim?

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Bu konuda... Mevzuat bütünüyle Çalışma Bakanlığının sorumluluğu. “Tarım işçisi” diyoruz, İçişlerine veriyoruz. Niye?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Sayın Vekilim, bunun iki ayağı var; birinci ayağı çalışma, ikinci ayağı sosyal boyutu. Biz çalışma ayağını üstleniyoruz. Çalışma ayağıyla ilgili bütün sorumlulukları, yükümlülükleri, denetim, iş sağlığı güvenliği, sosyal güvenlik, iş yerinin denetimi konusu bizim yükümlülüğümüzde.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Ama çalışma şartlarının ve sosyal hayatların iyileştirilmesi koordinasyon görevi İçişleri Bakanlığında.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Neden efendim, biliyor musunuz?

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – İşte onu anlayalım; neden?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Ben taşrada yirmi yedi sene çalıştım, ilçede de çalıştım, benim kaymakamım Recep Yazıcıoğlu idi. Şimdi, şöyle bir yapı vardır taşrada: Mülkî idare amiri taşradaki bütün kamu kurum, kuruluşlarının amiri pozisyonundadır. Siz nereyi temsil ederseniz edin, vali der ki: “Ben senin bakanlığının da temsilciyim.” Dolayısıyla orada tabiri caizse bir tane yetkili vardır, o da validir. Bunun dışında, yerel yönetimlerinin temsilcisi dahi yani belediye başkanlarımız dahi seçilmiş kişi dahi olsa mülkî idare amiri olmadığı için o yetkileri kullanamazlar. Dolayısıyla Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bu işi yasal olarak kendi uhdesine alsın bile taşradaki mülkî idare amiri doğrudan kendisine bağlı olmadığı için sistem işlemez. İşte bunun örneğini METİP projesinde yaşadık Sayın Başkan. Yani ödeneği verdik; valiyi arıyorum, telefonuma çıkmıyor ama ben İçişleri Bakanlığında bir genel müdür yardımcısı olsaydım vali beni pas geçebilir miydi? Mahalli İdareler Genel Müdür Yardımcısı olsaydım Çalışma Genel Müdür Yardımcısı yerine, hepsi benim telefonuma çıkardı. Ödeneği veriyorum ama denetleme yetkim yok; denetleme yetkisi mülkiye müfettişinin. Biz İçişleri Bakanlığında yazdık Mülkiye Teftiş Kuruluna, oradan müfettiş gitti ama bir sene sonra gitti. Dolayısıyla...

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Merkez yetçi devlet yapısı burada da karşımıza çıkıyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 45

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Yani kurguyu doğru yapmak lazım Sayın Vekilim, buradaki şey o; yoksa biz Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olarak işin ta göbeğindeyiz yani işçi işveren ilişkilerinin içerisindeyiz ama ben...

BAŞKAN – Ama şu olursa değişiyor durum yani katkı olsun diye söylüyorum: Eğer bu İş Kanunu kapsamına girerse, o zaman Çalışma Bakanlığı devreye girer o denetim konusunda.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Efendim, İş Kanunu kapsamına girse de benim Bakanlık olarak görevim çadır yerleşim yeri kurmak, onlara elektrik getirmek, su getirmek benim meselem değil ki.

BAŞKAN – Onlar İçişleri Bakanlığında.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Yani bizim bu işimizin yarıdan fazlası onların barınmasıyla, ulaşımlarıyla ilgili...

BAŞKAN – Eğitimleriyle ilgili evet.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Yani “Elektriğim yok.” diyor. Kadın diyor ki “Bana gece elektrik getir; ben televizyon seyretmek istiyorum.” Ben çalışma uzmanıyım ben anlamam ki elektrikten, sudan, altyapıdan, yoldan. Ha bana desin, desin ki “İşverenimden ücretimi alamıyorum.” gideyim denetimimi yaptırayım; desin ki “Sigorta primim yatırılmıyor.” gideyim denetimimi yapayım; desin ki “Beni günde on sekiz saat çalıştırıyorlar.” denetimimi yapayım. Beni işin iş hukuku konusu, sosyal güvenlik hukuku konusu ilgilendiriyor ama bu işin bir yatırımı konusu var. Yani ben ödeneği veriyorum, benim çalışma uzmanlarımın Komisyonunda hepsi; biri siyasal mezunu, öbürü iktisatçı, öbürü işletmecisi, mühendis değil ki bunlar; bu bir mühendislik konusudur ama ilin valisinin emrinde şehircilik il müdürü var -eski Bayındırlık İl Müdürü- orada bir sürü mühendis var; çağırır, talimatını verir, der ki il özel idaresi genel sekreterine “Çıkart greyderlerini yeri düzle. Sen de git planını projeni yap.” İl afet, acil il müdürünü de çağırır “Sen de git çadırları kur.” Der. Sosyal güvenlik il müdürlerine der ki “Git sen de sosyal güvenlik açısından denetle.” Çalışma ve İş Kurumu il müdürüne der ki “Sen de git bakalım bak, işçi işveren arasında ilişkiler düzgün gidiyor mu, ücretini zamanında alıyorlar mı, iş sürelerine uyuyorlar mı?” Bunların hepsinin koordinasyonunu ilde en büyük mülki idare amiri yapabilir; bu da İçişleri Bakanına bağlıdır.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Sistemi doğru kurduğumuzda sonuç alırız; yoksa Bakanlık olarak biz hiçbir görevden kaçıyor değiliz, böyle bir şey söz konusu değil.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Lütfi Bey.

Şöyle yapalım: Bu mevzuatla ilgili önerilerimizin ilk 2 maddesini bizim o giriş olarak yapmayı düşündüğümüz mevcut durum nedir, uygulamayla ilgili yaşanan sıkıntılar onlarla ilgili bir giriş; bu ilk 2 maddeyi oraya, bu özel istihdamla ilgili olan 3’üncü maddeyi de özel istihdamla ilgili bilgi notu hazırlarken Özel İstihdam Yasası’yla birlikte mevsimlik tarım işçilerinin çalıştırılmasıyla ilgili hangi problemleri nasıl çözeceğimiz noktasında oraya atmak lazım; onu da bu şekilde.

ABDULLAH LEVENT TÜZEL (İstanbul) – Başkan, devam edecek miyiz?

BAŞKAN – Yok; bayağı uzun bir toplantı oldu. Aslında biz bunları hızlı bir şekilde geçelim derken, sağ olsun milletvekili arkadaşlarımızın bu konudaki katkıları, sizlerin de bu anlamdaki bilgi paylaşımınızla çok daha farklı bir istikamete doğru ama doğruya evriliyor.

Bu çalışmalarımızı arkadaşlar yapalım yani ne kadar erken bir süre verirseniz biz sizlerle tekrar en kısa zamanda bir araya geliriz. Çünkü bizim talep ettiğimiz çalışmalar sizde hazır olan çalışmalar. Özel istihdam bürolarıyla ilgili ne olacağı zaten belli; bir tek onu mevsimlik tarım işçileri gözüyle şey yapacaksınız ve bir de, girişle ilgili bir şey.

Yarın uygun görürseniz, yarın hazırlığınız olur mu Lütfi Bey?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Yaparız Sayın Başkan.

BAŞKAN – Bahsettiğim yönde hazırlıklar olursa, yarın biz bir toplanalım saat 15.00’te.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Sadece istihdam bürolarıyla ilgili değil mi Başkanım?

BAŞKAN – İstihdam bürolarıyla ilgili, girişle ilgili genel bir değerlendirme, o bahsettiğimiz rapor kısmı, şimdi aldığımız notlarla ilgili de böyle basit düzenlemeler var.

Yetişir değil mi arkadaşlar, bu konuda bir şey olur mu? Çok fazla bir şey yok, bu gece iki üç saat bir çalışıp, biz de çalışalım ve yarın saat 15.00 gibi toplanalım ama bize bilgi notlarını saat 12.00 gibi, 13.00 gibi gönderirseniz biz en azından onları bir okuruz ve hızlı bir şekilde burada...

Uygun olur mu arkadaşlar çünkü bu iş daha ziyade sizinle ilgili olacağı için sizin kanaatiniz önemli?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :(10/34) Giriş : Tarih : 18/3/2015 Stenograf : Kayıt: Araştırma Sayfa: 46

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI LÜTFİ İNCİROĞLU – Bilgi notlarıyla ilgili olarak saat 13.00 dersek...

BAŞKAN - Tamam, saat 13.00'te bize notları ulaştırın, saat 15.00'te de toplantı yapalım.
Çok teşekkür ederim arkadaşlar.

Kapanma Saati: 20.08